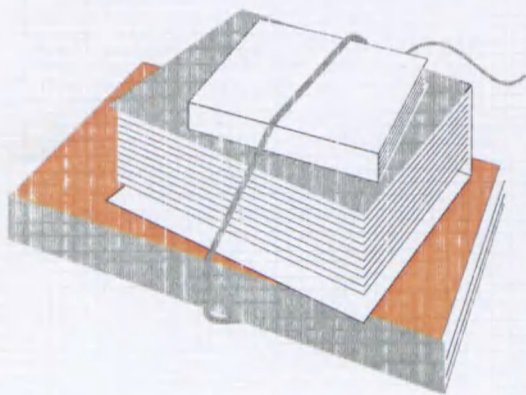

ISSN 1234-7752

Bibliotekarz Zamojski

Bibliotekarz Zamojski

2012/1 (35)

WYDAWCA

**KSIĄŻNICA ZAMOJSKA im. STANISŁAWA KOSTKI ZAMOYSKIEGO
W ZAMOŚCIU**

Zespół redakcyjny

Anna Kalniuk
Danuta R. Kawałko
Joanna Kołtun
Danuta Wójcik
Halina Zielińska – red. nacz.

Projekt okładki

Elżbieta Gnyp

Redakcja techniczna

Magda Szafarska

Adres redakcji

Książnica Zamojska
im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu
Dział Promocji i Upowszechniania Czytelnictwa
ul. Kamienna 20
22-400 Zamość
tel. 84 6271154 w. 27
e-mail: promocja@biblioteka.zamosc.pl

Nakład: 50 egz.

Z ŻYCIA BIBLIOTEK

Działalność Książnicy Zamojskiej w 2011 r.	5
Działalność bibliotek publicznych powiatu zamojskiego w 2011 r.	27
<i>Czytanie książek dobrym nawykiem</i>	33
<i>Czytam i rysuję z energią</i>	36
<i>Ptaki i zwierzęta to nasi przyjaciele</i>	38
<i>Ze spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki</i>	40
Program Rozwoju Bibliotek w 2011 r.	44

RELACJE

Wyjazd szkoleniowy bibliotekarzy do Warszawy	46
<i>Ponadczasowość idei korczakowskich</i>	48
Z wizytą w Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie	49

POMOCE METODYCZNE

<i>Zadziwiający świat dzikich zwierząt Roztocza</i> . Regulamin konkursu	51
<i>Jesienne bukiety</i> . Regulamin konkursu plastyczno – botanicznego	52
Rocznice literackie 2013	54
Rocznice regionalne 2013	64

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Stefan Miler (1888-1962)	69
Nabytki regionalne Książnicy Zamojskiej	74

KSIĄŻKI, KTÓRE WARTO KUPIĆ

Literatura dla dorosłych	79
Literatura dla dzieci i młodzieży	85

SBP

Zamojskie Spotkania Literackie 2011	88
---	----

KRONIKA	90
----------------------	----

Działalność Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamojskiego w Zamościu w 2011 r.

Książnica Zamojska w 2011 roku obchodziła jubileusz 90-lecia. Wydarzenie to stanowiło okazję do zwrócenia szczególnej uwagi na dorobek historyczny oraz obecną działalność instytucji w zakresie promowania książki i literatury, kreowania i upowszechniania kultury czytelnicznej, a nade wszystko gromadzenia, udostępniania i popularyzacji zasobów dziedzictwa kulturowego regionu. Z tego też względu regionalizm znalazł swoje odzwierciedlenie we wszystkich aspektach działalności bibliotecznej, a w sposób szczególny zdominował jej wycinek edukacyjno-kulturalny, popularyzatorski i publicystyczny.

Jubileusz, oprócz podsumowań stanowił także okazję do zauważenia i podkreślenia ważniejszych dokonań instytucji i osób w niej pracujących. Podczas głównych uroczystości, które miały miejsce 19 maja, biblioteka uhonorowana została *Medalem Wojewody Lubelskiego*, *Medalem Zasłużony dla Zamościa* oraz *Wyróżnieniem Starosty Powiatu Zamojskiego*.

Sieć biblioteczna, baza lokalowa, stan organizacyjny

Sieć biblioteczną Książnicy Zamojskiej w 2011 r. tworzyły Biblioteka Główna oraz 6 filii bibliotecznych; wszystkie zlokalizowane na terenie miasta. Uzupełnieniem jej były 3 punkty biblioteczne (o 1 więcej niż w 2010 r.). W okresie sprawozdawczym utworzony został nowy punkt w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Zamościu, którego działalność skoncentrowana jest na obsłudze czytelnicznej dzieci i młodzieży z ograniczoną sprawnością intelektualną. Pozostałe dwa punkty działają tak jak w latach poprzednich, tj. jeden wspomagający pracę FB nr 3, funkcjonuje przy Spółdzielni Mieszkaniowej *Energetyk*, oraz jeden prowadzący działalność przy Oddziale Terenowym *Polskiego Związku Niewidomych* w Zamościu, obsługujący głównie środowisko osób niewidomych i niedowidzących. Na terenie miasta działał jeden Oddział dla Dzieci i Młodzieży zlokalizowany w Bibliotece Głównej.

Warunki lokalowe w placówkach bibliotecznych pozostawały zróżnicowane. Biblioteka Główna dysponuje dobrym zapleczem dla działalności bibliotecznej (budynek przy ulicy Kamiennej 20, o powierzchni wynoszącej 2 926 m², z czego biblioteka użytkuje 2 000 m², wolny od barier architektonicznych). Niedostawalająca jest infrastruktura filii bibliotecznych. Są to lokale wynajmowane od innych podmiotów, głównie spółdzielni mieszkaniowych. Żaden z lokali nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Pięć bibliotek usytuowanych jest na piętach. Biblioteki nie są też przystosowane do samodziel-

nego korzystania przez osoby niewidome i słabowidzące. Średnia całkowita powierzchnia dla 1 placówki filialnej wynosi 95,8 m² (85 m² – powierzchnia biblioteczna) i jest niewystarczająca, głównie utrudnia sprawną organizację działalności edukacyjno-kulturalnej.

W 2011 roku przeprowadzona została częściowa modernizacja uszkodzonego chodnika na posesji Biblioteki Głównej oraz położono korytka odpływowe od rur spustowych na budynku. Przeprowadzone prace remontowe, których wartość wyniosła 12 298,43 zł zabezpieczyły częściowo obiekt przed niekorzystnym działaniem warunków zewnętrznych oraz poprawiły bezpieczeństwo osób korzystających z biblioteki, zwłaszcza w okresie zimowym gdy wycieki wody z rur spustowych powodowały zalewanie chodnika, zamarzanie i tworzenie się oblodzeń na jego powierzchni.

Ze względów ekonomicznych w roku sprawozdawczym nie udało się przeprowadzić zaplanowanych większych modernizacji ani remontów lokali bibliotecznych. Bieżące prace dotyczyły wymiany verticali w pomieszczeniach FB nr 2 i 6, wykonania lady bibliotecznej dla FB nr 6 oraz zakupu 100 krzeseł składanych, 9 krzeseł obrotowych do wszystkich placówek bibliotecznych.

Książnica Zamojska wypełniała zadania dla powiatu zamojskiego. Funkcje powiatowe realizowane były na podstawie Porozumienia nr 26/2011/4 z dnia 18 kwietnia 2011 r. zawartego pomiędzy Miastem Zamość a Powiatem Zamojskim oraz Umowy nr 348/2011 z 26 kwietnia 2011 r. podpisanej między organizatorem a biblioteką.

Zbiory biblioteczne i ich uzupełnianie

Zbiory bibliotek Książnicy Zamojskiej wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. liczyły 249 266 jednostek, w tym:

- 235 796 wol. książek i czasopism oprawnych,
- 13 470 jedn. zbiorów specjalnych.

W 2011 roku do zasobów bibliotecznych całej sieci przybyło 7 471 jedn. nowych zbiorów, tj. 6 784 wol. druków zwartych oraz 687 jedn. zbiorów specjalnych. W wyniku zakupu zbiory wzbogaciły się o 3 587 jedn. inwentarzowych, tj. 3 432 książki i 155 jedn. zbiorów specjalnych. W porównaniu z rokiem 2010 nastąpił spadek zakupu o 2 563 jedn., w tym zakup nowych książek zmniejszył się o 2 609 wol. Wzrósł natomiast zakup zbiorów specjalnych (+46 jedn.). Wskaźnik zakupu zbiorów wynosi 5,4 jedn. na 100 mieszkańców, w tym książek 5,2 wol. Średnia cena zakupionych zbiorów wynosi 25,60 zł, a zbiorów książkowych 26,0 zł.

Poza zakupem, formą uzupełniania zbiorów były dary, których pozyskano 3 133 jedn. oraz inny sposób nabycia – tą drogą zasoby biblioteczne w całej sieci powiększyły się o 751 jedn. inwentarzowych.

W uzupełnianiu zbiorów drogą zakupu preferowano literaturę piękną dla dorosłych (48,6% całości zakupów). Stanowiły je nowości wydawnicze oraz realizacja dezyderatów czytelnicy. Literatura popularnonaukowa zajęła 29,0% całości zakupów. Były to regionalia oraz książki z dziedziny prawa, nauk społecznych, religii, historii i teorii literatury, nauk technicznych, medycyny, ekologii i ochrony środowiska, literatury podróżniczej i biograficznej. Literatura piękna dla dzieci i młodzieży stanowiła najniższy odsetek, czyli 22,4% wszystkich zakupów.

Zakupy księgozbioru prowadzono w oparciu o ustawę o zamówieniach publicznych. Wydatki na uzupełnianie zbiorów wyniosły ogółem 91 721 zł, w tym ze środków własnych Książnicy Zamojskiej 45 895,19 zł oraz 39 888,00 zł z dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pozostałe wydatki na zakup zbiorów, o łącznej wysokości 5 937,81 zł pochodziły z innych źródeł, m.in. z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Fundacji Orange, PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość, EuroCar Renault, a także od Zarządu Osiedla Orzeszkowej-Reymonta. Ponadto w roku sprawozdawczym zakupiono 64 wol. (literatura dla dzieci i młodzieży) na kwotę 1 500 zł w ramach programu *Czytanie książek dobrym nawykiem* finansowanego z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Niepokojącym zjawiskiem jest zaobserwowany w roku sprawozdawczym niski dopływ nowości wydawniczych do bibliotek miasta, których formą uzupełniania, przede wszystkim, jest ich zakup. Niestety wskaźnik zakupu (5,2) daleko odbiega od wyniku osiągniętego w 2010 roku (9,1 wol. na 100 mieszkańców). Taki stan rzeczy niekorzystnie wpływa na stan aktualizacji zasobów bibliotecznych, a w konsekwencji na wyniki czytelnice.

Uzupełnieniem zbiorów są prenumerowane czasopisma i prasa bieżąca. Stan prenumeraty na dzień 31 grudnia wyniósł ogółem 82 tytuły w 98 egzemplarzach na ogólną kwotę 22 312 zł. Wśród prenumerowanej prasy 10 egz. (6 tytułów) stanowią czasopisma dla dzieci i młodzieży. Ponadto Książnica otrzymywała w darze 34 egz. czasopism, głównie o charakterze regionalnym. (Zakup zbiorów do bibliotek i prenumeratę czasopism w 2011 r. ilustruje *Tabela nr 1.*)

Stan czytelnictwa, obsługa czytelnicza specjalnych grup użytkowników biblioteki

W sieci bibliotek Książnicy Zamojskiej w okresie sprawozdawczym zarejestrowano ogółem 18 958 użytkowników, w tym 16 787 czytelników, tj. o 21 więcej niż w roku ubiegłym (co stanowi 0,1%). Wzrost czytelnictwa odnotowano w filiach bibliotecznych (łącznie o 394 więcej, tj. 7,9%), największy w FB nr 5 (+129 czytelników, tj. 14,2%). Wzrost ten ma swoje uzasadnienie w rozległym terenie oddziaływania biblioteki oraz braku w tej części miasta innej placówki filialnej o profilu ogólnym. W Bibliotece Głównej zanotowano spadek zarejestrowanych czytelników o -373 (3,2%) w porównaniu z rokiem 2010.

Czytelnicy korzystający z sieci bibliotek Książnicy Zamojskiej stanowią 25,3% ogółu mieszkańców miasta. Rozczytanie środowiska w porównaniu z analogicznym okresem roku utrzymało się na porównywalnym poziomie.

W ogólnej liczbie zarejestrowanych czytelników, 2 492 stanowią dzieci i młodzież do lat 15. Jest to o 378 osób mniej niż w porównywalnym okresie roku ubiegłego. Spadek czytelnictwa dziecięcego jest zjawiskiem ogólnopolskim, którego główną przyczyną jest niż demograficzny.

Odnotowano 332 445 wypożyczeń ogółem wszystkich zbiorów, tj. o 2 071 mniej niż w 2010 r. W drodze wypożyczeń na zewnątrz placówki udostępniły ogółem 277 365 jedn. zbiorów (o 5 185 mniej niż w 2010 r.). Korzystający ze zbiorów na miejscu wypożyczyli ogółem 55 080 jedn. zbiorów, tj. o 3 114 jedn. więcej niż w roku ubiegłym. Wśród ogólnej liczby wypożyczeń na zewnątrz zanotowano 260 034 wypożyczeń książek. Jest to ogółem o 5 506 wypożyczeń mniej niż w 2010 r. Największy spadek liczby udostępnionych zbiorów na zewnątrz (tj. o 12 353 wypożyczeń zanotowano w Bibliotece Głównej). Wskaźnik wypożyczeń na 100 mieszkańców wynosi 502 jedn. (503,5 w 2010 r.), w tym wskaźnik wypożyczeń książek wynosi 393,1 wol. na 100 mieszkańców. Aktywność czytelnicza (liczba wypożyczeń książek na zewnątrz przypadająca na 1 czytelnika) wynosi 15,5 wol. i jest o 0,3 niższa w porównaniu do roku poprzedniego.

Formą zaspakajania potrzeb czytelniczych były również wypożyczenia międzybiblioteczne, w ramach których wypożyczono 61 jedn. zbiorów.

Liczba odwiedzin czytelniczych w całej sieci bibliotek publicznych miasta Zamościa wyniosła 160 344, tj. o 17 871 więcej niż w roku ubiegłym (po raz pierwszy rejestrowane były odwiedziny osób korzystających nie tylko z usług typowo bibliotecznych, m.in. liczono uczestników imprez edukacyjno-kulturalnych). Wśród odwiedzin typowo bibliotecznych (147 254), 120 073 (o 2 197 więcej) spowodowanych było wizytami czytelników, którzy wypożyczali zbiory na zewnątrz, 10 643 (o 1 484 mniej) wizytami osób korzystających z księgozbioru w czytelniach oraz 16 538 odwiedzinami tych użytkowników, którzy poszukiwali informacji korzystając z Internetu. W odniesieniu do tego samego okresu roku poprzedniego, w sposób wyraźny wzrosło zainteresowanie osób korzystających z Internetu (zanotowano więcej o 4 068 odwiedzin korzystających z tej usługi). Jest to wynikiem bezpłatnego udostępniania Internetu w całej sieci Książnicy Zamojskiej. Stan czytelnictwa osiągnięty w bibliotekach miasta ilustrują *Tabele nr 2-5*.

Biblioteki Książnicy Zamojskiej kontynuowały działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ludzi starszych. W 2011 r. w całej grupie czytelników zarejestrowano 576 osób specjalnej troski, tj. o 46 mniej niż w roku poprzednim. Działalność na rzecz niepełnosprawnych wiązała się z zaopatrzeniem ich w książkę oraz podejmowaniem działań służących aktywizacji czytelniczej. W miarę możliwości

poszerzane były specjalistyczne zbiory, głównie książki „mówionej”, przede wszystkim przeznaczonej dla osób niewidomych i niedowidzących.

W roku sprawozdawczym, w celu lepszego dotarcia z książką do środowiska niepełnosprawnych biblioteka otworzyła nowy społeczny punkt biblioteczny w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Zamościu przy ul. Śląskiej. W dalszym ciągu na rzecz czytelnictwa osób specjalnej troski pracowały Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych i dotychczasowy punkt biblioteczny przy Zamojskim Oddziale Polskiego Związku Niewidomych oraz FB nr 5 zlokalizowana na terenie Szpitala Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu. Pracówka ta organizuje obsługę czytelników na miejscu w bibliotece oraz poprzez wizyty bibliotekarza na oddziałach i dostarczanie książek chorym tam przebywającym. Ze zbiorów teje biblioteki korzystają również pracownicy Szpitala, a także czytelnicy mieszkający w rejonie działania biblioteki.

Najszerzej zakrojoną działalność na rzecz niepełnosprawnych prowadzi Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych, który poza obsługą i zaopatrzeniem w książki organizuje dla niepełnosprawnych działalność edukacyjno-kulturalną, w tym o charakterze biblioterapeutycznym. Większość z tych działań ma charakter cykliczny, a ich realizacja uwzględnia współpracę z ośrodkami szkolno-wychowawczymi, domami pomocy społecznej, stowarzyszeniami, warsztatami terapii zajęciowej działającymi na terenie miasta, powiatu i regionu. W 2011 r. w zakresie animacji czytelnictwa niepełnosprawnych OCN zorganizował 73 formy aktywności kulturalnej, w których udział wzięło 2 766 uczestników. Były to m.in.:

– *Spotkania czwartkowe środowiska osób niewidomych i niedowidzących.* Są to cykliczne zajęcia w punkcie bibliotecznym przy PZN, podczas których odbywają się pogadanki, dyskusje tematyczne, konkursy wokalne i recytatorskie promujące także własną twórczość.

– *Konkursy promujące działalność osób niepełnosprawnych: *Śpij dziecińo mała, Historia może być pasją – wydarzenie budujące mój patriotyzm, Zamojszczyzna – moja mała ojczyzna, Radość przyjaciółka dobroci.**

– *Spotkania o charakterze terapeutycznym promujące twórczość niepełnosprawnych: *Walentynkowe spotkania z poezją, Po czym poznajemy wiosnę (głośne czytanie tekstów literackich, w tym poezji o lecie i wakacjach), Zaczarowany świat wakacji, Co jesień niesie w koszyku.**

– *Spotkania integracyjne z udziałem osób niepełnosprawnych i zdrowych: *Twórczość artystyczna jako forma komunikacji i współpracy dzieci, młodzieży i dorosłych.**

– *Wystawy, w tym prezentujące twórczość plastyczną osób niepełnosprawnych: *Historia może być pasją – wydarzenie budujące mój patriotyzm, Niepełnosprawność wyzwaniem dla ludzi zdrowych – działalność Ośrodka Czytelnictwa Niepełnosprawnych, Egipt – ziemia faraonów, Do ojczyzny wróć. Pielgrzymki Jana Pawła II do Polski.**

Charakter wymiany doświadczeń miało seminarium *Budowanie przyjaznego świata dla osób niepełnosprawnych* z udziałem przedstawicieli Polskiego Związku Niewidomych, słuchaczy szkoły medycznej oraz osób i instytucji zaangażowanych w działalność na rzecz osób specjalnej troski. Program seminarium obejmował następujące wystąpienia: *Struktura i działalność Polskiego Związku Niewidomych* – Zbigniew Nastaj, dyr. Zarządu Okręgu PZN w Lublinie; *Nowoczesne techniki i metody w budowaniu przyjaznego świata dla osób z dysfunkcją wzroku* – Danuta Wójcik, Książnica Zamojska; *spotkanie autorskie* z niepełnosprawną pisarką Kariną Pomorską.

Pozostałe komórki organizacyjne Książnicy Zamojskiej prowadziły działalność na rzecz osób specjalnej troski w mniejszym wymiarze, ograniczając ją głównie do udostępniania książek. Dla osób mających problemy z dotarciem do biblioteki odbywa się to poprzez osoby trzecie: rodziny, sąsiadów, opiekunki środowiskowe oraz samych bibliotekarzy. Chorzy i niepełnosprawni na terenie miasta zaopatrywani są również w książki poprzez tzw. „wypożyczenia na telefon”.

W zakresie promowania książki wśród osób starszych nie bez znaczenia pozostaje współpraca ze Stowarzyszeniem Zamojski Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jego słuchacze w lokalu Biblioteki Głównej realizują zajęcia z języków obcych, organizują własne spotkania oraz uczestniczą w przedsięwzięciach bibliotecznych.

Rozwój czytelnictwa niepełnosprawnych w bibliotekach Zamościa ma swoje ograniczenia. Są nimi m.in. bariery architektoniczne lokali filii bibliotecznych oraz niedostateczna ilość zbiorów specjalistycznych, zwłaszcza książek z dużym drukiem, chętnie pożyczanych przez czytelników z małą i średnią wadą wzroku.

Zbiory regionalne, działalność informacyjno-bibliograficzna

Książnica Zamojska w 2011 r. w sposób szczególny zabiegała o gromadzenie materiałów regionalnych – piśmiennictwa o regionie, autorstwa osób związanych z regionem oraz wydanych na tymże obszarze. Najczęściej są to publikacje niskonakładowe, stąd niezmiernie ważnym zadaniem dla biblioteki jest ciągłe monitorowanie rynku wydawniczego, a także pozyskiwanie ich bezpośrednio od autorów, redaktorów i pozostałych instytucji sprawczych. Zasoby regionalne biblioteki tworzy literatura naukowa, popularnonaukowa oraz literatura piękna. Jej uzupełnieniem jest prasa regionalna – retrospektywna i bieżąca. Integralną częścią regionalistów są zbiory specjalne, tj. starodruki, przeźrocza, katalogi ekslibrisów i ekslibrisy, mikrofilmy, grafika, plany i mapy, dokumenty życia społecznego. Materiały regionalne gromadzone są przede wszystkim w Dziale Informacji, Bibliografii i Wiedzy o Regionie. W filiach bibliotecznych regionalia gromadzone są rzadziej, przechowywane w księgozbiorach podręcznych i udostępniane w formie prezencyjnej. Zbiory regionalne w zasobach Książnicy Zamojskiej liczą 9 811 jedn. inwentarzowych.

Od 2008 r. w bibliotece znajduje się w formie depozytu *Księgozbiór Klemensowski*, utworzony m.in. ze zgromadzonych przez St. K. Zamoyskiego zasobów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej oraz ze zbiorów z majątku Zamoyskich w Klemensowie. Liczy on 12 017 wol. W okresie sprawozdawczym kontynuowane były prace nad porządkowaniem kolekcji i uzupełnianiem elektronicznego spisu *Księgozbioru Klemensowskiego*. Trwały też przygotowania do realizacji projektu digitalizacji tychże zasobów w ramach *Lubelskiej Biblioteki Wirtualnej*.

Podstawowe usługi informacyjne są realizowane przez wszystkie agendy udostępniania. W okresie sprawozdawczym miały uniwersalny charakter, uwzględniały różnorodne kategorie użytkowników i ich potrzeby. Udzielono 20 803 informacji: w Bibliotece Głównej 20 620 i 183 w bibliotekach filialnych. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego nastąpił spadek (o 1 219) liczby udzielonych informacji. Wśród udzielonych w 2011 r. informacji 2 227 stanowiły kwerendy czyli odpowiedzi na zapytania czytelnicze, wymagające korzystania z wielu źródeł.

Głównym narzędziem informacyjnym są elektroniczne bazy danych oraz katalogi kartkowe. Biblioteka prowadziła następujące własne elektroniczne bazy informacji:

– *Elektroniczny Katalog Bibliotek* (Baza Główna) rejestrujący książki i czasopisma oprawne (ponad 110 tys. opisów bibliograficznych), dokumenty audiowizualne (ok. 2 tys.) oraz artykuły z czasopism ogólnopolskich będących w bieżącej prenumeracie, znajdujące się w zasobach Biblioteki Głównej oraz w filiach, w tym czasopism z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (ok. 32 tys.).

– *Bibliografia Zamojszczyzny*, rejestrująca piśmiennictwo dotyczące regionu. Baza zawiera ponad 80 tys. opisów bibliograficznych, w tym ponad 70 tys. artykułów z czasopism i ok. 8 tys. dokumentów życia społecznego (m.in. katalogi wystaw, programy imprez i przedsięwzięć kulturalnych, przewodniki, informatory, afisze, plakaty, zaproszenia, ulotki, pocztówki, foldery).

– *Księgozbiór Klemensowski* (Baza Klemensowska), rejestruje dokumenty z kolekcji *Księgozbiór Klemensowski*, będącej w depozycie biblioteki. Baza zawiera ponad 8,5 tys. opisów.

W 2011 roku z elektronicznych baz Książnicy Zamojskiej skorzystało, wg licznika wejść, 11 714 użytkowników.

Oprócz własnych elektronicznych baz bibliograficznych czytelnicy, poprzez stronę internetową Książnicy Zamojskiej mają możliwość przeglądania baz innych bibliotek, m.in. Biblioteki Narodowej oraz katalogu bibliotek akademickich NUKAT.

W I półroczu 2011 r. dokonano 6 514 wypożyczeń zbiorów o profilu regionalnym, w tym 522 wypożyczeń zbiorów specjalnych. Z usług Działu Informacji Bibliografii Wiedzy o Regionie skorzystało 1 886 użytkowników. Najliczniejszą grupą osób korzystających byli studenci oraz pracownicy umysłowi.

Formą działalności informacyjnej Książnicy Zamojskiej były szkolenia użytkowników, odbywające się przede wszystkim w Dziale IBiR, Czytelnia Główna, a także w pozostałych komórkach organizacyjnych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono szkolenia dla 9 zorganizowanych grup, w których udział wzięły łącznie 262 osoby.

Istotnym kierunkiem działalności informacyjnej prowadzonej w 2011 roku była popularyzacja wiedzy o regionie oraz dokonań biblioteki na polu jej dokumentowania. W sprawozdawczym okresie przygotowano i zorganizowano:

1. Ogólnopolską konferencję *Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie*, której problematyka poświęcona była działaniom, doświadczeniom i osiągnięciom bibliotek publicznych różnych szczebli w zakresie gromadzenia i popularyzacji wiedzy o regionie. Materiały z konferencji zamieszczone zostały w publikacji książkowej. Konferencja odbywała się w ramach programu współfinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pod patronatem honorowym: Dyrektora Biblioteki Narodowej Tomasza Makowskiego, Starosty Zamojskiego Henryka Mateja, Prezydenta Zamościa Marcina Zamoyskiego. Patronatem medialnym zadanie objęły: TVP Oddział Lublin, Radio Lublin, Katolickie Radio Zamość, Tygodnik *Niedziela* Redakcja Zamojsko-Lubaczowska, *Gazeta Miasta*, *Telewizja Internetowa Zamość TV*.

Program konferencji obejmował następujące referaty: *Kto zna przyszłość bibliotek w Polsce?* – Tomasz Makowski, BN; *Działania biblioteki publicznej na rzecz aktywizacji kulturalnej regionu* – Renata Malesa, UMCS; *Rzeczowe opracowanie zbiorów regionalnych na przykładzie wybranych dokumentów życia społecznego* – Anna Stolarczyk, BN; *Dokumentacyjna rola bibliografii regionalnej na przykładzie „Bibliografii Lubelszczyzny”* – Bożena Lech-Jabłońska, WBP Lublin; *Regionalne i lokalne słowniki biograficzne Lubelskiego* – Artur Znajomski, UMCS; *Wybrane narzędzia informacyjne w zasobie XIX-wiecznej biblioteki klemensowskiej* – Regina Janiak, UMCS; *Zbiory regionalne Książnicy Zamojskiej* – Anna Rychter, KZ; *Zbiory regionalne Biblioteki Publicznej Gminy Radechnica* – Zofia Sykała, BPG Radechnica; *Regionalizm bibliotek na przykładzie Biblioteki Publicznej Gminy Łabunie* – Bogdan Szykuła, BPG Łabunie; *Działalność biblioteki publicznej w Zamościu w latach 1999-2010* – Halina Zielińska, KZ.

2. Seminarium *Działalność Książnicy Zamojskiej w zakresie animacji i upowszechniania czytelnictwa w Zamościu i powiecie zamojskim w 2010 r.* z udziałem przedstawicieli Urzędu Miasta Zamość, Starostwa Powiatowego w Zamościu, radnych Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji Rady Miejskiej w Zamościu oraz Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego w Zamościu, przedstawicieli WBP w Lublinie. Uczestniczyli w nim bibliotekarze Książnicy Zamojskiej oraz bibliotek samorządowych powiatu zamojskiego. Program obejmował trzy prezentacje: *Działalność Książnicy Zamojskiej w zakresie animacji i upowszechniania czytelnictwa w Zamościu*

w 2010 r., *Książnica Zamojska na rzecz rozwoju czytelnictwa i bibliotek w powiecie zamojskim w 2010 r.*, *Biblioteki Zamościa i powiatu zamojskiego na tle sieci bibliotek publicznych województwa lubelskiego w 2010 r.*

3. Seminarium *Bibliografia Zamojszczyzny – prezentacja bazy regionalnej*, adresowane do regionalistów, uczniów i studentów, bibliotekarzy i mediów. Program seminarium obejmował dwa wystąpienia: *Zbiory regionalne Książnicy Zamojskiej* – Anna Rychter, KZ; *Prezentacja bazy regionalnej* – Renata Ożgo, KZ.

4. Wystawy regionalne: *Zamość i Zamojszczyzna w literaturze dla dzieci i młodzieży*, *Zamość i Zamojszczyzna w literaturze*, *Ekslibris z motywem zamojskim*, *Działalność Książnicy Zamojskiej na rzecz upowszechniania wiedzy o regionie*, *Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie – wystawa zbiorów regionalnych*, *Niepelnosprawność wyzwaniem dla ludzi zdrowych – działalność Ośrodka Czytelnictwa Niepełnosprawnych*, *Zachowaj piękno Roztocza na kolejne tysiąclecia* – wystawa pokonkursowa, *Między niebem a ziemią* – wystawa fotografii Tomasa Cięciery, *Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie (1816-1945) kamieniem milowym spółdzielczości rolniczej* – wystawa w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2011, *Zygmunt Pomarański 1898-1941 – księgarz, nakładca, kompozytor, legionista* – w 70. rocznicę śmierci, *Stanisław Kostka Zamoyski 1775-1856. 155 rocznica śmierci patrona Książnicy Zamojskiej*, *Jesień na Roztoczu*.

5. Konkursy regionalne: *Zachowaj piękno Roztocza na kolejne tysiąclecia*, *Zamojszczyzna – moja mała ojczyzna*, *W kręgu Zamościa i Zamojszczyzny*, *Uśmiech Pana Hetmana*.

6. Opracowane zostały zestawienia bibliograficzne poświęcone postaciom związanym z historią i dniem dzisiejszym Zamościa: *Kazimierz Kowalczyk (1938-2001) historyk, regionalista, w 10 rocznicę śmierci*; *Urszula Koziół (1931-) poetka, pisarka, w 80 rocznicę urodzin*, *Piotr Szewc (1961-) pisarz, poeta krytyk literacki, w 50 rocznicę urodzin*, *Henryk Rosiński (1883-1941) bibliofil zamojski, działacz kultury, adwokat, w 70 rocznicę śmierci*.

7. Odbyły się spotkania autorskie z udziałem związanych z Zamościem i Zamojszczyzną twórców książek: Marii Duławskiej, Jarosława Sieka, Anny Rychter.

Promocja czytelnictwa, działalność edukacyjno-kulturalna i wystawiennicza

Regionalizm w sposób szczególnie uwidaczniał się w organizowanej w 2011 roku działalności popularyzatorskiej, zarówno kierowanej do dzieci i młodzieży, czytelnika dorosłego, jak też w akcjach o charakterze uniwersalnym.

W ramach obchodów Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek (10-12 maja) odbył się *Zamojski Festiwal Książki*. To wieloelementowe przedsięwzięcie miało miejsce poza biblioteką – na zamojskiej starówce i obejmowało:

– *Promocje z autografem* – spotkania autorskie popularyzujące twórczość lokalnych autorów: Ireny Polkowskiej, Bożeny Gałczyńskiej-Szurek, Julii Rodzik, Moniki Rebizant-Siwiło, Anny Rychter,

- *Kiermasz książki używanej* w Bastionie VII,
- *Wędrujący kiermasz* na ulicach starego miasta,
- *Igraszki z książką* – zabawy edukacyjne dla najmłodszych,
- *Wywiady ze znanymi Zamościanami*.

W realizację festiwalu zaangażowane były Biblioteka Główna i wszystkie filie biblioteczne. Odbywał się pod patronatem medialnym *Gazety Zamojskiej* i gazety akademickiej *Skafander*.

Edukacji czytelniczej dzieci i młodzieży służyły głównie przedsięwzięcia organizowane przez biblioteki filialne oraz Oddział dla Dzieci i Młodzieży (ODM). Były to:

1. *Ferie w bibliotece* – cykliczne zajęcia odbywające się o stałych porach. W bibliotekach filialnych nr 1, 2, 3, 4, 6 – 2 razy w tygodniu, pod wspólnym tytułem *Ferie z Kubusiem Puchatkiem*. Dla uczestników zajęć przygotowano czytanie tekstów literackich, rozmowy i dyskusje w oparciu o poznawaną literaturę, zajęcia plastyczne, konkursy. W ODM zajęcia odbywały się 4 razy w tygodniu i upłynęły pod znakiem poznawania literatury o Zamościu i okolicach oraz książek pisanych przez autorów związanych z miastem i regionem.
2. *Puchatkowe spotkania* – cykliczne zajęcia (m.in. głośne czytanie, zajęcia plastyczne) organizowane przez ODM dla dzieci w wieku przedszkolnym i prowadzone przy udziale rodziców, dziadków, opiekunów, z wykorzystaniem tekstów literackich autorów polskich i obcych.
3. *Sobotnie spotkania z książką* – cykliczne zajęcia dla dzieci i młodzieży szkolnej prowadzone poza okresem ferii i wakacji przez ODM. W okresie sprawozdawczym tematycznie związane były z popularyzacją literatury o tematyce regionalnej.
4. Stałe cykliczne zajęcia biblioteczne prowadzone poza okresem ferii i wakacji jeden raz w tygodniu w filiach bibliotecznych. Zajęcia te łączyły różne formy działalności: głośne czytanie, rozmowy i dyskusje dotyczące przeczytanych tekstów, zajęcia plastyczne (m.in. *W zaczarowanym świecie baśni Braci Grimm, Co Mugole wiedzą o świecie Harry'ego Pottera, Obieżyświat, czyli z książką odkrywamy świat, Poczłówa z okrętem, Biblioteka – miejsce magiczne, Barwy jesieni, Najlepsze życzenia*), gry i zabawy, konkursy (m.in. *Książka na cztery pory roku, Czytelnik na piątkę, Mistrz czytania, Z książką za pan brat, Piękno ziemi zamojskiej*).
5. *Głośne czytanie* prowadzone przez bibliotekarzy dla dzieci w wieku przedszkolnym (w przedszkolach miejskich i bibliotekach): *W krainie uśmiechniętej książki* (FB nr 1), *Spotkanie z bajeczką* (FB nr 2), *Bajeczka dla przedszkolaka* (FB nr 3), *Bajki na dobranoc* (FB nr 4), *Spotkanie z książką* (FB nr 6), *Zaczarowani czytaniem, Baśnie uczą i bawią* (Oddział dla Dzieci i Młodzieży).
6. Akcja *Czytam i rysuję z energią* prowadzona w ODM i w 5 filiach bibliotecznych. W roku 2011 zakończono II i rozpoczęto III edycję przedsięwzięcia, którego celem była promocja czytelnictwa i edukacja z zakresu bezpiecznego

użytkowania energii elektrycznej. Akcją objęto dzieci w wielu przedszkolnym. Instytucją współfinansująca zadanie, integrujące środowiska przedszkoli i bibliotek publicznych, było PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość.

7. Program o charakterze biblioterapeutycznym *Czytania książek dobrym nawykiem*. Jego realizacja odbywała się w ODM oraz w filiach bibliotecznych nr 1, 2, 3, 4, 6 w okresie lipiec–październik. Obejmował również tradycyjne zajęcia *Wakacje w bibliotece* organizowane dla zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Celem zadania *Czytania książek dobrym nawykiem* było zwiększenie zainteresowania książką wśród dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia i wskazanie na książkę jako alternatywną formę spędzania czasu wolnego. Poprzez podjęte działania bibliotekarze pragnęli również uświadomić młodym ludziom skalę zagrożeń jakie niesie alkohol i inne środki psychoaktywne. Zadanie adresowane było do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenu miasta Zamościa.

W ramach projektu zorganizowane zostały następujące przedsięwzięcia:

– *Cykliczne spotkania dla dzieci i młodzieży* (od lipca do września) poświęcone promocji literatury. Podczas spotkań odbywało się wspólne, głośne czytanie wartościowej literatury, a następnie rozmowy o problemach poruszanych w książkach. Czytaniu towarzyszyły zajęcia plastyczne, inspirowane tekstem literackim, zabawy edukacyjne oraz konkursy: czytelnicze, literackie, recytatorskie.

– *Warsztaty biblioterapeutyczne i terapeutyczne* dla dzieci i młodzieży realizowane w okresie od września do października. Ich celem było, m.in. budowanie w młodych ludziach poczucia własnej wartości i kształtowanie postaw asertywnych wobec środków uzależniających. Warsztaty prowadzili: biblioterapeuta, pedagog i psycholog.

– Spotkania autorskie z popularnymi autorami książek dziecięcych i młodzieżowych. W dniu 4 października 2011 r. zorganizowane zostały 3 spotkania z cenioną autorką bajek terapeutycznych dla dzieci – Roksaną Jędrzejewską-Wróbel. Imprezy odbyły się w Filiach nr 1, 2 i 3. W dniu 18 października odbyły się spotkania z Anną Onichimowską – autorką książki *Hera, moja miłość* i innych książek poświęconym uzależnieniom, na jakie narażona jest współczesna młodzież. Imprezy zorganizowane zostały w ODM, Filiach nr 4 i 6.

– *Terapeutyczne spektakle teatralne* dla dzieci ze szkół podstawowych i młodzieży gimnazjalnej. W dniu 16 września – spektakl *Biała pułapka* w wykonaniu Teatru Abecadło Scena Edukacyjna Dzieci i Młodzieży – w ODM oraz Filiach nr 1 i 2. W dniu 29 września do Zamościa przyjechał Teatr Profilaktyczny im. Marka Kotańskiego z Krakowa. Dla czytelników ODM teatr wystawił spektakl *Spójrz na mnie*. Czytelnicy Filii nr 4 mogli obejrzeć spektakl *Carpe Diem*, a Filii nr 6 – przedstawienie *Niewidzialni*.

– *Konkurs plastyczny „Odmawiam”*, którego celem było promowanie zdrowego stylu życia i kształtowanie asertywnych postaw wśród młodych ludzi. Na konkurs napłynęły 184 prace plastyczne, w tym 90 wykonanych przez uczniów

szkół podstawowych oraz 94 przez gimnazjalistów. Finał konkursu odbył się w 28 października 2011 roku.

Realizacja wszystkich zadań (około 140 zajęć bibliotecznych) ujętych w projekcie możliwa była dzięki wsparciu finansowemu Miasta Zamość w ramach *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*. W programie udział wzięło ok. 3 500 uczestników.

Opisana działalność edukacyjno-kulturalna dla młodych użytkowników bibliotek uzupełniana była formami wizualnymi w postaci wystaw i mniejszych ekspozycji, m.in.: *Muminkowe mądrości, Malowany Miłosz, Cierpliwy byłem... pielgrzym* – wystawa poświęcona Czesławowi Miłosz, *Książka dziecięca i młodzieżowa w Polsce – historia i współczesność, Kiedy miłość śmiercią się stała* – wystawa poświęcona K.K. Baczyńskiemu.

Wśród przedsięwzięć o charakterze kulturotwórczym, oddziałyującym na utrzymanie poziomu czytelnictwa dorosłych zorganizowano następujące przedsięwzięcia:

1. *Zamojskie Biesiady Literackie* – większość spotkań miała charakter regionalny, albo poprzez literaturę z wątkiem zamojskim, albo poprzez osobę twórcy uczestniczącego w przedsięwzięciu. W okresie sprawozdawczym były to:

– *Zamojszczyzna w kulturze i historii Polski* – promocja książki i spotkanie z autorem Jackiem Feduszką.

– *Kto? Co? Dlaczego?* – spotkanie z Andrzejem Wnukiem autorem powieści kryminalnej z wątkiem zamojskim *Fun Club*.

– Spotkanie autorskie Stefana Dardy, autora książek *Dom na Wyrębach, Słoneczna Dolina, Starzyzna* zaliczanych do gatunku powieści grozy.

– Promocja tomiku wierszy *Oczy* ks. Krzysztofa Guzowskiego i spotkanie z księdzem-poetą.

– Promocja książki Stanisława Leona Popka *Dwunaste skrzypce* oraz spotkanie z autorem.

– Spotkanie autorskie z Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem.

– *Spotkanie z poezją*, poświęcone wierszom Tomasa Tranströmera oraz utworom z Antologii Poezji Maryjnej *Łaski pełna*. W spotkaniu uczestniczyli: Alina Kochańczyk – historyk literatury, krytyk literacki; Hanna Brulińska – aktorka Teatru im. J. Osterwy w Lublinie oraz przedstawiciele Wydawnictwa *Gaudium*, wydawcy poezji noblisty.

2. Spotkania *Dyskusyjnego Klubu Książki* – w roku sprawozdawczym odbyło się 9 spotkań DKK. Wszystkie miały miejsce w lokalu Biblioteki Głównej. Tematem prowadzonych rozmów były powieści Stefana Dardy, Józefa Hena *Ping-pongista*, Kazimierza Kutza *Piąta strona świata*, zbiór prozy reportażowej Jacka Hugo-Badera *Biała gorączka*, twórczość Haruki Murakamiego i Isaacka B. Singera, *Pióropusz* Mariana Pilota oraz książka fińskiej pisarki Sofi Oksanen *Oczyszczenie*. Spotkanie w dniu 9 listopada odbyło się z udziałem Barbary Ko-

smowskiej, współczesnej autorki piszącej książki dla dorosłych oraz młodzieży. Ogółem we wszystkich spotkaniach klubowych uczestniczyło 77 osób. Uczestnicy dyskusji prezentowali, w postaci recenzji, swoje opinie o czytanych książkach na stronie internetowej biblioteki i Instytutu Książki.

Kontynuowaną formą promowania książki i czytelnictwa była działalność wystawiennicza. Poza wystawami regionalnymi w analizowanym okresie zorganizowano:

– *Okupacja niemiecka Zamojszczyzny 1934-1944* – ekspozycja dokumentująca tragiczne losy ludności cywilnej Zamojszczyzny, kampanię wrześniową, przesładowania, wysiedlenia i eksterminację Żydów oraz obozy pracy.

– *Stefan Kisielewski (1911-1991), pisarz, publicysta, kompozytor* – ekspozycja rocznicowa przybliżająca postać oraz twórczość autora.

– *Podróże po literaturze włoskiej* – wystawa przybliżająca historię i rozwój literatury włoskiej od czasów antycznych po współczesność, prezentująca sylwetki czołowych twórców i ich dzieła. Ekspozycja zorganizowana została w ramach obchodzonego w Zamościu IV Festiwalu Kultury Włoskiej „*Arte, Cultura, Musica, e...*”.

– *50 lat Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego* prezentująca działalność powołanej do życia w 1961 roku organizacji skupiającej obecnie 50 członków pasjonatów fotografii.

– *Lwów* wystawa fotografii Michała Banasia realizowana w ramach *Zamojskiego Tygodnia Fotografii 2011*.

– *Miłosz. Miejsca, ludzie, wiersze*; wystawa z okazji obchodów Roku Miłosza.

– *Błogosławiony Jan Paweł II na widokówkach i kartkach pocztowych*, wystawa filokartystyczna realizowana w ramach XVII Dni Kultury Chrześcijańskiej w Zamościu.

– *Świat lat*, autorska wystawa rękodzieła artystycznego Joanna Błaszczynskiej.

– *Odmawiam* – wystawa pokonkursowa zrealizowana w ramach programu *Czytania książek dobrym nawykiem*.

W 2011 r. zorganizowano ogółem 1 068 form pracy edukacyjno-kulturalnej, w których udział wzięło 19 682 uczestników.

Działalność wydawnicza

W roku sprawozdawczym biblioteka kontynuowała działalność publicystyczno-wydawniczą. Głównym jej kierunkiem były wydawnictwa o charakterze regionalnym oraz dokumentacyjnym. Były to następujące publikacje:

– *Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie. Materiały z ogólnopolskiej konferencji. Zamość, 19 maja 2011 r.*

– *Regionalne zestawienia bibliograficzne. Henryk Rosiński. Kazimierz Kowalczyk. Urszula Koziół. Piotr Szewc.*

– *90 lat biblioteki publicznej w Zamościu. Wydawnictwo jubileuszowe.*

– *Foldery wystaw: Ekslibris z motywem zamojskim, Działalność Książnicy Zamojskiej na rzecz upowszechniania wiedzy o regionie, Biblioteka skarbnicą*

wiedzy o regionie, Stanisław Kostka Zamojski 1775-1856. 155 rocznica śmierci patrona Książnicy Zamojskiej.

- wydawnictwo pokonkursowe: *Zachowaj piękno Roztocza na kolejne tysiąclecia*,
- folder promocyjno-informacyjny: *90 lat biblioteki publicznej w Zamościu 1921-2011*,
- *Kalendarz na rok 2012* jako efekt realizacji programu *Czytanie książek dobrym nawykiem*,
- ekslibris jubileuszowy,
- druki jubileuszowe: karta pocztowa, stempel jubileuszowy, znaczek personalizowany,
- „Bibliotekarz Zamojski” 1/2011 (33).

Działalność na rzecz rozwoju czytelnictwa i bibliotek w powiecie zamojskim

Książnica Zamojska w roku 2011 pełniła zadania biblioteki powiatowej. Wysokość dotacji na tę działalność wyniosła 65 tys. zł. Zgodnie z zapisami w *Umowie* w zadaniach powiatowych znalazły się:

- obsługa czytelników – mieszkańców powiatu,
- prowadzenie na rzecz mieszkańców powiatu działalności informacyjno-bibliograficznej,
- prowadzenie działalności instrukcyjno-metodycznej na rzecz samorządowych bibliotek publicznych powiatu zamojskiego.

Obsługą czytelniczą mieszkańców powiatu zamojskiego zajmowały się zarówno Biblioteka Główna jak i filie. Z ogólnej liczby 16 787 zarejestrowanych czytelników 32,5% (5 460) stanowią czytelnicy spoza miasta. Również wśród ogólnej liczby 332 445 zarejestrowanych wypożyczeń ponad 25% stanowią udostępnienia dokonane dla czytelników powiatu zamojskiego.

Czytelnicy nie będący mieszkańcami Zamościa korzystali również ze zbiorów udostępnianych na miejscu oraz z pozostałych usług bibliotecznych, w tym z oferty edukacyjno-kulturalnej, a także z możliwości poszukiwania informacji z wykorzystaniem źródeł tradycyjnych i elektronicznych.

Działalność instrukcyjno-metodyczna prowadzona była na rzecz 33 publicznych placówek bibliotecznych w powiecie zamojskim (12 bibliotek gminnych, 3 biblioteki miejsko-gminne, 18 filii bibliotecznych) i objęła:

1. 25 wyjazdów instruktorskich do bibliotek w powiecie oraz 10 wyjazdów do innych bibliotek (m.in. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Łęcznej, Biblioteka Pedagogiczna w Tomaszowie Lub.). Wyjazdy do innych bibliotek i ośrodków w Polsce służą utrzymaniu łączności bibliotek samorządowych najniższego stopnia (bibliotek gminnych) z bibliotekami ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, a także ułatwiają małym bibliotekom udział w ogólnopolskich akcjach na rzecz unowocześnienia placówek bibliotecznych.

Celem wyjazdów instruktorskich do bibliotek w powiecie zamojskim był instruktaż przywarsztatowy dotyczący organizacji pracy, prowadzenia selekcji zbiorów, porządkowania księgozbioru podręcznego, organizacji działalności edukacyjno-kulturalnej w okresie ferii i wakacji, a także pomoc w realizacji zadań wynikających z uczestnictwa bibliotek w *Programie Rozwoju Bibliotek*, pomoc w obsłudze programu bibliotecznego MAK. Przedmiotem wizyt instruktorskich była także kompleksowa ocena działalności placówek bibliotecznych w powiecie zamojskim.

2. 121 porad udzielonych telefonicznie oraz bezpośrednio w Dziale Promocji i Upowszechniania Czytelnictwa oraz 196 informacji mailowych na rzecz podległej merytorycznie sieci bibliotek w powiecie. Porady dotyczyły różnych problemów działalności bibliotecznej, m.in.: udziału bibliotek w programach dotujących działalność biblioteczną, planowania i sprawozdawczości, organizacji czasu pracy bibliotek, prowadzenia scontr, udziału w szkoleniach, działalności promocyjnej bibliotek.

3. Obok działalności instrukcyjno-metodycznej prowadzona była także działalność szkoleniowa. Pracownicy samorządowych bibliotek uczestniczyli w 5 spotkaniach o charakterze szkoleniowym:

- seminarium *Działalność Książnicy Zamojskiej w zakresie animacji i upowszechniania czytelnictwa w Zamościu i powiecie zamojskim w 2010 r.*,
- seminarium *Prezentacja bazy regionalnej Bibliografia Zamojszczyzny*,
- ogólnopolskiej konferencji *Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie*, na której 2 referaty zostały przygotowane i wygłoszone przez bibliotekarzy bibliotek samorządowych, tj. z BPG Radecznicza i BPG Łabunie,
- 2 szkolenia warsztatowe w zakresie selekcji zbiorów prowadzone na bazie księgozbiorów GBP w Krasnobrodzie i BPG Łabunie,
- szkolenie wyjazdowe z udziałem w *XX Targach Książki Historycznej* połączonym z wizytą w największych bibliotekach Warszawy (BN, BUW) oraz w narodowych instytucjach kultury: Centrum Nauki Kopernik, Muzeum Chopina, Arkady Kubickiego na Zamku Królewskim, Teatr Polski.

W roku sprawozdawczym dokonano oceny działalności wszystkich publicznych placówek bibliotecznych powiatu zamojskiego. Przeprowadzono ją podczas pobytu w tych bibliotekach dyrektora Książnicy Zamojskiej i instruktora do spraw sieci powiatowej.

W 2011 roku na wniosek dyrektora Książnicy Zamojskiej przyznano nagrody Starosty Powiatu Zamojskiego dla 3 wyróżniających się w pracy bibliotekarzy, tj. Krystyna Czausz z BPG Grabowiec, Aneta Gil z BPG Sułów i Agnieszka Maciocha z MGBP w Zwierzyńcu. Nagrody zostały wręczone podczas uroczystości Powiatowego Dnia Animatora Kultury w Krasnobrodzie.

Komputeryzacja bibliotek i automatyzacja procesów bibliotecznych, tworzenie zasobów cyfrowych

Sprawna obsługa użytkowników biblioteki i zapewnienie im szybkiego dostępu do informacji uzależnione jest od postępu prac w zakresie komputeryzacji biblioteki oraz automatyzacji procesów bibliotecznych.

Sieć bibliotek Książnicy Zamojskiej na koniec 2011 roku wyposażona była w 115 zestawów komputerowych, w tym 3 serwery oraz 9 komputerów przenośnych. W 2011 roku dokonano zakupu i instalacji nowego serwera wraz z oprogramowaniem do systemu bibliotecznego i baz danych.

W Bibliotece Głównej zlokalizowane są 94 komputery, pozostałe (21) w bibliotekach filialnych. Spośród ogólnej liczby sprzętu, 43 komputery dostępne były dla czytelników bibliotek, w tym do korzystania z Internetu 32 zestawy, a 11 wyłącznie do przeglądania katalogów. Pozostały sprzęt wykorzystywany jest w pracy działów, w tym do prac w zakresie gromadzenia i opracowania biblioteczno-bibliograficznego 23 komputery oraz 14 do ewidencji czytelników i udostępniania zbiorów. Książnica Zamojskiej wyposażona jest także w sprzęt peryferyjny (drukarki, urządzenia wielofunkcyjne, kserokopiarki, czytniki kodów kreskowych), sprzęt audiowizualny, kamery i aparaty cyfrowe. Biblioteka posiada również zestaw do digitalizacji, tj. aparat lustrzanka z dodatkowym obiektywem oraz stół z oświetleniem. Tworzenie zasobów cyfrowych zbiorów własnych w dalszym ciągu pozostawało tylko na etapie wykonywania skanów, których wykonano ogółem 3 176. Ograniczeniem procesu digitalizacji jest przede wszystkim brak oprogramowania do obróbki i konwersji materiału oraz problemy kadrowe. Postęp prac w tej dziedzinie możliwy będzie z chwilą rozpoczęcia digitalizacji *Księgozbioru Klemensowskiego*.

Biblioteki pracują w jednolitym systemie bibliotecznym PATRON 3. System pozwala na objęcie komputeryzacją wszystkich procesów bibliotecznych: gromadzenia i opracowania wszystkich typów dokumentów, prowadzenia kontroli zbiorów, udostępniania, rewindykacji, a także uruchomienie dodatkowych funkcji usprawniających obsługę czytelników (m.in. zamawianie książek w sieci).

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych proces gromadzenia i opracowania zbiorów pozyskanych w danym roku prowadzony był w sposób zautomatyzowany – centralnie dla wszystkich placówek Książnicy. Zakończono retrospektywne opracowanie zbiorów w bibliotekach filialnych, co umożliwiło pełną informację o zasobach całej sieci w głównej bazie *Elektroniczny Katalog Biblioteki*. Dostęp do bazy dla użytkowników odbywa się poprzez moduł OPAC z komputerów w bibliotekach, jak też w systemie *on line* z dowolnego komputera podłączonego do sieci Internet.

W 2011 roku wprowadzono kolejny etap automatyzacji – udostępnianie zbiorów na zewnątrz we wszystkich filiach bibliotecznych. Tym samym udostępnianie na zewnątrz w całej sieci bibliotek jest automatyczne.

W dalszym ciągu nie jest zautomatyzowane udostępnianie prezencyjne. Po-
stęp w tej dziedzinie uwarunkowany jest czynnikami ekonomicznymi, łączy się
bowiem z zakupem dodatkowych licencji oprogramowania. Zarówno zautoma-
tyzowane udostępnianie prezencyjne, jak również automatyczne liczenie staty-
styk wiąże się z koniecznością przeszkolenia kadry, głównie z zakresu modułu
udostępniania w systemie PATRON.

W roku 2011 wszystkie biblioteki dzięki udziałowi (po raz kolejny) w pro-
gramie *Akademia Orange dla Bibliotek* Fundacji Orange umożliwiły wszystkim
użytkownikom bezpłatne korzystanie z Internetu. Dla użytkowników Internetu w
bibliotekach w okresie sprawozdawczym przygotowane były ogółem 32 stanowi-
ska (20 w Bibliotece Głównej i 12 w filiach bibliotecznych).

Biblioteka posiada własną stronę internetową, stronę BIP oraz 66 kont mai-
lowych. W 2011 roku licznik strony www.biblioteka.zamosc.pl zarejestrował
217 346 odwiedzin.

Książnica Zamojska jest jednym z uczestników projektu *Lubelska Biblioteka
Wirtualna*. W 2011 roku została formalnie podpisana *Umowa partnerska* dotycząca
realizacji projektu i złożono *Wniosek o dofinansowanie projektu* w ramach Regio-
nalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013.

Sprawna komputeryzacja bibliotek i automatyzacja procesów bibliotecznych
uzależniona jest od wielu czynników, w tym ekonomicznych. Problemem jest
wysoki stopień amortyzacji sprzętu. Większość komputerów zakupiona została
w 2005 roku i w chwili obecnej ulega on częstym awariom. Sytuacja ta jest sy-
gnałem do konieczności modernizacji wyposażenia komputerowego. W pierw-
szej kolejności wymiana nastąpić musi na stanowiskach obsługujących czytel-
ników, w ewidencji i opracowaniu zbiorów oraz w księgowości i w placach.
Z myślą o zakupie nowego sprzętu i częściowej jego wymianie poczyniono sta-
rania o pozyskanie na ten cel środków pozabudżetowych z programów MKiDN.

Kadra i sytuacja zawodowa bibliotekarzy

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w sieci bibliotek Książnicy Zamojskiej zatrud-
nione pozostawały 54 osoby w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 42 pra-
cowników działalności podstawowej oraz 12 osób administracji i obsługi.

Na stanowiskach merytorycznych wykształcenie bibliotekarskie posiadało
35 osób, a wśród pracowników obsługi i administracji 4 osoby. Wykształcenie
uzupełniało 4 pracowników merytorycznych: na studiach licencjackich bibliote-
karskich (2) i podyplomowych bibliotekarskich (2).

W ramach doskonalenia zawodowego, pracownicy Książnicy Zamojskiej
uczestniczyli we własnych formach doskonalenia zawodowego. Były to 2 semi-
naria, ogólnopolska konferencja oraz szkolenie komputerowe z zakresu obsługi
edytora tekstu *Word 2003* i *Word 2007*. Praktykowaną formą doksztalcania było
uczestnictwo w szkoleniach, seminariach i konferencjach organizowanych przez

inne instytucje i ośrodki w Polsce. Dyrektor biblioteki uczestniczył w międzynarodowych *Targach Innowacji i e-administracji* dla Bibliotek odbywających się w Kijowie, podczas których prezentowana była m.in. działalność instytucji. W roku sprawozdawczym kadra zawodowa Książnicy Zamojskiej brała udział także w 86 szkoleniach zewnętrznych, trwających łącznie 675 godzin.

W 2011 r. nie przeprowadzono regulacji wynagrodzeń. Z okazji jubileuszu biblioteki, w maju wypłacona została pracownikom nagroda roczna w wysokości 3% wynagrodzenia. Nagrody jubileuszowe otrzymało 7 osób, 1 osoba Nagrodę Prezydenta Zamościa oraz 1 osoba Nagrodę Starosty Powiatu Zamojskiego.

Na wniosek dyrektora 5 osób spośród kadry zostało odznaczonych odznaką honorową Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Zasłużony dla Kultury Polskiej* i 5 osób odznaką *Zasłużony dla Województwa Lubelskiego* przyznawaną przez Sejmik Województwa Lubelskiego. Podczas uroczystości jubileuszowych 2 byłych dyrektorów instytucji otrzymało dyplomy z rąk obecnego dyrektora Biblioteki.

Pozyskiwanie środków pozabudżetowych, udział w projektach, grantach, konkursach

Podobnie jak w latach poprzednich biblioteka czyniła starania o pozyskanie pozabudżetowych środków na finansowanie działalności bibliotecznej. Miały one formę aplikowania do różnorodnych programów i konkursów, jak też prośby o sponsoring pojedynczych zadań.

Efektom tychże działań było pozyskanie w 2011 r. dodatkowych funduszy w wysokości:

- 39 888 zł (z MKiDN) na zakup nowości wydawniczych w ramach programu *Rozwój księgozbiorów bibliotek*,
- 20 000 zł (z MKiDN) na realizację programu *Biblioteka skarbnica wiedzy o regionie* (całkowity koszt realizacji programu – 43 858 zł),
- 3 922 zł (z WFOŚiGW w Lublinie), tj. 2 500 zł na realizację konkursu *Zachowaj piękno Roztocza na kolejne tysiąclecie* i 1 422 zł na uzupełnianie księgozbioru do CIE,
- 31 163 zł (z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) na realizację programu *Czytanie książek dobrym nawykiem* (całkowity koszt realizacji programu 38 383,90 zł),
- 9 639,54 zł na popularyzację Internetu w ramach programu *Akademia Orange dla Bibliotek*,
- 1 500 zł z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość na zakup książek dla dzieci i młodzieży,
- 300 zł na zakup literatury dla dzieci i młodzieży z Euro Car Oddział Zamość,
- 300 zł od Zarządu Osiedla Orzeszkowej – Reymonta na edukacyjno-kulturalną działalność wakacyjną FB nr 2.

Ponadto sponsorzy współfinansowali:

- publikację wydawnictwa jubileuszowego – 1 000 zł (Zarząd Powiatu Zamojskiego),
- zajęcia dla dzieci w okresie ferii i wakacji w FB nr 1 – 700 zł (Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Jana Zamojskiego),
- organizację spotkania autorskiego w FB nr 6 – 150 zł (Zarząd Osiedla Karolówka).

Współpraca ze środowiskiem, promocja biblioteki

Książnica Zamojska utrzymywała współpracę z różnymi instytucjami i podmiotami działającymi na terenie miasta, powiatu oraz regionu zamojskiego. Przedmiotem kontaktów i współdziałania była przede wszystkim aktywizacja czytelnicza społeczeństwa, zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz podejmowane w tym zakresie działania. Wśród instytucji współpracujących z bibliotekami całej sieci znajdują się: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja miasta oraz powiatu zamojskiego, szkoły ponadgimnazjalne, uczelnie (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Zamościu, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Zamościu). Biblioteki wspomagały proces edukacji szkolnej na różnych szczeblach poprzez udostępnianie literatury i innych źródeł informacji, a także przygotowując bogatą ofertę edukacji pozaszkolnej – zajęć dla dzieci i młodzieży: głośnego czytania, lekcji bibliotecznych poświęconych przysposobieniu czytelniczemu, wycieczek do bibliotek, spotkań autorskich, wykładów i prelekcji, spektakli, wystaw popularyzatorsko-edukacyjnych. Realizując profil popularyzacji literatury z dziedziny ekologii Biblioteka kontynuowała współpracę z Zespołem Zamojskich Parków Krajobrazowych.

Znaczącą płaszczyznę współpracy zajmowały kontakty z instytucjami skupiającymi i opiekującymi się osobami niepełnosprawnymi w różnym wieku, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, chorych i starszych. Wśród nich znajdują się: Oddział Terenowy Polskiego Związku Niewidomych w Zamościu, Stowarzyszenie Diabetyków – Koła Terenowe w Zamościu i Biłgoraju, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zamościu, Ośrodek Rehabilitacyjno-Terapeutyczny „Krok za Krokiem” w Zamościu, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Zamościu, Dom Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie, Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi w Zamościu, Warsztaty Terapii Zajęciowej działające na terenie miasta i powiatu.

Książnica Zamojska kontynuowała współpracę z Biblioteką Pedagogiczną w Zamościu oraz innymi instytucjami kultury działającymi na terenie miasta. Jej zakres dotyczył organizacji działalności popularyzatorskiej, w tym wystawienniczej.

W zakresie doskonalenia zasobów bibliotecznych, w tym gromadzenia zbiorów regionalnych biblioteki współpracowały z podmiotami wydającymi niskonakładowe publikacje: urzędami, ośrodkami edukacyjnymi, organizacjami społecznymi, działającymi na terenie miasta, powiatu i województwa oraz osobami prywatnymi.

Obligatoryjny charakter ma współpraca z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, wynikająca z funkcjonowania w ramach

ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Zakres współpracy z biblioteką stopnia wojewódzkiego w analizowanym okresie dotyczył głównie opieki merytorycznej i działalności szkoleniowej na rzecz bibliotek w powiecie ziemskim zamojskimi, kształtowania założeń polityki bibliotecznej w województwie lubelskim, w tym wytyczenia zadań kierunkowych na najbliższy okres. Dodatkowo, w 2011 r. współpraca z WBP w Lublinie dotyczyła również organizacji ogólnopolskiej konferencji *Biblioteka skarbnica wiedzy o regionie* i seminarium *Działalność Książnicy Zamojskiej w zakresie animacji i upowszechniania czytelnictwa w Zamościu i powiecie zamojskim w 2010 r.* oraz udziału przedstawiciela zamojskiej biblioteki w międzynarodowych *Targach Innowacji i e-administracji dla Bibliotek* w Kijowie.

Książnica Zamojska, w związku z organizacją głównych uroczystości jubileuszowych 90-lecia Biblioteki, współpracowała także z innymi ośrodkami w Polsce, w tym Biblioteką Narodową, bibliotekami publicznymi różnych szczebli i Instytutem Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS.

Stałe kontakty utrzymywane były z lokalnymi mediami. Współpraca ta ma charakter promocyjno-informacyjny. Poprzez przekazywanie pisemnych informacji, zapowiedzi i wywiady ustne oraz zapraszanie przedstawicieli prasy, radia, telewizji i przedstawicieli informacyjnych portali internetowych do udziału w organizowanych przedsięwzięciach, a także do patronowania tym działaniom, praca bibliotek była bardziej widoczna w środowisku.

Promocja działań bibliotecznych odbywała się również poprzez systematyczną aktualizację bibliotecznej strony internetowej. Jest ona nośnikiem nie tylko informacji biblioteczno-bibliograficznej, ale także informacji o organizowanej działalności kulturalnej oraz informacji użytkowej.

Biblioteka w 2011 roku uczestniczyła też w akcjach promocyjnych o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim:

– *I Salonie Bibliotek* – przedsięwzięciu organizowanym przez ZG SBP, promującym działalność publicystyczno-wydawniczą podczas XX Targów Książki Historycznej w Warszawie. Efektem udziału była prezentacja na stoisku zbiorczym *I Salonu Bibliotek* 3 książek wydanych przez bibliotekę: *Zamość wczoraj i dziś na starej pocztówce i fotografii*, *Szymon Szymonowicz – poeta wciąż aktualny*, *Zygmunt Klukowski – lekarz, historyk, bibliofil*.

– Ogólnopolskim konkursie *Mistrz Promocji Czytelnictwa 2010*, zdobywając wyróżnienie.

– Konkursie *Książka Roku 2010* organizowanym przez WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie, którego celem była promocja dorobku edytorskiego Lubelszczyzny, a zwłaszcza publikacji dotyczących jej historii i tradycji kulturalnych.

– Konkursie i przeglądzie wydawnictw *Literacki Szlak Rostocza 2010* organizowanym przez Zamojski Dom Kultury.

Halina Zielińska

Tabela nr 1

Zakup zbiorów i prenumerata czasopism w placówkach bibliotecznych miasta Zamość na dzień 31.12.2011 r.

rodzaj zbiorów	książki (w wol.)	w porównaniu z 2010 r.	zbiory specjalne (w jedn. inwen.)	w porównaniu z 2010 r.	ilość prenumerowanych czasopism bieżących (w egz.)	w porównaniu z 2010 r.
biblioteka						
Biblioteka Główna	2 238	-794	155	+46	80	-
Filia nr 1	198	-324	-	-	3	-
Filia nr 2	165	-303	-	-	3	-1
Filia nr 3	234	-380	-	-	3	-1
Filia nr 4	209	-391	-	-	2	-1
Filia nr 5	176	-94	-	-	3	-
Filia nr 6	212	-323	-	-	4	-
razem	3432	-2 609	155	+46	98	-3

Tabela nr 2

Wyniki czytelnicze osiągnięte przez placówki biblioteczne Książnicy Zamojskiej w 2011 r.

Biblioteka	liczba czytelników		liczba wypożyczeń na zewnątrz wszystkich zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)		liczba wypożyczeń na miejscu wszystkich zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)	
	stan w dniu 31.12.2011 r.	w porównaniu z 31.12.2010 r.	stan w dniu 31.12.2011 r.	w porównaniu z 31.12.2010 r.	stan w dniu 31.12.2011 r.	w porównaniu z 31.12.2010 r.
Biblioteka Główna	11 401	-373	169 829	-12 220	51 725	+1 941
Filia nr 1	811	+78	19 376	+511	223	+15
Filia nr 2	625	+68	14 507	-65	309	-99
Filia nr 3	1 143	+7	18 211	+1 453	182	+54
Filia nr 4	923	+65	21 890	+1 558	308	-367
Filia nr 5	1 042	+129	15 676	+1 076	1 774	+1 452
Filia nr 6	842	+47	17 876	+2 502	559	+118
razem	16 787	+21	277 365	-5 185	55 080	+3 114

Tabela nr 3

Struktura wiekowa czytelników (31.12.2011 r.)

grupa	1	2	3	4	5	6
Biblioteka	do lat 15	16-19 lat	20-24 lata	25-44 lata	45-60 lat	pow. 60 lat
Biblioteka główna	1 337	2 000	2 841	3 208	1 450	565
Filia nr 1	149	129	81	219	150	83
Filia nr 2	153	57	57	174	115	69
Filia nr 3	344	196	137	250	139	77
Filia nr 4	170	93	76	266	204	114
Filia nr 5	40	29	89	506	286	92
Filia nr 6	299	114	68	198	113	50
razem	2 492	2 618	3 349	4 821	2 457	1 050

Tabela nr 4

Struktura zawodowa czytelników (31.12.2011 r.)

grupa	M	S	U	P	R	I	Nz
Biblioteka	młodzię ucząca się	studen- ci	pracow- nicy umy- słowi	robot- nicy	rolni- cy	inni zatrud- nieni	nie za- trudnie- ni
Biblioteka Główna	3 729	2 707	2 003	360	97	578	1 927
Filia nr 1	286	68	132	48	7	18	252
Filia nr 2	215	46	141	38	5	9	171
Filia nr 3	548	103	157	37	3	35	260
Filia nr 4	270	73	165	80	6	19	310
Filia nr 5	71	125	515	67	12	32	220
Filia nr 6	413	56	147	17	9	29	171
razem	5 532	3 178	3 260	647	139	720	3 311

Tabela nr 5

Struktura udostępnionych zbiorów w sieci bibliotek Książnicy Zamojskiej, stan na dzień 31.12. 2011 r.

Książnica Zamojska (Biblioteka Główna + filie)	wypożyczenia na zewnątrz		wypożyczenia na miejscu		wypożyczenia ogółem	
	w 2011 r.	w porównaniu z 2010 r.	w 2011 r.	w porównaniu z 2010 r.	w 2011 r.	w porównaniu z 2010 r.
rodzaj zbiorów						
Książki	260 034	-5 506	28 151	2 189	288 185	-3 317
Czasopisma poprawne	-	-	3 923	986	3 923	986
Czasopisma niepoprawne	349	-371	21 588	-576	21 937	-947
Zbiory specjalne	16 982	692	1 418	515	18 400	1 207
razem	277 365	-5 185	55 080	3 114	332 445	-2 071

Działalność bibliotek publicznych powiatu zamojskiego w 2011 roku

Sieć bibliotek

W 2011 r. sieć bibliotek publicznych powiatu ziemskiego zamojskiego nie zmieniła się. Zmniejszyła się natomiast o 3 liczba punktów bibliotecznych. Tworzyły ją 33 placówki biblioteczne (3 biblioteki miejsko-gminne, 12 bibliotek gminnych, 18 filii bibliotecznych), a także 5 punktów bibliotecznych. Zlikwidowany został punkt w Hutkowie gm. Krasnobród i 2 punkty w gm. Łabunie (z powodu likwidacji szkół filialnych, w których te punkty działały). Na terenie powiatu nadal funkcjonowały 2 placówki biblioteczne połączone z ośrodkiem kultury: Biblioteka Publiczna w Komarowie-Osadzie i jej filia w Zubowicach. Ponadto

Biblioteka w Komarowie połączona jest z biblioteką gimnazjalną. Również Filia w Zubowicach zlokalizowana jest w Zespole Szkół w Zubowicach.

W 2012 r. zagrożone likwidacją są 2 filie w gminie Adamów. Samorząd gminy w lutym podjął uchwałę o zamiarze likwidacji obu placówek bibliotecznych.

Zbiory biblioteczne

Księgozbiory bibliotek publicznych powiatu ziemskiego liczyły 304 034 książek i czasopism oprawnych (stan w dn. 31 XII 2011). W ciągu 2011 r. przybyło 11 182 wol., w tym z zakupu: 10 368 wol. Porównując do roku poprzedniego zakup zbiorów do bibliotek zmniejszył się o 824 jednostki.

Wskaźnik zakupu księgozbioru wyniósł w powiecie ziemskim 9,5 wol. na 100 mieszkańców (w 2010 r. 10,4), w Książnicy Zamojskiej – 5,2 wol. (w 2010 r. 9,1)

W ciągu 2011 r. ze zbiorów bibliotecznych usunięto 36 296 książek. W bibliotekach terenowych wycofano 32 064 wol., w tym w wyniku selekcji 23 607 wol.

W porównaniu z 2010 roku księgozbiory w pow. ziemskim zmniejszyły się o 20 882 wol., w powiecie grodzkim (Książnica Zamojska) zwiększyły się o 2 552 wol.

W powiecie ziemskim zmniejszyła się z 298,0 do 279,4 liczba woluminów na 100 mieszkańców, w Zamościu wskaźnik ten wzrósł z 351 do 356 wol.

W 2011 r. biblioteki powiatu ziemskiego prenumerowały 144 czasopisma, bez zmian w stosunku do roku poprzedniego, zaś w Książnicy Zamojskiej prenumerata zmniejszyła się ze 101 w 2010 r. do 98 czasopism w br.

Biblioteki	Księgozbiory w dn. 31.12.2011	zakup zbiorów w wol. w 2011	zakup w por. do 2010 r.	Zakup w wol./100 mieszk.	liczba wol. na 100 mieszk.	prenumerata czasopism /egz./
Adamów	21875	404	94	8,1	437,6	0
Grabowiec	8771	487	175	11,2	198,6	8
Komarów	11326	360	-27	6,7	210,6	10
Krasnobród	16877	461	-105	6,4	232,7	2
Łabunie	31316	613	-173	9,7	495,9	9
Miączyn	12708	719	-77	11,9	211,1	5
Nielisz	21840	218	-109	3,8	378,2	4
Radecznica	21635	718	-115	11,5	345,3	14
Sitno	16553	494	13	7,4	248,1	0
Skierbieszów	12763	360	25	6,6	235,4	1
Stary Zamość	24768	709	-214	13,1	457,8	3
Sułów	23812	675	11	13,9	489,6	10
Szczebrzeszyn	17304	990	157	8,4	146,2	10
Zamość (gm.)	48755	2443	-254	11,6	230,8	56
Zwierzyniec	13731	717	-325	10,1	192,5	12
razem	304034	10368	-924	9,5	279,4	144

Na zakup zbiorów wydano w 2011 r. 318 839 zł (w tym ze środków własnych organizatorów 273 355 zł oraz 45 484 zł ze środków MKiDN. W porównaniu do 2010 r. środki przeznaczone na zakup zbiorów zwiększyły się o 82 507 zł – głównie ze środków samorządowych – o 74 956 zł i ze środków ministerialnych o 7 551 zł.

Środki własne planowane na 2012 r. na zakup nowości przez biblioteki wynoszą 192 280 zł.

Czytelnictwo

W 2011 roku placówki biblioteczne zarejestrowały 30 463 czytelników, w powiecie ziemskim – 13 676 i 16 787 w Książnicy Zamojskiej. W porównaniu z rokiem 2010 liczba czytelników zwiększyła się o 54 (o 33 w powiecie ziemskim i o 21 w Książnicy Zamojskiej).

Wskaźnik zasięgu czytelnictwa wyniósł w powiecie ziemskim 12,6 czytelników na 100 mieszkańców (w 2010 r. 12,5), w Zamościu – 25,3 (w 2010 r. 25,2).

Stan czytelnictwa w 2011 r. przedstawiają poniższe tabele:

Biblioteki	liczba czytelników	Rozczytanie (czytelnicy/100 mieszk.)	Wypożyczenia na zewnątrz	w tym wypożyczenia książek	wypoż. książek/1 czytelnika
Adamów	424	8,5	7580	7580	17,9
Grabowiec	486	11,0	12725	12587	26,2
Komarów	575	10,7	26344	26016	45,8
Krasnobród	788	10,9	12245	12245	15,5
Łabunie	1288	20,3	17656	17381	13,7
Miączyn	853	14,2	16569	16569	19,4
Nielisz	328	5,7	8104	8032	24,5
Radecznicza	1363	21,8	22706	21369	16,7
Sitno	581	8,7	10026	9525	17,3
Skierbieszów	799	14,7	18725	18725	23,4
Stary Zamość	559	10,3	6147	6147	11,0
Sułów	585	12,0	18979	17814	32,4
Szczerzeszyn	1224	10,3	35489	35489	29,0
Zamość (gm.)	2810	13,3	46695	44600	16,5
Zwierzyniec	1013	14,2	28018	28018	27,7
razem	13676	12,6	288008	282097	21,1

Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz i na miejscu:

Biblioteki	zbiory ogółem	w tym książki	czasopisma nieoprawne	zbiory specjalne
Wypożyczenia na zewnątrz	288008	282097	5911	81
wypożyczenia na miejscu	11594	6825	4738	31

Zmiany liczby wypożyczeń w porównaniu do 2010 r.:

Biblioteki	zbiory ogółem	w tym książki	czasopisma nieoprawne	zbiory specjalne
Wypożyczenia na zewnątrz	-13736	-12742	-868	-45
wypożyczenia na miejscu	-1292	-907	-378	-7

Obsługa czytelnicza specjalnych grup użytkowników bibliotek (niepełnosprawni, seniorzy):

W powiecie zamojskim promowaniu książki wśród czytelników niepełnosprawnych, ich aktywizacji twórczej, a także przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu tej grupy służy głównie Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych działający w strukturze Książnicy Zamojskiej. W Ośrodku, wyposażonym w sprzęt specjalistyczny do obsługi osób niepełnosprawnych z dysfunkcją wzroku, tj. autolektor – do odtwarzania książki czarnodrukowej w formie mówionej, czytnik – do odtwarzania książki elektronicznej oraz radiomagnetofony do odtwarzania kaset, zgromadzono zbiory specjalistyczne: „książki mówione”, książki „duża czcionka”, dokumenty elektroniczne oraz 2 tytuły czasopism „Tyfloświat” i „Sekrety Żaru”. Z usług OCN korzystają niepełnosprawni z całego naszego regionu.

Biblioteki publiczne działające na terenie powiatu oprócz obsługi wszystkich mieszkańców, podejmują w miarę potrzeb różnorodne działania na rzecz osób o utrudnionym dostępie do biblioteki, np. wypożyczanie książek na telefon, dostarczanie książek do domu, różne formy aktywizacji osób niepełnosprawnych.

W zadaniach realizowanych przez biblioteki powiatu zamojskiego zaangażowanych było ponad 250 osób niepełnosprawnych, głównie zrzeszonych w Warsztatach Terapii Zajęciowej oraz 540 w Zamościu. Niektóre placówki biblioteczne współpracują z osobami zrzeszonymi w klubach seniora organizując różnorodne formy działalności integracyjnej. W bibliotekach miasta i powiatu zamojskiego zarejestrowano 1 050 czytelników w wieku ponad 60 lat.

Budynek Biblioteki Głównej Książnicy Zamojskiej jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd, windy, toalety). W powiecie zamojskim 10 placówek bibliotecznych (4 biblioteki gminne i 10 bibliotek filialnych) posiada lokale bez barier architektonicznych.

W roku 2011 biblioteki zorganizowały wiele zadań w zakresie animacji czytelniczej i aktywizacji osób niepełnosprawnych, większość OCN Książnicy Zamojskiej (73 wydarzenia kulturalno-edukacyjne: konkursy, spotkania literackie i integracyjne, zajęcia terapeutyczne, wystawy oraz seminarium *Budowanie przyjaznego świata dla osób niepełnosprawnych*).

Niektóre placówki powiatu zamojskiego od wielu już lat prowadzą aktywną działalność w tym zakresie. Zauważając tu należy Samorządowy Ośrodek Kultury z bibliotekami w Komarowie-Osadzie i w Zubowicach, który we współpracy ze Stowarzyszeniem „W Dobrej Wierze” organizuje *Przegląd Pieśni Religijnej Osób Niepełnosprawnych*. W 2011 r. odbyła się już 9. edycja Przeglądu, w którym uczestniczyło 180 osób niepełnosprawnych, w tym 80 osób w sposób czynny. Ponadto obie biblioteki współpracują z warsztatami terapii zajęciowej, organizując różne formy działalności integracyjnej w środowisku lokalnym.

Biblioteka Publiczna w Grabowcu wraz z GOK i Szkołą Podstawową zorganizowały dla podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej w Zamościu i Hrubieszowie spotkanie integracyjne pod hasłem *Zabawa w teatr*. Uczestniczyło w nich 50 osób niepełnosprawnych.

Niektóre biblioteki aktywnie włączają się w działalność Klubów Seniora. W 2011 r. Biblioteka w Bondyrzu (filia GBP w Adamowie) współuczestniczyła w organizowanym w czerwcu przez Klub Seniora *Pikniku rodzinnym* – środowiskowej imprezie integracyjnej, *Wieczorze andrzejkowym* i *Spotkaniu wigilijnym* dla seniorów.

Gminna Biblioteka Publiczna w Radecznicy promuje w swoim środowisku miejscowych twórców, w tym seniorów. W 2011 r. odbyła się promocja pięciu lokalnych publikacji, w tym: *Opowieści mojej babci* i *Tak upływał dzień za dniem* autorstwa Stefanii Krukowskiej z Zaborza, oraz tomiku poezji *Okruszki dobra*.

Ponadto biblioteki publiczne, organizując zarówno czytelnictwo jak też imprezy biblioteczne i środowiskowe kierują je do wszystkich mieszkańców i obejmują swym oddziaływaniem również osoby niepełnosprawne i seniorów.

Sytuacja zawodowa bibliotekarzy. Zmiany kadrowe.

Stan zatrudnienia w bibliotekach powiatu zamojskiego na koniec 2011 r. (na stanowiskach bibliotekarskich) zwiększył się o 1,25 etatu, w Książnicy Zamojskiej o 2,5 etatu.

Zmiany w zatrudnieniu nastąpiły w następujących bibliotekach: MGBP Kraśnobród (-1 etat), GBP Łabunie (- 0,5 etatu), GBP Sitno (+0,5 etatu do końca lutego), GBP Skierbieszów (+ 0,5 etatu na zastępstwo), GBP Sułów – zwiększono ryczałt w FB w Sąsiadce z 0,5 do 0,75 etatu, BPG Zamość – 23.07.2011 odeszła Aneta Wiater do innego zakładu pracy. Dodatkowe zatrudnienie 2 osób na umowy terminowe.

Stan zatrudnienia w dniu 31.12.2011 r. w bibliotekach publicznych powiatu ziemskiego wynosił 48 osób, 34 – na pełnych etatach i 14 na ryczałtach. W po-

równaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego stan zatrudnienia zwiększył się o 2 osoby. W bibliotekach wiejskich pracowało 39 bibliotekarzy i 7 w miastach: Krasnobród, Szczebrzeszyn, Zwierzyniec.

Ogółem w bibliotekach powiatu ziemskiego i grodzkiego pracowało 88 pracowników działalności podstawowej na 82,75 etatach przeliczeniowych.

Pomimo wzrostu zatrudnienia nie można mówić o zadawalającej poprawie sytuacji zawodowej w bibliotekach naszego powiatu. Mimo że zmniejszyła się liczba bibliotek z jednoosobową obsadą kadrową (obecnie 2 biblioteki gminne) zatrudnienie w niektórych bibliotekach nadal jest niewystarczające. Pracę bibliotekarzy często wspomagają nieprzygotowani do zawodu stażyści, zatrudniani w bibliotekach na kilka miesięcy, co nie wpływa korzystnie na pracę placówek bibliotecznych. Ponadto coraz częściej na bibliotekarskich etatach zatrudniane są osoby na tzw. prace interwencyjne opłacane przez pół roku przez biuro pracy, zaś pozostała część z budżetu biblioteki. Niepokojące jest również to, że stale zwiększa się liczba nowozatrudnionych bez wykształcenia bibliotekarskiego. Tylko nieliczni podejmują doksztalcenie w zakresie bibliotekoznawstwa. W 2011 r. wykształcenie bibliotekarskie uzupełniały 2 osoby z powiatu ziemskiego oraz 4 osoby z Książnicy Zamolskiej (2 osoby na studia podyplomowych i 2 na studiach licencjackich).

Coraz więcej bibliotek bierze udział w projektach, grantach, konkursach w celu pozyskania środków pozabudżetowych. Wszystkie biblioteki gminne wystąpiły do Biblioteki Narodowej z wnioskami o środki ministerialne na zakup nowości wydawniczych. 10 bibliotek (w tym 2. jako biblioteki wiodące) uczestniczą w II rundzie Programu Rozwoju Bibliotek. Na terenie powiatu działają 3 Dyskusyjne Kluby Książki (Sitaniec, Zwierzyniec i Zamość).

Z dotacji programu *Akademia Orange dla Bibliotek* korzystały GBP Grabowiec, Miączyn, Sułów, Zamość oraz MGBP Krasnobród. GBP w Skierbieszowie pozyskała ponad 28 tys. zł na kafejkę internetową z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Z tego też Programu 15 tys. zł pozyskała MGBP W Krasnobrodzie na promocję turystyczną miasta i gminy.

Największe środki z PROW zdobyła gmina Zamość na rozbudowę budynku świetlicy wiejskiej w Mokrem z przeznaczeniem na Bibliotekę oraz na remont budynku starej szkoły w Żdanowie, gdzie otwarta zostanie nowa filia biblioteczna. Wartość dofinansowania do obu placówek wyniosła ponad 752 tys. zł.

Dzięki pozyskanym środkom na inwestycje z PROW do nowego lokalu przeniosła się Gminna Biblioteka Publiczna w Adamowie z siedzibą w Potoczku, zaś Filia w Brodach Małych gm. Szczebrzeszyn została przeniesiona do wyremontowanej Świetlicy Wiejskiej w Kawęczynie. Nowy lokal dla potrzeb biblioteki wybudowano w Sitnie. W I kwartale 2012 r. wyposażono placówkę w nowy sprzęt biblioteczny i przeniesiono zbiory z lokalu zastępczego.

Na 2012 r. dwie biblioteki zaplanowały złożenie wniosków na kolejne zadania:

MGBP Krasnobród – w lutym uczestniczyć będzie w kolejnym konkursie w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju – na dofinansowanie następnego wydania bezpłatnego przewodnika po Krasnobrodzie, zaś BPG Zamość aplikować będzie do LGD z projektem utworzenia czytelnicy internetowej w nowopowstającej filii w Żdanowie.

Ponadto niektóre biblioteki z własnych środków dokonały zmian w zakresie poprawy estetyki i funkcjonalności poprzez remonty i wymianę sprzętu bibliotecznego. W 2011 roku były to następujące placówki:

- GBP Adamów – wymiana instalacji elektrycznej, zmiana ogrzewania na elektryczne i malowanie ścian w filiach w Bondyrzu i w Suchowoli.
- GBP Grabowiec – wymiana regałów i lady bibliotecznego.
- GBP Radecznica – malowanie pomieszczenia filii w Gorajcu.
- MGBP Krasnobród – gruntowny remont pomieszczeń bibliotecznego: podwieszanie sufitów, gładzie na ścianach, malowanie, cyklinowanie i lakierowanie parkietu, wymiana kaloryferów. Obecnie trwa wymiana mebli i całego wyposażenia bibliotecznego. Przeprowadzony remont wpłynął na całkowitą zmianę wizerunku Biblioteki.

Duży wpływ na te zmiany miał udział w Programie Rozwoju Bibliotek, dzięki któremu większość bibliotek uzyskała bezpłatny dostęp do internetu dla czytelników, nowoczesny sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem i sprzętem peryferyjnym, aparaty fotograficzne. Ponadto bibliotekarzom i innym przedstawicielom społeczności lokalnych zaoferowano cykl szkoleń z zakresu planowania rozwoju biblioteki, rozwijania umiejętności informatycznych oraz warsztatów specjalistycznych, ułatwiających realizację podjętych planów. Do drugiej edycji PRB w 2011 r. zakwalifikowało się 10 bibliotek z naszego powiatu, tj. 25 placówek bibliotecznego razem z filiami. W I rundzie tego Programu w 2010 r. brały udział 3 biblioteki gminne (w Grabowcu, Łabuniach i Komarowie-Osadzie). Jedynie GBP w Nieliszu i w Starym Zamościu nie uczestniczyły dotychczas w Programie.

Danuta Zwolińska

Czytanie książek dobrym nawykiem

Dzięki dotacji Urzędu Miasta Zamość Książnica Zamojska mogła w roku 2011 podjąć się realizację programu *Czytanie książek dobrym nawykiem*. Projekt obejmował szereg przedsięwzięć i cyklicznych zajęć kulturalnych, które promowały czytelnictwo oraz zdrowy styl życia. Zadanie realizowane było w ter-

minie od 15 czerwca do 15 listopada 2011 r. przez Oddział dla Dzieci i Młodzieży oraz przez FB nr 1, FB nr 2, FB nr 3, FB nr 4, FB nr 6. Adresatami byli uczniowie zamojskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W ramach projektu zrealizowano ogółem 150 imprez, w których udział wzięło 3 450 osób. Na program złożyły się następujące przedsięwzięcia:

– Cykliczne spotkania dla dzieci i młodzieży poświęcone popularyzacji literatury dziecięcej i młodzieżowej. Projekt zakładał wspólne, głośne czytanie wartościowej literatury, rozmowy o problemach poruszanych w utworach. Czytaniu towarzyszyły zajęcia plastyczne inspirowane tekstem literackim, konkursy czytelnicze, literackie, gry i zabawy. Uczestnikom, zaproponowano spotkania z bardzo zróżnicowaną literaturą. W Oddziale dla Dzieci i Młodzieży czytano baśnie z różnych kręgów kulturowych. Były to utwory o wartościach uniwersalnych i ponadczasowych, eksponujące zasady moralne obowiązujące w różnych społecznościach, określające w jednoznaczny sposób dobro i zło. W wielu filiach bibliotecznych czytano książki Tove Jansson, propagujące wartości rodzinne, przyjaźń, przywiązanie, gościnność, tolerancję. Sięgano także po inne nie mniej wartościowe książki, np. utwory Astrid Lindgren, Jana Brzechwy, Joanne Rowling. W okresie wakacji spotkania organizowane były dwa razy w tygodniu, we wtorki i czwartki, natomiast we wrześniu raz w tygodniu, w piątki lub soboty. Na uczestników czekały upominki oraz słodki poczęstunek w postaci drożdżówek lub owoców. Z pośród powstałych podczas zajęć prac plastycznych wybrano 12, które ozdobiły kalendarz biblioteczny na rok 2012 ph. *Ulubieni bohaterowie książek*. W wydawnictwie znalazły się m.in. ilustracje do książek Alana Alexandra Milne’a, Henryka Sienkiewicza, Bolesława Leśmiana. Kalendarz został przekazany nieodpłatnie zamojskim placówkom oświatowo-wychowawczym, gdzie przez cały 2012 rok promować będzie czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży, wskazywać wartościową literaturę, zachęcać do sięgania po książki.

– Warsztaty biblioterapeutyczne opierające się na wykorzystaniu terapeutycznych wartości literatury, które realizowane były przez biblioterapeutki z Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu – Wandę Stasiuk i Barbarę Kądziołkę. Uczestnikom zaproponowano udział w różnych formach aktywności: zabawach integracyjnych, zabawach przeciwko agresji, dyskusji, rysowaniu, słuchaniu muzyki i in. Warsztaty rozwijały takie umiejętności jak: wyrażanie i rozumienie własnych uczuć, akceptowanie odmienności, rozwiązywanie konfliktów zgodnie z zasadami współżycia w grupie, budowanie poczucia własnej wartości. Zaproponowano tematy: *Przyjaźń ma wiele form; Agresja wśród dzieci; Odpowiedzialny, czyli kto?*

– Warsztaty terapeutyczne, kształtujące postawy asertywne wobec uzależnień, które prowadzone były przez pedagoga i psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Zamościu – Marię Dyrda i Jolantę Kupczyńską-Juszczak. Realizatorki warsztatów zastosowały metody aktywizujące, wpływające na rozwój samodzielnego myślenia i kształtowania postawy twórczej. Dużą pomo-

cą w osiągnięciu celu były filmy edukacyjne towarzyszące warsztatom. Podjęto temat *Alternatywne formy aktywności w profilaktyce uzależnień*.

– Spotkania autorskie z popularnymi i cenionymi pisarkami – Anną Onichimowską i Roksana Jędrzejewską-Wróbel. Jako pierwsza przybyła na spotkania Roksana Jędrzejewska-Wróbel, autorka bajek terapeutycznych dla dzieci. W dniu 4 października spotkała się z czytelnikami FB nr 1, FB nr 2 i FB nr 3. Anna Onichimowska – autorka opowiadań dla młodszych dzieci oraz powieści dla młodzieży, przybyła do Zamościa w dniu 18 października i spotkała się z czytelnikami FB nr 4, FB nr 6 oraz Oddziału dla Dzieci i Młodzieży. Obie pisarki promowały wartościową literaturę, poruszającą ważne sprawy młodych ludzi, czytały fragmenty swoich utworów, dyskutowały na temat problemów obecnych w książkach.

– Terapeutyczne spektakle teatralne adresowane do dzieci starszych oraz młodzieży. W dniu 16 września Teatr Abecadło Scena Edukacyjna Dzieci i Młodzieży z Krakowa wystawił, poświęcony profilaktyce uzależnień, spektakl *Biała pułapka*. Przedstawienie odbyło się w FB nr 1, FB nr 2 i Oddziale dla Dzieci i Młodzieży. W dniu 29 września gościliśmy Teatr Profilaktyczny im. Marka Kotańskiego z Krakowa, który wystąpił z trzema spektaklami, poruszającymi tematy agresji w szkole, przemocy w rodzinie, cyberprzemocy, także uzależnień. Ze względu na duże zainteresowanie przedstawieniami dwa z nich wystawione zostały na terenie szkół. Spektakl *Carpe diem*, odbył się w Gimnazjum nr 1, natomiast spektakl *Niewidzialni* wystawiony został w Szkole Podstawowej nr 8, gdzie obejrzeni go tamtejsi uczniowie oraz wychowankowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. W lokalu Książnicy młodzież z Gimnazjum Społecznego, Gimnazjum nr 6 oraz Ochotniczego Hufca Pracy obejrzała spektakl *Spójrz na mnie*. Sztuki wzbudziły spore emocje, młodzież oglądała je w skupieniu, pozostając pod wrażeniem gry aktorskiej i przekazu.

– Konkurs plastyczny *Odmawiam* adresowany był do uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz gimnazjalistów. Celem konkursu było promowanie zdrowego stylu życia i kształtowanie asertywnych postaw wśród młodych ludzi. Na konkurs napłynęły 184 prace plastyczne, w tym 90 prac wykonali uczniowie szkół podstawowych, natomiast 94 gimnazjaliści. W obu kategoriach przyznano po 3 nagrody i po 10 wyróżnień. Prace konkursowe oceniła powołana przez organizatora komisja konkursowa w składzie: Katarzyna Bednarczuk, Bożena Gomułka, Robert Gomułka. Konkurs zakończył się uroczystym finałem, zorganizowanym w dniu 28 października. Nagrodzone i wyróżnione prace plastyczne zostały zaprezentowane na wystawie pokonkursowej.

Realizacja, tego niezwykle urozmaiconego programu dostarczyła bibliotekarzom wiele satysfakcji, tym bardziej, że propozycja spotkała się z ciepłym przyjęciem ze strony placówek oświatowych, wzbudziła także zainteresowanie lokalnych mediów. Atutem programu była różnorodność proponowanych form, facho-

wość i profesjonalizm realizatorów oraz fakt zaadresowania go do różnych grup wiekowych, począwszy od dzieci siedmioletnich, a skończywszy na dorastającej młodzieży. Projektem objęci zostali m.in. młodzi ludzie wywodzący się z rodzin o niskim statusie materialnym oraz rodzin dotkniętych bezrobociem i rodzin z problemem alkoholowym. Biblioteka ze swoją ofertą dotarła do wychowanków osiedlowych świetlic terapeutycznych, środowiskowych ognisk wychowawczych, także do placówek zajmujących się dziećmi niepełnosprawnymi. O sukcesie z pewnością zdecydowała również aktualność poruszanych problemów. Młodym ludziom uświadomiono skalę zagrożeń, jakie niesie alkohol i inne środki psychoaktywne. Zaproponowana oferta miała wpływ na kształtowanie postaw asertywnych wobec środków uzależniających wśród młodych mieszkańców miasta Zamościa. Program korzystnie wpłynął na rozbudzenie zainteresowań czytelniczych, wskazując na czytanie książek, jako alternatywną formę spędzania czasu wolnego.

Biblioteka tą ofertą udowodniła, że jest placówką aktywnie uczestniczącą w życiu kulturalnym i społecznym miasta, placówką, której nieobce są problemy jej młodych czytelników.

Joanna Kołtun

Czytam i rysuję z energią **- III edycja akcji czytelniczej**

W listopadzie 2011 r. Książnica Zamojska, przy wsparciu finansowym PGE Dystrybucja S.A. Zamość przystąpiła do realizacji kolejnej, III już edycji akcji czytelniczej *Czytam i rysuję z energią*. Przedsięwzięcie miało na celu rozbudzenie zainteresowań czytelniczych wśród najmłodszych mieszkańców Zamościa oraz edukację z zakresu bezpiecznego użytkowania energii elektrycznej. Adresatem były dzieci w wieku 5 i 6 lat uczęszczające do zamojskich placówek przedszkolnych.

Akcję głośnego czytania w przedszkolach realizowali bibliotekarze Oddziału dla Dzieci i Młodzieży oraz 5 filii bibliotecznych. Wśród zaproponowanych utworów znalazły się książki dotyczące elektryczności, m.in. wiersze autorstwa Juliana Tuwima, Włodzimierza Scisłowskiego, Doroty Gellner, bajki terapeutyczne Grzegorza Kasdepke, Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby, opowiadania Wandy Chotomskiej, Agnieszki Frączek, Kazimierza Szymeczki i Renaty Piątkowskiej. Spotkania z przedszkolakami odbywały się także w bibliotekach, gdzie dzieci mogły obejrzeć filmy edukacyjne *Niebezpieczne zabawy* i *Bezpieczniej z prądem*. Oba filmy uświadamiały dzieciom zagrożenia wynikające z nie-

umiejętnego posługiwania się urządzeniami elektrycznymi. Ogółem tą edycją akcji objęto ok. 1000 dzieci.

Dzieciom uczestniczącym w akcji zaproponowano udział w konkursie plastycznym realizowanym pod takim samym hasłem. Zadaniem konkursowym było wykonanie, przy użyciu dowolnych technik, pracy będącej plastyczną interpretacją tekstów literackich i odzwierciedleniem wiedzy dzieci na temat energii elektrycznej.

Ogółem na konkurs napłynęły 233 prace plastyczne. Dzieci pięcioletnie złożyły na konkurs 80 prac, natomiast sześciolatki 153 prace. Młodzi plastycy wykazali się inwencją twórczą, stosując różne techniki plastyczne i w bardzo różnorodny sposób interpretując temat. Na pracach plastycznych pojawiły się wiatraki, kolektory słoneczne, elektrownie oraz cały asortyment sprzętu elektrycznego używanego w gospodarstwach domowych: odkurzacze, pralki, lodówki, telewizory, komputery czy żelazka. Prąd „płynął” drutami od słupa do słupa docierając do domów i przedszkoli. Oprócz niewątpliwych korzyści, jakie niesie energia elektryczna, pokazano również zagrożenia wynikające z nieostrożnego obchodzenia się z prądem. Prace plastyczne złożone na konkurs były pomysłowe i starannie wykonane. W dniu 21.12.2011 r. oceniła je komisja konkursowa, w składzie: Izabela Winiewicz-Cybulska, Bożena Gomułka, Robert Gomułka, Paweł Czechalski, przyznając 6 nagród oraz 24 wyróżnienia. Nagrodzone i wyróżnione prace plastyczne zostały wyeksponowane na wystawie pokonkursowej, usytuowanej na parterze w budynku Książnicy.

Na uroczysty finał zaproszono laureatów konkursu, ich opiekunów, nauczycieli oraz dyrektorów przedszkoli, jurorów, jak też patronów medialnych akcji. Impreza finałowa, która odbyła się w dniu 13.01.2012 r. w sali konferencyjnej Książnicy była podsumowaniem konkursu plastycznego i akcji czytelniczej.

Laureatów powitała ubrana w strój wróżki bajkopisarka i ilustratorka – Edyta Zarebska. Autorka zapoznała gości ze swoją twórczością, czytając fragmenty swoich utworów. Towarzyszący autorce mąż – Robert Zarebski urozmaicał spotkanie piosenkami, do których sam skomponował muzykę.

Zwycięzcy konkursu otrzymali dyplomy, nagrody książkowe oraz pluszowe zabawki. Nagrody cieszyły tym bardziej, że wraz z Danutą Kawałko – dyrektorem Książnicy Zamojskiej wręczał je Jarosław Muda – dyrektor PGE Dystrybucja S.A. Zamość. Dla nauczycieli, pod kierunkiem których powstały nagrodzone prace przygotowane zostały pisemne podziękowania. Ponadto nagrody w postaci zbiorów baśni, bajek, wierszy przygotowane zostały dla uczestniczących w akcji czytelniczej placówek przedszkolnych. Wszyscy uczestnicy akcji otrzymali cukierki oraz zakładki książkowe, których publikacją zajął się przedstawiciel sponsora – Sebastian Kawałko.

W trakcie imprezy finałowej przedstawiciele organizatora i sponsora udzielali wywiadów licznie przybyłym na imprezę dziennikarzom. Wypowiadały się także

dzieci i ich opiekunowie, stąd też po imprezie w lokalnych mediach ukazało się mnóstwo zdjęć i pozytywnych komentarzy dotyczących tego wydarzenia.

Dzięki wsparciu finansowemu biblioteka nie tylko zrealizowała akcję czytelniczą, konkurs, spotkanie autorskie, mogła również zakupić nowości wydawnicze, które wzbogaciły księgozbiór biblioteki, przyczyniając się do rozwijania czytelnictwa dziecięcego.

Joanna Kołtun

Ptaki i zwierzęta to nasi przyjaciele

*Popatrz na psa uwiązanego pod sklepem
o swym panu myśli
i rwie się do niego
na dwóch łapach czeka
pan dla niego podwórzem łąką lasem domem
oczami za nim biegnie
i tęskni ogonem*

Jan Twardowski: *Czekanie* (fragment)

Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych Książnicy Zamojskiej zorganizował kolejny konkurs plastyczny, tym razem o tematyce przyrodniczej *Ptaki i zwierzęta to nasi przyjaciele*. Adresowany był do osób niepełnosprawnych z różnych środowisk: dorosłych, dzieci i młodzieży z klas integracyjnych, ośrodków szkolno-wychowawczych i rehabilitacyjnych z miasta Zamość i regionu lubelskiego. Trwał od 4 stycznia do 1 marca 2012 r.

Celem konkursu było:

- Twórcze przedstawienie wzajemnego oddziaływania i współistnienia człowieka z innymi gatunkami świata przyrody.
- Rozwijanie przyjaznych uczuć w stosunku do ptaków i zwierząt.
- Stworzenie możliwości osobom niepełnosprawnym do zaprezentowania i rozwijania swoich zdolności i umiejętności artystycznych.

Zadaniem każdego uczestnika było wykonanie pracy plastycznej, zgodnej z tematem. Organizatorzy pozostawili zainteresowanym wybór formy plastycznej, techniki i materiałów użytych do wykonania pracy, a także dowolność w przedstawieniu i interpretacji tematu.

Nadesłano 220 prac plastycznych od 214 uczestników, z 24 instytucji i ośrodków dla niepełnosprawnych z miasta i regionu.

Komisja oceniająca w składzie: (Urszula Rdest, Katarzyna Kukułowicz-Siek, Edyta Wójcik, Leszek Wygachiewicz) pracując nad wyłonieniem najlepszych prac, postanowiła przyznać nagrody i wyróżnienia w trzech kategoriach wiekowych:
kategoria I - dzieci do lat 10,
kategoria II – dzieci od lat 11 do 16,
kategoria III – dorośli od lat 17.

Komisja szczególną uwagę zwróciła na ujęcie tematu przez uczestnika i samodzielność wykonania, różnorodność technik, walory artystyczne pracy i pomysłowość.

Prace zachwycaly szeroką gamą barw, bogactwem przedstawionych gatunków zwierząt i ptaków, różnorodnością technik plastycznych: ceramika, witraż, płaskorzeźba, gobeliny-filcowanie, haft, origami, rysunek ołówkiem, kompozycje przestrzenne z różnych materiałów.

O wielkim zainteresowaniu konkursem świadczy fakt, że po raz pierwszy uczestniczyły dzieci do lat 10, pojawiły się nowe placówki, które dotychczas nie brały udziału w naszych konkursach. Ogółem komisja oceniająca nagrodziła i wyróżniła 74 prace: 31 prac dzieci do lat 16, z tego 9 prac nagrodzonych wykonanych jest przez najmłodszych autorów (do 10 lat) i 43 prace osób dorosłych (od 17 lat).

Wszystkie prace nagrodzone i wyróżnione zaprezentowane zostały na wystawie pokonkursowej *Ptaki i zwierzęta to nasi przyjaciele* zorganizowanej na I piętrze Biblioteki Głównej. Można było ją zwiedzać od 20 marca do 12 maja 2012 r. Ekspozycja wzbudziła podziw i uznanie.

Uroczyste podsumowanie konkursu odbyło się 21 marca 2012 r. w Galerii *Ekslibris* Książnicy Zamojskiej. Była to impreza integracyjna, w której uczestniczyli zarówno wykonawcy nagrodzonych prac ze swoimi opiekunami, jak i osoby zdrowe: członkowie zespołu *Sitanianie*, młodzież z Medycznego Studium Zawodowego i rodzice niepełnosprawnych dzieci. Ogólnie w spotkaniu wzięło udział 214 osób. Wszyscy laureaci zostali obdarowani upominkami i dyplomami, a ośrodki i instytucje, których podopieczni brali udział w konkursie otrzymały podziękowania.

Nagrodą dla wszystkich uczestników spotkania był występ zespołu i chóru *Sitanianie*, prowadzonego przez Panią Irenę Dużyńską. Zespołowi akompaniował Tadeusz Flor, konferansjerkę prowadziła Barbara Kołodziejczuk. Repertuar obejmował piosenki o przyrodzie oraz recytację poezji Jana Brzechwy. Występ chórzystów, ubranych w piękne, stylowe stroje, wzbudził podziw publiczności, która nagrodziła ich gromkimi brawami, zaś prace plastyczne laureatów konkursu, zaprezentowane na wystawie, wzbudzały podziw i uznanie wszystkich oglądających.

Danuta Wójcik

Ze spotkań *Dyskusyjnego Klubu Książki*

8 lutego miało miejsce pierwsze w tym roku spotkanie *Dyskusyjnego Klubu Książki* w Zamościu. Jego czas wypełniła rozmowa o najnowszej książce Huberta Klimko-Dobrzanieckiego *Bornholm, Bornholm*, która ukazała się w 2011 roku nakładem Wydawnictwa *Znak*. W historii naszych klubowych pogawędek piarstwo Dobrzanieckiego zagościło po raz wtóry. Po dobrze przyjętej i wysoko ocenionej wcześniejszej twórczości, chętnie sięgnęliśmy po najnowszą jego opowieść. W spotkaniu uczestniczyło 11 osób. Wśród nich obecni byli stali klubowicze. To ci, którzy poza czerpaniem przyjemności z rozmawiania o literaturze, doceniają również przywilej recenzowania omawianych książek. Recenzje te trafiają do sieci i z pewnością nie pozostają bez wpływu na popularność autorów i zainteresowanie ich piarstwem. Zdarza się, iż stają się przedmiotem polemiki, a nawet znacznie szerszych dyskusji.

Poniżej zamieszczam recenzję książki *Bornholm, Bornholm*. Jej autorem jest Piotr Młynarski, stały uczestnik rozmów w *Dyskusyjnym Klubie Książki* w Zamościu. Mam nadzieję, że wprowadzi ona w problematykę książki, a być może okaże się pomocną w wyborze lektury na wolny czas.

Halina Zielińska

Być mężczyzną, być mężczyzną

Ostatnimi czasy można w Polsce zaobserwować wzrastający popyt odbiorców na literaturę potocznie określaną przymiotnikiem kobieca. Wedle klasycznej zasady ekonomii, tam gdzie pojawia się popyt pojawia się podaż, a chwilę później ten prosty schemat uzupełnia ostatni element, konkurencja. Efektem funkcjonowania tego mechanizmu jest istny urodzaj książek z nurtu szeroko pojętej literatury kobiecej. Przedmiotem tej recenzji nie będzie jednak żadna ze znanych i poczytnych autorek, odwracamy bieguny, będzie to znany i poczytny autor, a dokładniej męski punkt widzenia zawarty w jego ostatniej książce *Bornholm, Bornholm*.

Hubert Klimko-Dobrzaniecki, bo o nim mowa, może pochwalić się nietuzinkową i niezwykle barwną biografią. Jako nastolatek wyrzucony ze szkoły. Młodociany punk, później niedoszły ksiądz. Studiował teologię i filozofię. Zapalony obywatel, zjeździł całą Polskę wzdłuż i wszerz, pracował w Niemczech, Holandii i Anglii. Podróżował po krajach Dalekiego Wschodu: Wietnamie, Mongolii i Chinach. Wyjechał do Reykjavíku, gdzie studiował filologię islandzką. Na emigracji miał się różnych zajęć, pracował między innymi jako skubacz drobiu. Z powodu różnych perypetii życiowych, zamiast planowanych trzech lat pobytu, spędził w Islandii dziesięć lat. Aktualnie miejsce zamieszkania autora to Wiedeń. Jego początki literackie to wierszyki religijne z czasów

nauki w seminarium duchownym. Do pisania wrócił dopiero w Reykjavíku. Wydał dwa tomiki wierszy w języku islandzkim. Jako pisarz zadebiutował zbiorem opowiadań *Stacja Bielawa Zachodnia*. Jego druga książka *Dom Róży. Króysuvík* w 2006 roku została nominowana do Nagrody Literackiej NIKE. Rok później Klimko-Dobrzaniecki znalazł się na liście kandydatów do Paszportów *Polityki*. *Bornholm, Bornholm* jest jego siódmą z kolei książką.

Warstwa fabularna powieści to opowieść o dwóch mężczyznach. Bohaterowie nie mają ze sobą nic wspólnego, żyją w innych czasach, mają różne zawody oraz zupełnie odmienną sytuację rodzinną. Pierwszy z nich jest Niemcem o imieniu Horst Bartlik. Poznajemy jego historię w przededniu II Wojny Światowej. Jego życie przypomina z pozoru sielankę: żona, dwójka dzieci, dobra praca oraz własny domek. Pomimo tego obiektywnego dobrobytu, Bartlik z powodu bliżej nieokreślonych rozterek wewnętrznych nie potrafi cieszyć się własnym życiem. Drugim bohaterem jest nieznan nam z imienia ani nazwiska mężczyzna żyjący we współczesnych czasach. Zrozpaczony mężczyzna nad łóżkiem swojej ciężko chorej matki, wspomina swoje naznaczone pasmem niepowodzeń życie. Dwie zupełnie różne historie splata ze sobą w jedno wyspa Bornholm oraz kryzys męskości obydwu panów.

Historie dwóch mężczyzn ułożone są naprzemiennie, kiedy kończy się fragment podrozdziału o pierwszym z nich, zaraz następuje kolejny dotyczący drugiego. Każdy fragment sprawia wrażenie niedokończonego, jakby urwanego w połowie. Rwany tekst wzbudza ciekawość czytelników dalszymi losami bohaterów oraz nie dopuszcza do stanów empatii w stosunku do żadnego z nich. Pozwala to na utrzymanie statusu obserwatora, a co za tym idzie na zachowanie możliwości bezstronnego osądu ich zachowań. Przysłowiową wisienkę na torcie stanowią zakończenia podrozdziałów, wiele z nich zakończonych jest ocierającą się o czarny humor tragicomiczną puentą. Z powodu zastosowania dużej dawki humoru trudno przyporządkować *Bornholm, Bornholm* do jednego gatunku literackiego. Być może poruszam się teraz w sferze nadinterpretacji, ale moim zdaniem taki eklektyzm gatunkowy stanowi idealną alegorię wielopłaszczyznowego życia ludzkiego.

Do niewątpliwych zalet powieści należy zaliczyć niezwykle barwny, wręcz gawędziarski styl. Pisząc w ten sposób Klimko-Dobrzaniecki mógłby nawet z książki kucharskiej uczynić wciągającą do ostatniej strony historię. Autor posiada niezwykle dar pisania o codziennych sprawach w niecodzienny sposób. Kluczem do sztuki, którą uprawia, jest umiejętne połączenie opisów świata i ludzi z opisami świata w ludziach. Akcja jest tutaj o tyle istotna o ile pobudza człowieka do głębszej refleksji nad rzeczywistością, bowiem tak naprawdę klimat powieści tworzą przede wszystkim opisy ludzi, ich myśli, emocji oraz pragnień. Wszystkie środki podporządkowane są stworzeniu pełnego przemyśleń i refleksji świata wewnętrznego mężczyzn.

Nawet tak zręczne zabiegi nie miałyby najmniejszego sensu gdyby nie zastosowanie odpowiedniego języka. Jak na gawędziarski styl przystało, język jest

niezbyt wyszukany. Zasób słów zaczerpnięty jest prosto z mowy potocznej. Próżno szukać tutaj kwiecistych zdań i rozbudowanych opisów otaczającego świata i przyrody. Język jest rzeczowy i lakoniczny, czasami wpadający wręcz w zdawkowy. Taki stan rzeczy nie powinien wystawiać pochlebnej recenzji obojętnie jakiej książce, jednak nic bardziej mylnego. Owa zdawkowość używana przez wprawnego zaklinacza słów, wzorowo nadbudowuje napięcie, dzięki czemu trzeba wykazać się nie lada siłą woli aby odłożyć czytanie książki na następny dzień. Hubert Klimko-Dobrzaniecki, jak sam przyznawał należy do nielicznego grona autorów, których wydawcy zamiast do zmniejszania, zachęcają do zwiększania objętości książek.

Chociaż *Bornholm, Bornholm* traktuje przede wszystkim o ludziach, należy przyznać, że pomimo skromnej warstwy fabularnej jest ona pieczołowicie zarysowana. Gołym okiem widać, że autor zadał sobie trud i bliżej zapoznał się z faktycznymi wydarzeniami historycznymi. Klimko-Dobrzaniecki pokazał sposoby postrzegania wojny z punktu widzenia ludności cywilnej. Dla Polski, jako kraju który padł ofiarą agresji hitlerowskiej, jest to bez wątpienia niecodzienna perspektywa, bowiem w pewnym kontekście jako ofiary jawią się tutaj indoktrynowani i przymusowo wcielani do armii obywatele niemieccy. Nikt tego głośno nie wypowiadał, ale trzeba uczciwie nadmienić, że nie wszyscy obywatele byli zwolennikami polityki prowadzonej przez III Rzeszę. Dobrze ukazuje to mechanizmy działania państwa totalitarnego na przykładzie lokalnych społeczności. Ludzie w obawie przed represjami lub w najlepszym przypadku ostracyzmem społecznym, starali się nie wyrażać swojej dezaprobaty wobec działań wojennych.

Wielu czytelnikom na pewno przypadnie do gustu uniwersalny wydźwięk powieści. Autor skupia się na problemach codzienności oraz na takich, które mają znaczący wpływ na budowanie tożsamości u mężczyzn. Wizja rzeczywistości zarysowana w powieści to świat męskich potrzeb, lęków i frustracji. Bohaterowie powieści toczą walkę o prawo do godności oraz o możliwość samodzielnego decydowania o własnej tożsamości. Nie jest to łatwa batalia, bowiem muszą zmagać się przy tym z niespełnieniem i własnymi słabościami. Uniwersalność powieści najpełniej objawia się w symbolice tytułu. *Bornholm* symbolizuje pewien wycinek przeszłości z życia człowieka. Jest to miejsce pułapka, od którego w żaden sposób nie można się uwolnić. *Bornholm* ma destrukcyjny wpływ na stosunki z innymi ludźmi. Za każdym razem kiedy wracamy pamięcią do tego miejsca, na nowo przywołujemy duchy przeszłości z którymi nie potrafiliśmy i nadal nie potrafimy się rozliczyć.

Do tej pory skupiałem się na samych zaletach, jednak w gwoli sprawiedliwości muszę nadmienić także o słabszych stronach powieści. Jedno z dwóch przeplatających się opowiadań jest znacznie słabsze od drugiego. Historia bezimiennego bohatera jest zbyt kliwka, często odwołuje się do taniego i mało wyszukanego sentymentalizmu. Burzy to pewien balans, bowiem w drugiej części

książki losy bezimiennego bohatera zupełnie przestały mnie interesować, za to historia Horsta Bartlika, z każdą stroną, zaczęła mnie coraz bardziej wciągać. Ewidentnie przeszkadza mi tutaj zbyt rozbudowana i do pewnego stopnia perwersyjna erotyka. Prawdopodobnie jest to podyktowane chęcią zaszokowania czytelnika, jednak w moim przekonaniu nie ma tutaj absolutnie żadnego artystycznego uzasadnienia tak dosadnego zastosowania erotyki. Jednak największym zarzutem wobec powieści *Bornholm, Bornholm* jest mizoginizm dużego formatu. Klimko-Dobrzaniecki demonizuje kobiety i przedstawia jako sprawczynie większości męskich nieszczęść. Wszystkie postacie kobiece poza jednym wyjątkiem, wykazują tylko cechy negatywne. Autor podkreśla i uwydatnia jak ogromne różnice występują między mężczyznami i kobietami w postrzeganiu miłości. Wykazuje fatalistyczne myślenie o uczuciach i miłości, czyniąc ją odpowiedzialną za upodlanie i dzielenie ludzi. Wspólne życie kobiety i mężczyzny postrzega jako nieustanne przeciąganie liny w walce o dominację.

W moim przekonaniu Klimko-Dobrzaniecki popełnił przysłowiowy strzał w stopy, skupiając się na demonizowaniu kobiet nie zauważył w jak bardzo niekorzystnym świetle przedstawił mężczyzn. Spłynął do granic możliwości istotę bycia mężczyzną. Bycie mężczyzną sprowadził do utrzymania dominacji za wszelką cenę, jednak proponowany przez niego sposób dominacji jest zaledwie reaktywną postawą obronną wobec silniejszych psychicznie i rzeczywiście dominujących kobiet. Nawet wojna będąca zazwyczaj miejscem realizacji męskich ambicji została przedstawiona jak przymusowy pobyt na wczasach. W tak proponowanym układzie sił, miano słabszej płci zarezerwowane jest raczej dla mężczyzn.

Słowem podsumowania: Nie mam żadnych zastrzeżeń do erudycji, stylu i kunsztu pisarskiego Huberta Klimko-Dobrzanieckiego. Najwięcej kłopotów sprawia mi jednak klasyfikacja i interpretacja powieści. Traktując *Bornholm, Bornholm* jako dramat z zupełnie poważnym podejściem do tematu, ze względu na krzywdzący i zniekształcony obraz świata, nie jestem w stanie wystawić pozytywnej recenzji. Jeśli potraktuje powieść jako tragicomiczną satyrę na rzeczywistość, książka Klimko-Dobrzanieckiego jawi mi się jako perełka gatunku. Jakkolwiek nie potraktować *Bornholm, Bornholm*, jest książką wywołująca kontrowersję, obok której trudno przejść obojętnym. Trudno w takim przypadku polegać na jednostkowych opiniach osób trzecich, dlatego serdecznie zapraszam do lektury i wyrażania własnego zdania na jej temat.

Piotr Młynarski, DKK Zamość

Program Rozwoju Bibliotek w 2011 r.

Program Rozwoju Bibliotek jest realizowany w latach 2009-2013 przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, która w 2008 r. została po-wołana przez Polsko – Amerykańską Fundację Wolności.

Program Rozwoju Bibliotek daje bibliotekarzom możliwość udziału w roz-budowanym i bardzo praktycznym systemie szkoleń oraz otrzymania sprzętu multimedialnego, szczególnie przez te placówki, w których do tej pory nie było komputerów dostępnych do publicznego użytku. Do II rundy Programu, do któ-rego nabór zakończył się w I kwartale 2011 r. z pow. zamojskiego aplikowało 10 bibliotek stopnia gminnego (25 placówek razem z filiami). Wszystkie uzy-skały wystarczającą liczbę punktów kwalifikacyjnych i otrzymały możliwość skorzystania z pomocy Programu.

Podstawową zasadą PRB jest partnerstwo, dlatego wszystkie biblioteki gmin-ne mogły zgłaszać swój udział jedynie w partnerstwie z innymi bibliotekami. Pla-cówki posiadające filie mogły startować jako biblioteki wiodące, uprawnione do większej pomocy ze strony Programu, ale zobowiązane też zostały do szerszych działań. Dwie Biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie i Biblioteka Publiczna Gminy Zamość z siedzibą w Sitańcu przystąpiły do Programu jako bi-blioteki wiodące. GBP w Sułowie zawiązała partnerstwo z bibliotekami gminy Radechnica, Skierbieszów i Szczepleszyn zaś BPG Zamość z MGBP w Krasno-brodzie i Zwierzyńcu oraz GBP w Miączynie. Biblioteki gmin Adamów i Sitno, weszły w partnerstwo z biblioteką w Trzuszczanach /pow. hrubieszowski/. Wa-runkiem uczestnictwa w Programie było podpisanie umowy przez 3 strony: Fun-dację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, bibliotekę oraz gminę. Część zo-bowiązań umowa nakładała na biblioteki, a część na gminy.

Udział w Programie wszystkie biblioteki rozpoczęły od wyposażenia placó-wek dotąd nie udostępniających publicznie Internetu, w nowy sprzęt kompute-rowy i multimedialny wraz z nowoczesnym oprogramowaniem zgodnie z opra-cowanym przez FRSI rozdzielnikiem. Dla bibliotek wiodących były to m.in.: 2zestawy komputerowe wyposażone w słuchawki, mikrofon i kamerkę inter-netową, DVD oraz urządzenia wielofunkcyjne (drukarka, skaner, faks i ksero w jednym), laptopy, projektory multimedialne z ekranem do publicznego użyt-ku, aparaty fotograficzne. Biblioteki partnerskie otrzymały po jednym zestawie komputerowym i urządzeniu wielofunkcyjnym oraz aparacie fotograficznym. Zadaniem bibliotek i samorządów je utrzymujących było zabezpieczenie miej-sca i możliwości instalacji sprzętu: łącze internetowe, meble, zapewnienie bez-pieczeństwa oraz udostępnienie sprzętu do publicznego użytku.

Następny etap to udział bibliotekarzy w cyklu bezpłatnych warsztatów (5 dwu-dniowych sesji) w zakresie planowania rozwoju biblioteki podczas, których po-znawali oni skuteczne metody pracy w zespole, uczyli się pracować metodą pro-

jektu z udziałem różnych instytucji w gminie, przyswajali metody promocji swoich usług, itp. Podczas warsztatów bibliotekarze opracowywali wieloletnie plany rozwoju bibliotek. W 2. sesjach zobowiązani byli uczestniczyć przedstawiciele urzędu gminy celem lepszego poznania potencjału jakim dysponuje biblioteka oraz uświadomienia jak można wspierać bibliotekę i inne instytucje we wspólnym działaniu.

Kolejny pięciodniowy cykl szkoleń, prowadzony w bibliotece wojewódzkiej, dotyczył umiejętności informatycznych. Ich celem było przygotowanie bibliotekarzy do obsługi otrzymanego z Programu sprzętu oraz wykorzystania jego możliwości do działalności bibliotecznej.

Oprócz tego bibliotekarze zobowiązani zostali do udziału w trzydniowych szkoleniach specjalistycznych. Tu można było wybierać tematykę szkolenia zgodnie z zaplanowanym kierunkiem rozwoju biblioteki. Do wyboru zaproponowano 8 tematów: Biblioteka jako miejsce promocji kultury; miejsce dla młodych; miejsce bez barier; miejsce dla obywateli; przestrzeń dla mieszkańców z inicjatywą; multimedia i nowoczesna komunikacja; wiedza na wyciągnięcie ręki; informacje lokalne czyli jak je zbierać i upowszechniać.

Po zakończeniu szkoleń obowiązkowych uczestnicy Programu będą mogli do końca 2013 r. korzystać z programu grantowego na realizację planów pracy biblioteki opracowanych podczas szkoleń oraz pomocy organizacji pozarządowych w realizacji wybranych przez bibliotekę specjalizacji, również w formie grantów. W tym okresie bibliotekarze będą mogli korzystać z programu dobrych praktyk.

Efektem udziału w Programie będą unowocześnione placówki biblioteczne, przygotowani do nowych wyzwań bibliotekarze oraz przedstawiciele samorządów i społeczności lokalnych świadomi roli jaką może pełnić biblioteka w środowisku.

Wspomnieć należy, że w I rundzie Programu (2009 r.) uczestniczyły trzy nasze Biblioteki: GBP w Łabuniach /wiodąca/, GBP w Grabowcu i SOK w Komarowie-Osadzie wraz z filią w Zubowicach jako biblioteki partnerskie. Jedynie GBP w Nieliszu i GBP w Starym Zamościu dotychczas nie przystąpiły do Programu.

Danuta Zwolińska

Wyjazd szkoleniowy bibliotekarzy do Warszawy

W dniach 25-26 listopada 2011 r. liczna grupa bibliotekarzy z powiatu zamojskiego udała się na wycieczkę do Warszawy. W atmosferze jesiennej aury, rozpoczęty we wczesnych godzinach wyjazd do stolicy zespałał cele poznawcze, szkoleniowe i turystyczne. Pierwszym punktem wycieczki było zwiedzanie Biblioteki Narodowej. Spędziliśmy tam około dwóch godzin, zwiedzając pod przewodnictwem pracowników tej placówki poszczególne działy. Obejrzelśmy pokaz multimedialny, przybliżający historię i działalność biblioteki. Zainterесował nas proces digitalizacji księgozbiorów archiwalnych, oraz dokonania bibliotek w tym zakresie. Głównym celem digitalizacji jest ochrona oryginału przed zniszczeniem i udostępnienie zainteresowanym cennych polskich archiwaliów. Proces digitalizacji wymaga jednak wielu nakładów finansowych oraz żmudnej pracy wielu ludzi.

Następnie udaliśmy się na XX Targi Książki Historycznej, na których prezentowano szeroką ofertę pozycji historycznych. Ekspozycje wydawnicze wzbogacono o gry strategiczne, pokazy grup rekonstrukcyjnych prezentujące dawne uzbrojenie. Organizatorzy tradycyjnie zaprosili znanych i poczytnych autorów książek historycznych. Można było uzyskać autograf oraz porozmawiać z pisarzami. Na uwagę zasługuje fakt, że na Targach Książki Historycznej eksponowane były również publikacje Książnicy Zamojskiej: *Zamość wczoraj i dziś na starej pocztówce i fotografii*; *Szymon Szymonowicz – poeta wciąż aktualny: materiały z sesji naukowej Zamość 24 października 2008*; *Zygmunt Klukowski (1885-1959) – lekarz, historyk, bibliofil. Bibliografia przedmiotowo-podmiotowa*. Mamy nadzieję, że przybliżyły one piękno naszego regionu oraz ludzi z nim związanych.

Następną atrakcją wycieczki było zwiedzanie Zamku Królewskiego. Budowla ta na stałe wpisała się w pejzaż stolicy. Wszystkim znana jest tragiczna historia siedziby polskich królów elekcyjnych. Zamek stał się pierwszym celem ataków lotniczych we wrześniu 1939 roku. Jego czerwone mury zdawały się przyciągać bomby i pociski samolotów hitlerowskich. Słuchając opowieści przewodniczki wielu z nas miało „lezkę w oku”, że oto znów można podziwiać tę wspaniałą budowlę, w której w 1791 r. uchwalono konstytucję 3 Maja. Wystrój wewnątrz zachwyca zwiedzających elegancją i wiernym oddaniem stylu epoki.

Po pysznym obiedzie w zamkowej restauracji, czekała nas uczta tym razem duchowa – spektakl w Teatrze Polskim. Mieliśmy szczęście obejrzeć adaptację *Cyda P. Corneille'a* w reżyserii Ivana Alexandre'a. W ciszy chłonęliśmy wspaniałą i wręcz brawurową grę aktorów, m.in. O. Łukaszewicza, Anny Dereszowskiej i niezapomnianej w swej kreacji G. Barszczewskiej. Po pełnym wrażeń dniu udaliśmy się na nocny odpoczynek.

Następnego dnia tj. 26 listopada program był również napięty. Pierwszym punktem było zwiedzanie Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Książnica ta powstała w 1816 r. wraz z Królewskim Uniwersytetem Warszawskim. Początkowo była organizacyjnie związana z uczelnią. W 1818 r. usamodzielniała się i uzyskała miano biblioteki publicznej. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego cieszy się dużym zainteresowaniem. Rejestruje około 3500 odwiedzin dziennie. Poza udostępnianiem zbiorów jest miejscem licznych wystaw, spotkań i konferencji naukowych. Placówka posiada wolny dostęp do półek czym różni się od większości bibliotek o tak cennych zbiorach. W głównej sali biblioteki odbywają się liczne imprezy kulturalne m.in. rozdanie Literackiej Nagrody NIKE.

Atrakcją związaną z XX Targami Książki Historycznej było zwiedzanie Warszawy Tramwajem Historycznym. Siedząc wewnątrz starego warszawskiego tramwaju i spoglądając przez okno mogliśmy podziwiać znane miejsca stolicy. Przewodniczka przybliżała podróżnym historię mijanych miejsc. Trasa przejazdu wiodła obok Starego Miasta, Arsenału, Placu Konstytucji, Centrum Dworca Wileńskiego. Przejazd rozpoczął się i miał swój finał na Placu Narutowicza.

Następnym punktem naszej warszawskiej eskapady było zwiedzanie Centrum Nauki Kopernika. Jest to jedno z nowocześniejszych miejsc naukowo-kulturalnych w Europie. Na własne oczy mogliśmy się przekonać o prawdziwości teorii heliocentrycznej, którą głosił nasz słynny rodak. Centrum skupia w sobie 450 eksponatów w sześciu tematycznych galeriach, m.in. Parku Odkrywców i Planetarium. Znajdujące się w nich ekspozycje pozwalają zajrzeć w głąb ludzkiego umysłu oraz doświadczyć różnego rodzaju iluzji. Pobyt w planetarium był wspaniałym relaksem po całym dniu zwiedzania.

Końcowym punktem wycieczki było zwiedzanie Muzeum Chopina na Tamce. To nowoczesne muzeum pobudza wszystkie zmysły zwiedzających. Muzyka oraz światło (specjalne efekty) pozwalają na nowatorskie podejście do życia i twórczości jednego z najwybitniejszych polskich kompozytorów. Muzeum sprzyja indywidualnemu zwiedzaniu i poznawaniu Chopina, jako artysty i człowieka. Jest rozmieszczone na czterech poziomach warszawskiego Pałacu Ostrogskich. Na każdej kondygnacji czeka na zwiedzających zestaw różnorodnych informacji na temat różnych etapów życia i twórczości F. Chopina. Muzeum Chopina zamykało program naszej wycieczki. Do dziś w wielu naszych rozmowach przewija się zdanie „A pamiętasz jak byliśmy w Warszawie (...)”.

Marta Dzygało

Ponadczasowość idei korczakowskich relacja z udziału w konferencji

W dniu 2 lutego 2012 r. uczestniczyłam w konferencji dla bibliotekarzy zorganizowanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie poświęconej obchodom Roku Janusza Korczaka.

Głównym jej celem było przybliżenie życia, twórczości i dokonań wybitnego pedagoga, pisarza, społecznika i lekarza Janusza Korczaka oraz wpływ jego idei na nowoczesną myśl wychowawczą.

Spotkanie rozpoczęło się spektaklem *Król Maciuś Pierwszy* w reżyserii Dariusza Wiktorowicza w Teatrze Andersena. W roli tytułowej wystąpili: Mateusz Kaliński i dziesięcioletni Jakub Michna. Chociaż widowisko adresowane jest do dzieci, dalekie jest od słodkich bajek czy lukrowanych opowieści. Jest to historia chłopca, który przejmując tron po swoim zmarłym ojcu. Młodego króla nikt nie traktuje poważnie, ministrowie chcą rządzić sami, bo przecież wiadomo – dorośli zawsze wiedzą lepiej. Maciuś, już na początku swego panowania, zrzucił za ciężką koronę i za duży płaszcz królewski. Gdy w kraju wybucha wojna, chłopiec przebrany za zwykłego żołnierza wyrusza na front. Główny bohater uczy się pokory, wytrwałości i opanowania.

Korczakowska baśń czaruje scenografią. Kostiumy zaprojektowała i przygotowała jedna z najwybitniejszych scenografów Maria Balcerek. Muzykę skomponowali Krzysztof Knittel i Jarosław Lublin. Pieśń wojenna wybrzmiała w nagraniu *Cameraty Silesia* pod dyrekcją Anny Szostak. Całość zrealizowana została w formie wielkiego widowiska, który zachwycał nie tylko dziecięcą publiczność.

Następną częścią konferencji była prezentacja multimedialna *Kochać dziecko jak Janusz Korczak* Marzeny Targońskiej. *Nie ma dzieci – są ludzie* – te słowa pozwoliły przybliżyć fakty z życia wybitnego pedagoga, lekarza i wspaniałego człowieka. Prezentacja ukazała nam Janusza Korczaka jako wielkiego przyjaciela dzieci i orędownika ich praw.

Wykład *Wychowanie wczoraj i dziś – idea Korczaka* doktora Ireneusza Siudema z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej pozwolił na refleksje nad uniwersalnością idei korczakowskich. Z powodzeniem odnoszą się one również do współczesnego - nowoczesnego wychowywania dzieci.

Konferencję zakończył wykład Magdaleny Kubeckiej *Czytelnictwo dzieci w wieku 0 - 5 lat*, w którym autorka udawała, że czytelnikiem warto i można być w każdym wieku.

Barbara Tracz

Z wizytą w Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie

Na rozległej płaszczyźnie, ciągnącej się ponad Bugiem, w Podlasiu dawnym, jest majetność zwana Romanowem. Piękne to miejsce (...) Na małym wzgórku wznosi się nowy, murowany dom mieszkalny, poważny, milczący przed którym zajeżdża się okrążając dziedziniec, otoczony zewsząd drzewy (...)

Właśnie przed tym murowanym domem, w którym obecnie funkcjonuje Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego wysiedliśmy z autokaru w słoneczny, wrześniowy dzień. Wyjazd zaplanowany przez WBP w Lublinie jako seminarium szkoleniowe dla moderatorów DKK z terenu województwa lubelskiego okazał się połączeniem przyjemnego z pożytecznym. Kilkogodzinny pobyt w miejscu gdzie dorastał Józef Ignacy Kraszewski, spacer po pięknym, kolorowym od liści parku, ukochanej przez pisarza alei świerkowej, przeniósł nas w tamte odległe czasy.

Dwusetna rocznica urodzin pisarza była powodem zorganizowania przez Muzeum wystawy *Portrety światłem malowane*, a dla nas, oprócz jej zwiedzania była okazją do przypomnienia informacji o życiu i twórczości Józefa Ignacego Kraszewskiego. Wszechstronność pisarza pięknie omówiona przez Panią przewodnik zadziwia nas do dzisiaj, trudno zrozumieć skąd w jednej osobie tyle talentów, pasji a przede wszystkim ciekawości świata. Powieści naukowe i historyczne, relacje z podróży, dorobek publicystyczny, liczne korespondencje ze światem intelektualnym i artystycznym swojej epoki oraz talent muzyczny i plastyczny to tylko część tego co Kraszewski pozostawił nam po sobie. Pisarz posiadał jeszcze jedną pasję, której oddał się w ostatnich 30 latach swojego życia. Był pierwszym kolekcjonerem zdjęć w Polsce. Jego zbiory stały się załącznikiem kolekcji fotograficznych w polskich muzeach i bibliotekach narodowych. Prezentowana w Muzeum w Romanowie wystawa *Portrety światłem malowane* to zbiór gromadzony przez 30 lat, na bazie kontaktów z ludźmi z różnych środowisk, przede wszystkim artystycznych, politycznych i wojskowych. Właściciele fotografii z przyjemnością dzielili się z Kraszewskim swoimi podobiznami przekazując mu w ten sposób swój szacunek i oddanie. Wśród zgromadzonej przez pisarza kolekcji znalazły się również zdjęcia dzieł sztuki – obrazy religijne, rzeźby. Ten spory zbiór świadczyć może tylko o niezwyklej wrażliwości i empatii Kraszewskiego. Napotkany człowiek tworzył dla niego podstawę do analizy, refleksji i współodczuwania. Tę troskę przejawiał w swojej twórczości nie tylko jako pisarz. Tworzył kompozycje muzyczne, był krytykiem muzycznym, kolekcjonował malarstwo, grafikę i rysunki oraz posiadał ponad amatorski zbiór zabytków archeologicznych. Wszechstronność Kraszewskiego jest do dzisiaj powodem, dla którego właściciele Muzeum w Romanowie tak bardzo dbają o każdy szczegół z jego życia. Dzieła, które tworzył, przedmioty, którymi się otaczał za swojego życia posiadają ochronę wieczną, zatrzymują czas, nakazu-

jąc nam: zatrzymaj się, posłuchaj śpiewu ptaków, szumu drzew, zobacz słońce jak zachodzi za horyzont, nie pędź tak bo w gonitwie nie dotrzesz do siebie samego...

Pięknie odrestaurowany dom rodzinny pisarza, wyposażony w aktualne tamtej epoki przedmioty i meble przeniósł nas w czasy dawne, pełne nostalgii, a spacer po pięknym parku zakończył wizytę w miejscu, do którego bramę tworzą spokój, pokora i wdzięczność.

Droga powrotna szybko przeniosła nas w czasy współczesne, prosto do biblioteki w niedaleko położonych Wisznicach. Miłe przyjęcie pań bibliotekarek, ich niezwykle zaangażowanie w tworzenie lokalnej rzeczywistości to jakby analogia do gościnności gospodarzy muzeum. Być może bliskość, cel i intencje obydwu instytucji stworzyły niewidzialny związek między nimi, w którym mimo upływu czasu, a człowiek i jego potrzeby znajdują się na pierwszym miejscu.

Iwona Proczka

POMOCE METODYCZNE

Zadziwiający świat dzikich zwierząt Roztocza regulamin XII edycji regionalnego, plastyczno-fotograficznego konkursu ekologicznego

„Wpatrz się głęboko, głęboko w przyrodę, a wszystko lepiej zrozumiesz”

Albert Einstein

Organizator:

Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu

Cele konkursu:

- poznawanie oraz popularyzacja bogactwa i różnorodności środowiska naturalnego Roztocza,
  - rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska naturalnego,
  - budzenie podziwu dla piękna i różnorodności przyrody,
  - zachęcenie do działalności artystycznej, będącej wyrazem fascynacji naturą.
1. Konkurs ma charakter otwarty, do którego zapraszamy dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjów oraz młodzież szkół ponagimnazjalnych. Przedmiotem konkursu są prace obrazujące dzikie zwierzęta Roztocza.
  2. Zadaniem uczestników konkursu jest przygotowanie pracy plastycznej lub fotografii, pokazującej zwierzęta w naturalnym środowisku Roztocza.
  3. Prace należy wykonać: plastyczne w formacie A-3 w dowolnej technice plastycznej (dzieci ze szkoły podstawowej), fotografię w formacie A-4 (dla pozostałych uczestników).
  4. Każdy uczestnik może przedstawić do konkursu: maksymalnie 1 pracę plastyczną, maksymalnie 4 fotografie wcześniej niepublikowane i nienagradzane w innych konkursach.
  5. Prace konkursowe należy podpisać własnym imieniem i nazwiskiem, podać wiek, dokładny adres oraz adres szkoły i tytuł pracy.
  6. Termin składania prac do 16.05.2012 r. w Centrum Informacji Ekologicznej (p. nr 3), Książnicy Zamojskiej, ul. Kamienna 20.
  7. Oceny prac, w 3 kategoriach wiekowych: uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponagimnazjalnych, dokona komisja powołana przez organizatora.
  8. Ogłoszenie wyników i wręczenie nagród nastąpi do 15.06.2012 r. O dokładnym terminie finałowej imprezy zawiadomimy laureatów indywidualnie.

9. Prace konkursowe przechodzą na własność organizatora.
10. Uczestnicy konkursu oraz osoby zaproszone na podsumowanie konkursu przyjeżdżają na własny koszt.
11. Informacje o konkursie: tel. 084 627 11 54 w. 28, www.biblioteka.zamość.pl

Wykonano dzięki współfinansowaniu

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie

---

Jesienne bukiety
regulamin konkursu plastyczno-botanicznego
dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych

Cele konkursu

1. Rozbudzanie zainteresowania otaczającym światem przyrody, bogactwem roślinności, barw i kształtów.
2. Poznanie nazw kwiatów występujących w naszych ogrodach i na łąkach.
3. Rozróżnianie barw ciepłych i zimnych.
4. Wdrażanie do umiejętnego przygotowania materiału przyrodniczego do prac plastycznych - suszenie.
5. Zdobywanie doświadczenia w dziedzinie różnych form plastycznych.
6. Udokumentowanie zmian zachodzących w przyrodzie.

Organizatorzy

1. Organizatorem konkursu jest Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział Terenowy w Zamościu oraz Książnica Zamojska - Centrum Informacji Ekologicznej w Zamościu
2. Osoby udzielające wszelkich informacji oraz odpowiedzialne za organizację konkursu :
Małgorzata Bielecka – tel. 692 826 190, 84 677 66 16
Małgorzata Grabek – tel. 84 677 66 14
Bogumiła Kasprzak – tel. 84 638 58 72 w. 28

Uczestnicy konkursu

Konkurs adresowany jest do uczniów klas IV-VI szkół podstawowych z Miasta Zamość i powiatu zamojskiego.

Założenia techniczno - organizacyjne

1. Konkurs przewiduje dwie kategorie:
  - a) kompozycja płaska – format A3
  - b) kompozycja przestrzenna – jesienna ikebana
2. Prace należy wykonać z naturalnych materiałów: suszone kwiaty, liście, szyszki itp.

UWAGA: NALEŻY ZBIERAĆ TYLKO GATUNKI RODZIME

I NIE OBJĘTE OCHRONĄ!

3. Prace plastyczne płaskie należy wykonać na kartonie (najlepiej sztywny bryistol) – formatu A3.
4. Jedna osoba może zgłosić tylko jedną pracę.
5. Każda praca plastyczna na odwrocie musi zawierać czytelne dane (drukowanymi literami): imię i nazwisko autora, wiek, klasę, nazwę i adres szkoły, imię i nazwisko opiekuna/nauczyciela, pod którego kierunkiem powstała praca. W przypadku prac przestrzennych – kartka z opisem powinna być przyklejona do pracy.
6. Uczestnictwo w konkursie jest jednoznaczne z uznaniem przez uczestników warunków zawartych w niniejszym regulaminie.
7. Decyzje o nagrodach i o prawidłowości przebiegu konkursu podejmuje Komisja Konkursowa.

Warunki udziału w konkursie

1. Warunkiem przystąpienia do konkursu jest przesłanie formularza zgłoszeniowego na adres:

**Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych
Oddział Terenowy w Zamościu
ul. Partyzantów 3
22-400 Zamość**

lub na adres e-mail: zpk@interia.pl

Terminy

1. Konkurs trwa od 10.02.2012 r. do 19.10.2012 r.
2. Termin dostarczenia prac konkursowych – 19.10.2012 r.
3. Prace należy dostarczyć do Centrum Informacji Ekologicznej – Książnica Zamojska ul. Kamienna, 22-400 Zamość ; pokój numer 3
4. Uroczyste wręczenie nagród odbędzie się dnia 25.10.2012 r.
5. Koszt przejazdu po odbiór nagrody pokrywa uczestnik.

Kryteria oceny prac konkursowych

Do rozstrzygnięcia konkursu powołana zostanie Komisja Konkursowa, która oceni prace pod względem oryginalności i estetyki wykonania pracy. Werdykt Komisji Konkursowej jest niepodważalny i ostateczny.

Rozstrzygnięcie konkursu

Spośród nadesłanych prac Komisja Konkursowa wybierze 6 najlepszych prac konkursowych – po 3 najlepsze prace w każdej kategorii (praca plastyczna oraz przestrzenna) i w każdej grupie klasowej (klasa I, II i III).

Nagrodzeni uczniowie otrzymają dyplom oraz nagrodę rzeczową.

Postanowienia końcowe

1. Udział w konkursie jest jednoznaczny z nieodpłatnym udzieleniem prawa na wykorzystanie prac do stworzenia wystawy plastycznej.
2. Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do nieodpłatnej publikacji nadesłanych prac, zgłoszenie zaś na niniejszy konkurs traktowane będzie jako zgoda autora na nieodpłatne użycie jego pracy w publikacjach związanych z konkursem.
3. Dostarczone prace nie podlegają zwrotowi.
4. Prace niekompletne formalnie (brak opisu na odwrocie pracy) nie będą oceniane przez Komisję Konkursową.
5. O rozdaniu nagród szkoły zostaną powiadomione pisemnie oraz telefonicznie.

Rocznice literackie 2013

- wybór -

470 rocz. śm. – KLEMENS JANICKI (1516-1543), pol. poeta piszący w jęz. łac., humanista okresu odrodzenia

STYCZEŃ

- 1.01 190 rocz. ur. – SÁNDOR PETŐFI (1823-1849), poeta węg.
- 2.01 95 rocz. ur. – ADAM BAHDAJ (1918-1985), pisarz pol., autor utworów dla dzieci i młodzieży
- 2.01 5 rocz. śm. – ANNA KŁODZIŃSKA (1915-2008), pol. pisarka, dziennikarka
- 3.01 90 rocz. śm. – JAROSLAV HAŠEK (1883-1923), czes. pisarz i publicysta; 30.04 – 130 rocz. ur.
- 8.01 320 rocz. śm. – JAN ANDRZEJ MORSZTYN (1621-1693), pol. poeta, polityk
- 11.01 85 rocz. śm. – THOMAS HARDY (1840-1928), ang. pisarz i poeta

- 12.01 385 rocz. ur. – CHARLES PERRAULT (1628-1703), fr. prozaik i poeta, baśniopisarz; 16.05 – 310 rocz. śm.
- 13.01 110 rocz. ur. – IRENA JURGIELEWICZOWA (1903-2003), pisarka pol., autorka utworów dla dzieci i młodzieży; 24.05 – 10 rocz. śm.
- 14.01 115 rocz. śm. – LEWIS CARROLL (właśc. Charles Lutwidge Dodgson) (1832-1898), ang. pisarz, poeta, matematyk, autor utworów dla dzieci
- 16.01 175 rocz. ur. – JAN LAM (1838-1886), pol. pisarz i publicysta
- 16.01 80 rocz. ur. – SUSAN SONTAG (1933-2004), amer. pisarka i eseistka
- 20.01 140 rocz. ur. – JOHANNES VILHELM JENSEN (1873-1950), pisarz duń.; 1944 – Nagroda Nobla
- 21.01 50 rocz. śm. – STANISŁAW GRZESIUŁ (1918-1963), pol. pisarz i pieśniarz, popularyzator warszawskiego folkloru; 6.05 – 95 rocz. ur.
- 22.01 225 rocz. ur. – GEORGE BYRON (1788-1824), ang. poeta i dramaturg
- 22.01 20 rocz. śm. – KŌBŌ ABE (właśc. Kimifusa Abe) (1924-1993), jap. prozaik, dramaturg i scenarzysta
- 22.01 135 rocz. ur. – BOLESŁAW LEŚMIAN (właśc. B. Lesman) (1878-1937), pol. poeta, tłumacz
- 23.01 140 rocz. ur. – KAROL IRZYKOWSKI (1873-1944), pol. krytyk lit. i pisarz
- 23.01 230 rocz. ur. – STENDHAL (właśc. Marie-Henri Beyle) (1783-1842), pisarz fr.
- 23.01 85 rocz. ur. – TADEUSZ ŚLIWIĄK (1928-1994), pol. poeta, tłumacz, autor utworów dla dzieci
- 25.01 75 rocz. ur. – WŁODZIMIERZ WYSOCKI (1938-1980), ros. poeta, pieśniarz
- 29.01 100 rocz. śm. – WŁADYSŁAW BELZA (1847-1913), poeta pol.
- 29.01 35 rocz. śm. – STANISŁAW DYGAT (1914-1978), pol. pisarz i felietonista, dramaturg oraz scenarzysta filmowy
- 31.01 80 rocz. śm. – JOHN GALSWORTHY (1867-1933), ang. powieściopisarz i dramaturg; 1932 – Nagroda Nobla

LUTY

- 3.02 120 rocz. śm. – TEOFIL LENARTOWICZ (1822-1893), poeta pol.
- 3.02 85 rocz. ur. – ANDRZEJ SZCZYPIORSKI (1928-2000), pisarz pol.
- 4.02 75 rocz. śm. – KAROL HUBERT ROSTWOROWSKI (1877-1938), pol. poeta, dramaturg, muzyk
- 6.02 220 rocz. śm. – CARLO GOLDONI (1707-1793), komediopisarz wł.
- 8.02 15 rocz. śm. – HALLDÓR KILJAN LAXNESS (właśc. H. K. Gudjonsson) (1902-1998), pisarz isl.; 1955 – Nagroda Nobla
- 8.02 185 rocz. ur. – JULIUSZ VERNE (1828-1905), fr. pisarz
- 10.02 115 rocz. ur. – BERTOLT BRECHT (1898-1956), niem. pisarz, poeta, dramaturg, teoretyk teatru, inscenizator

- 10.02 90 rocz. ur. – OLGIERD BUDREWICZ (1923-2011), pol. dziennikarz, pisarz
- 11.02 35 rocz. śm. – HARRY EDMUND MARTINSON (1904-1978), pisarz szwedz.; 1974 – Nagroda Nobla
- 11.02 50 rocz. śm. – SYLVIA PLATH (1932-1963), amer. poetka, pisarka i eseistka
- 16.02 30 rocz. śm. – KAZIMIERA IŁŁAKOWICZÓWNA (1892-1983), pol. poetka, prozaik, dramaturg, tłumaczka
- 17.02 340 rocz. śm. – MOLIÈRE (Molier, właśc. Jean Baptiste Poquelin) (1622-1673), fr. komediopisarz i aktor
- 18.02 130 rocz. ur. – NIKOS KAZANDZAKIS (1883-1957), gr. pisarz, poeta
- 22.02 115 rocz. ur. – KAROL BUNSCH (1898-1987), pol. pisarz, publicysta
- 22.02 30 rocz. śm. – MIECZYŚLAW JASTRUN (1903-1983), pol. poeta, eseista
- 22.02 25 rocz. śm. – STEFAN MAJCHROWSKI (1908-1988), pol. pisarz; 13.03 – 105 rocz. ur.
- 25.02 30 rocz. śm. – TENNESSEE WILLIAMS (1911-1983), amer. pisarz, poeta, dramaturg, nowelista
- 27.02 100 rocz. ur. – IRWIN SHAW (1913-1984), amer. pisarz, dramaturg

MARZEC

- 1.03 75 rocz. śm. – GABRIELE D'ANNUNZIO (1863-1938), wł. poeta, dramaturg, prozaik; 12.03 – 150 rocz. ur.
- 1.03 100 rocz. śm. – JAN BOLESŁAW OŻÓG (1913-1991), pol. poeta, pisarz
- 4.03 85 rocz. ur. – ALAN SILLITOE (1928-2010), ang. poeta, powieściopisarz
- 6.03 85 rocz. ur. – GABRIEL GARCIA MARQUEZ (1928), kolumb. pisarz i dziennikarz; 1982 – Nagroda Nobla
- 8.03 15 rocz. śm. – ANDRZEJ BRYCHT (Andrew Bright, pseud. Andrzej Norbert) (1935-1998), pol. poeta, prozaik, reportażysta; 1962 – Nagroda Kościelskich
- 11.03 105 rocz. śm. – EDMONDO DE AMICIS (1846-1908), pisarz wł.
- 11.03 20 rocz. śm. – ALINA CENTKIEWICZ (1907-1993), pisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży
- 13.03 105 rocz. ur. – STEFAN MAJCHROWSKI (1908-1988), pol. pisarz; 22.02 – 25 rocz. ur.
- 13.03 100 rocz. ur. – SIERGIEJ W. MICHAŁKOW (1913-2009), ros. poeta, bajkopisarz
- 13.03 100 rocz. śm. – WALERY PRZYBOROWSKI (1845-1913), pisarz pol.
- 15.03 110 rocz. ur. – JÓZEF CZECHOWICZ (1903-1939), pol. poeta, tłumacz, autor utworów dla dzieci
- 15.03 35 rocz. śm. – ALEKSANDER KAMIŃSKI (1903-1978), pol. pisarz; 28.01 – 110 rocz. ur.

- 16.03 85 rocz. ur. – ALEKSANDER ŚCIBOR-RYLSKI (1928-1983), prozaik, scenarzysta filmowego; 3.04 – 30 rocz. śm.
- 18.03 70 rocz. śm. – HELENA MNISZKÓWNA (1878-1943), pol. pisarka; 24.05 – 135 rocz. ur.
- 20.03 185 rocz. ur. – HENRIK IBSEN (1828-1906), dramatopisarz norw.
- 20.03 15 rocz. śm. – MACIEJ SŁOMCZYŃSKI (pseud. Joe Alex) (1920-1998), pol. pisarz, tłumacz
- 24.03 110 rocz. ur. – IGOR NEWERLY (właśc. I. Abramow-Newerly) (1903-1987), pol. prozaik
- 24.03 40 rocz. śm. – JAN MARCIN SZANCER (1902-1973), pol. grafik, malarz, scenograf, ilustrator książek
- 27.03 30 rocz. śm. – HANNA MALEWSKA (1911-1983), pol. pisarka
- 28.03 145 rocz. ur. – MAKSYM GORKI (właśc. Aleksiej Maksimowicz Pieszkow) (1868-1936), pisarz ros.
- 29.03 50 rocz. śm. – POLA GOJAWICZYŃSKA (1896-1963), pol. powieściopisarka
- 29.03 150 rocz. śm. – JÓZEF LOMPA (1863-1797), śląski działacz, poeta, publicysta i prozaik, autor pol. podręczników szkolnych
- 31.03 65 rocz. śm. – EGON ERWIN KISCH (1885-1948), pisarz, dziennikarz i reporter pochodzenia czes. piszący po niem.

KWIECIEŃ

- 8.04 95 rocz. śm. – LUCJAN RYDEL (1870-1918), pol. poeta i dramatopisarz
- 9.04 45 rocz. śm. – ZOFIA KOSSAK-SZCZUCKA (1889-1968), pol. pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży
- 13.04 75 rocz. śm. – GREY OWL, Szara Sowa (właśc. George Stansfeld Belaney) (1888-1938), pisarz kanad. pochodzenia ang.; 18.09 – 125 rocz. ur.
- 13.04 100 rocz. ur. ALEKSANDER RYMKIEWICZ (1913-1983), pol. poeta, autor utworów dla dzieci; 26.09 – 30 rocz. śm.
- 15.04 170 rocz. ur. – HENRY JAMES (1843-1916), amer.-bryt. pisarz,
- 16.04 5 rocz. śm. – PRZEMYSŁAW BURCHARD (1925-2008), pol. prozaik, reportażysta, podróżnik i wydawca
- 16.04 110 rocz. ur. – TEODOR GOŹDZIKIEWICZ, pol. prozaik, dziennikarz, autor utworów dla młodzieży
- 19.04 30 rocz. śm. – JERZY ANDRZEJEWSKI (1909-1983), pisarz pol.
- 19.04 25 rocz. śm. – JONASZ KOFTA (1942-1988), pol. poeta i dramaturg, satyryk, piosenkarz i artysta kabaretowy
- 20.04 15 rocz. śm. – OCTAVIO PAZ (1914-1998), meksyk. poeta, dziennikarz, krytyk i eseista; 1990 – Nagroda Nobla
- 23.04 95 rocz. ur. – MAURICE DRUON (1918-2009), pisarz fr.
- 25.04 75 rocz. śm. – ALEKSANDER ŚWIĘTOCHOWSKI (1849-1938), pol. publicysta, pisarz i historyk

- 26.04 115 rocz. ur. – VICENTE ALEIXANDRE Y MERLO (1898-1984), poeta hiszp.; 1977 – Nagroda Nobla
- 28.04 35 rocz. śm. – WITOLD ZECHENTER (1904-1978), pol. poeta, prozaik, publicysta, autor książek dla dzieci
- 29.04 120 rocz. śm. – JÓZEF BLIZIŃSKI (1827-1893), pol. dramaturg i komediopisarz
- 29.04 150 rocz. ur., 80 rocz. śm. – KONSTANTINOS KAWAFIS (1863-1933), poeta grec.
- 30.04 130 rocz. ur. – JAROSLAV HAŠEK (1883-1923), czes. pisarz i publicysta; 3.01 – 90 rocz. śm.

MAJ

- 1.05 90 rocz. ur. – JOSEPH HELLER (1923-1999), pisarz amer.
- 5.05 110 rocz. ur. – WACŁAW KORABIEWICZ (1903-1994), pol. pisarz, poeta, autor książek dla dzieci, podróżnik
- 7.05 145 rocz. ur. – STANISŁAW PRZYBYSZEWSKI (1868-1927), pisarz pol.
- 11.05 40 rocz. śm. – BOGDAN ARCT (1914-1973), pisarz pol.
- 15.05 20 rocz. śm. – ANDRZEJ KUŚNIEWICZ (1904-1993), pisarz pol.
- 18.05 80 rocz. ur. – WŁADYSŁAW TERLECKI (1933-1999), prozaik pol.
- 23.05 130 rocz. śm. – CYPRIAN KAMIL NORWID (1821-1883), pol. poeta, dramatopisarz, prozaik, artysta plastyk
- 23.05 15 rocz. śm. – TONY HALIK (1921-1998), pol. podróżnik, dziennikarz, pisarz, operator filmowy, fotograf, autor programów telewizyjnych
- 24.05 135 rocz. ur. – HELENA MNISZKÓWNA (1878-1943), pol. pisarka; 18.03 – 70 rocz. śm.
- 25.05 100 rocz. śm. – WŁADYSŁAW ŁOZIŃSKI (1843-1913), pol. powieściopisarz i historyk; 29.05 – 170 rocz. ur.
- 27.05 135 rocz. ur. – ANTONI FERDYNAND OSSENDOWSKI (1878-1945), pol. pisarz, autor utworów dla dzieci i młodzieży
- 29.05 55 rocz. śm. – JUAN RAMÓN JIMÉNEZ (1881-1958), hiszp. poeta; 1956 – Nagroda Nobla
- 30.05 235 rocz. ur. – VOLTAIRE (Wolter, właśc. François-Marie Arouet) (1694-1778), fr. filozof i pisarz

CZERWIEC

- 1.06 30 rocz. śm. – ANNA SEGHERS (1900-1983), pisarka niem.
- 3.06 220 rocz. ur. – ANTONI MALCZEWSKI (1793-1826), poeta pol.
- 5.06 70 rocz. śm. – WACŁAW BOJARSKI (1921-1943), pol. poeta
- 5.06 115 rocz. ur. – FEDERICO GARCÍA LORCA (1898-1936), hiszp. poeta i dramaturg, malarz, pianista i kompozytor
- 6.06 5 rocz. śm. – TADEUSZ KWIATKOWSKI-CUGOW (1940-2008), pol. poeta, prozaik, eseista i satyryk

- 10.06 5 rocz. śm. – CZYNGIS AJTMATOW (1928-2008), kirg. pisarz, dramaturg i scenarzysta tworzący po kirg. i ros.; 12.12 – 85 rocz. ur.
- 12.06 135 rocz. ur. – JAMES OLIVER CURWOOD (1878-1927), pisarz amer.
- 14.06 15 rocz. śm. – JERZY HORDYŃSKI (1919-1998), pol. poeta, publicysta
- 14.06 80 rocz. ur. – JERZY KOSIŃSKI (1933-1991), amer. pisarz pochodzenia pol.
- 14.06 45 rocz. śm. – SALVATORE QUASIMODO (1901-1968), poeta wł.; 1959 – Nagroda Nobla
- 16.06 700 rocz. ur. – GIOVANNI BOCCACCIO (1313-1375), wł. pisarz, twórca nowożytnej nowelistyki
- 17.06 30 rocz. śm. – MIRON BIAŁOSZEWSKI (1922-1983), pol. poeta, prozaik, dramatopisarz
- 19.06 20 rocz. śm. – WILLIAM GOLDING (1911-1993), bryt. pisarz, poeta; 1983 – Nagroda Nobla
- 20.06 220 rocz. ur. – ALEKSANDER FREDRO (1793-1876), pol. komediopisarz, pamiętnikarz, poeta
- 22.06 115 rocz. ur. – ERICH MARIA REMARQUE (właśc. E. Paul Remark) (1898-1970), pisarz niem.
- 22.06 115 rocz. ur. – ZENON KOSIDOWSKI (1898-1978), pol. prozaik i eseiści; 14.09 – 35 rocz. śm.
- 25.06 110 rocz. ur. – GEORGE ORWELL (właśc. Eric Arthur Blair) (1903-1950), bryt. pisarz i publicysta
- 29.06 5 rocz. śm. – ANKA KOWALSKA (1932-2008), pol. pisarka, poetka
- 29.06 215 rocz. ur. – GIACOMO LEOPARDI (1798-1837), wł. filozof i poeta

LIPIEC

- 2.07 235 rocz. ur. – JEAN JACQUES ROUSSEAU (1712-1778), fr. pisarz polit., pedagog i filozof
- 2.07 90 rocz. ur. – WISŁAWA SZYMBORSKA (1923-2012), pol. poetka, eseiści, krytyk literacki, tłumaczka, felietonistka; 1996 – Nagroda Nobla
- 3.07 130 rocz. ur. – FRANZ KAFKA (1883-1924), pisarz austr.
- 3.07 10 rocz. śm. – SAT-OKH, Stanisław Supłatowicz (1920-2003), pisarz pol.
- 4.07 165 rocz. śm. – FRANÇOIS-RENÉ DE CHATEAUBRIAND (1768-1848), pisarz fr.
- 4.07 15 rocz. śm. – JANUSZ PRZYMANOWSKI (1922-1998), pol. pisarz, poeta
- 6.07 480 rocz. śm. – LUDOVICO ARIOSTO (1474-1533), wł. poeta
- 6.07 20 rocz. śm. – TADEUSZ FANGRAT (1912-1993), pol. poeta, satyryk, tłumacz
- 6.07 120 rocz. śm. – GUY DE MAUPASSANT (1850-1893), pisarz fr.
- 18.07 115 rocz. ur. BEATA OBERTYŃSKA (pseud. Marta Rudzka) (1898-1980), pol. poetka, pisarka

- 19.07 120 rocz. ur. – WŁADIMIR W. MAJAKOWSKI (1893-1930), ros. poeta, dramaturg
- 20.07 125 rocz. ur. – EMIL ZEGADŁOWICZ (1888-1941), pol. poeta, powieściopisarz, dramaturg
- 22.07 410 rocz. śm. – ŁUKASZ GÓRNICKI (1527-1603), pol. humanista renesansowy, poeta, pisarz polit., tłumacz, sekretarz królewski Zygmunta Augusta i jego bibliotekarz
- 22.07 135 rocz. ur. – JANUSZ KORCZAK (właśc. Henryk Goldszmit) (1878-1942), pol. lekarz, działacz społ., pisarz i pedagog żyd. poch., autor utworów dla dzieci i młodzieży
- 22.07 55 rocz. śm. – MICHAŁ M. ZOSZCZENKO (1895-1958), pisarz ros.
- 23.07 125 rocz. ur. – RAYMOND CHANDLER (1888-1959), pisarz amer.
- 24.07 80 rocz. ur. – JERZY HARASYMOWICZ (1933-1999), poeta pol.
- 28.07 15 rocz. śm. – ZBIGNIEW HERBERT (1924-1998), poeta pol.
- 28.07 15 rocz. śm. – ADAM HOLLANEK (1922-1998), pol. poeta i publicysta
- 30.07 195 rocz. ur. – EMILY JANE BRONTË (pseud. Ellis Bell) (1818-1848), pisarka ang.; 19.12 – 165 rocz. śm.
- 31.07 60 rocz. śm. – KORNEL MAKUSZYŃSKI (1884-1953), pol. pisarz i felietonista, autor utworów dla dzieci i młodzieży

SIERPIEŃ

- 3.08 240 rocz. ur. – STANISŁAW KONARSKI (1700-1773), pol. pisarz, pedagog, publicysta, reformator szkolnictwa
- 3.08 5 rocz. śm. – ALEKSANDER I. SOŁŻENICYN (1918-2008), pisarz ros.; 1970 – Nagroda Nobla; 11.12 – 95 rocz. ur.
- 10.08 115 rocz. ur. – TADEUSZ DOŁĘGA-MOSTOWICZ (1898-1939), pisarz pol.
- 15.08 115 rocz. ur. – JAN BRZECHWA (1898-1966), pol. poeta, autor utworów dla dzieci
- 15.08 155 rocz. ur. – EDITH NESBIT (1858-1924), pisarka ang., autorka książek dla dzieci
- 15.08 75 rocz. ur. – JANUSZ A. ZAJDEL (1938-1985), pisarz pol.
- 17.08 60 rocz. ur. – HERTA MÜLLER (1953), pisarka niem.; 2009 – Nagroda Nobla
- 18.08 5 rocz. śm. – ANNA MARKOWA (1932-2008), pol. pisarka, poetka, felietonistka, autorka tekstów piosenek /poch. z Lublina/
- 21.08 70 rocz. śm. – HENRIK PONTOPPIDAN (1857-1943) – duń. pisarz, felietonista; 1917 – Nagroda Nobla
- 21.08 30 rocz. śm. – JERZY SZCZYGIEL (1935-1983), pisarz pol., autor utworów dla młodzieży
- 22.08 55 rocz. śm. – ROGER MARTIN DU GARD (1881-1958), pisarz fr.; 1937 – Nagroda Nobla

- 24.08 155 rocz. ur. – WACŁAW SIEROSZEWSKI (pseud. Waclaw Sirko, K. Bagrynowski) (1858-1945), pisarz pol., autor utworów dla dzieci
 30.08 75 rocz. ur. – DOROTA TERAŁOWSKA (1938-2004), pisarka pol.
 31.08 100 rocz. ur. – ZBIGNIEW BIENKOWSKI (1913-1994), poeta pol.

WRZESIEŃ

- 2.09 40 rocz. śm. – JOHN RONALD REUEL TOLKIEN (1892-1973), pisarz ang.
 3.09 130 rocz. śm. – IWAN S. TURGIENIEW (1818-1883), ros. pisarz;
 9.11 – 195 rocz. ur.
 5.09 10 rocz. śm. – KIR BUŁYCZOW (1934-2003), pisarz ros.
 9.09 115 rocz. śm. – STÉPHANE MALLARMÉ (1842-1898), poeta fr.
 9.09 185 rocz. ur. – LEW N. TOLSTOJ (1828-1910), powieściopisarz ros.
 11.09 175 rocz. ur. – ADAM ASNYK (ps. Jan Stożek, El..) (1838-1897),
 pol. poeta, dramatopisarz
 12.09 190 rocz. ur. – KORNEŁ UJEJSKI (1823-1897), poeta pol.
 16.09 125 rocz. ur. – FRANS EEMIL SILLANPÄÄ (1888-1964), pisarz fiń.;
 1939 – Nagroda Nobla
 17.09 75 rocz. śm. – BRUNO JASIEŃSKI (1901-1938), poeta pol.
 17.09 100 rocz. ur. – MIRA LOBE (1913-1995), austr. autorka książek dla dzieci
 19.09 105 rocz. ur. – MIKA WALTARI (1908-1979), pisarz fiń.
 20.09 510 rocz. ur. – ANDRZEJ FRYCZ MODRZEWSKI (1503-1572), pol.
 pisarz polit.
 23.09 10 rocz. śm. – ZOFIA CHĄDZYŃSKA (1912-2003), pisarka pol.
 23.09 105 rocz. śm. – DEOTYMA (właśc. Jadwiga Łuszczewska) (1834-
 1908), pol. poetka, pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży
 23.09 40 rocz. śm. – PABLO NERUDA (właśc. Ricardo Eliecer Nefialı Reyes
 Besualto) (1904-1973), poeta chil.; 1971 – Nagroda Nobla
 26.09 35 rocz. śm. – JAN PARANDOWSKI (1895-1978), pol. pisarz, eseista
 26.09 125 rocz. ur. – THOMAS STEARNS ELIOT (1888-1965), ang. poeta
 dramaturg i eseista amer. poch.; 1948 – Nagroda Nobla
 28.09 140 rocz. ur. – WACŁAW BERENT (1873-1940), pol. pisarz i tłumacz
 28.09 10 rocz. śm. – ELIA KAZAN (1909-2003), pisarz, reżyser amer. poch. grec.
 28.09 210 rocz. ur. – PROSPER MÉRIMÉE (1803-1870), fr. dramaturg, pisarz
 29.09 125 rocz. ur. – JANINA PORAZIŃSKA (1888-1971), pol. pisarka, au-
 torka utworów dla dzieci
 30.09 105 rocz. śm. – KAROL ESTREICHER (1827-1908), pol. historyk lite-
 ratury i teatru, krytyk lit., bibliograf, wieloletni dyrektor Biblioteki Ja-
 gielloŃskiej, nazywany „ojcem bibliografii polskiej”

PAŹDZIERNIK

- 4.10 20 rocz. śm. – JERZY BROSZKIEWICZ (1922-1993), pol. pisarz, autor
 powieści dla młodzieży

- 5.10 300 rocz. ur. – DENIS DIDEROT (1713-1784), fr. pisarz, filozof
 10.09 70 rocz. śm. – JERZY KAMIL WEINTRAUB (1916-1943), pol. poeta, publicysta
 10.10 100 rocz. ur. – CLAUDE SIMON (1913-2005), pisarz fr.; 1985 – Nagroda Nobla
 15.10 5 rocz. śm. – ANATOL POTEKOWSKI (1921-2008), pol. pisarz, satyryk
 16.10 125 rocz. ur. – EUGENE O'NEILL (1888-1953), dramaturg amer.; 1936 – Nagroda Nobla; 27.11 – 60 rocz. śm.
 17.10 160 rocz. ur. – WIKTOR GOMULICKI (1848-1919), pol. poeta i pisarz
 19.10 45 rocz. śm. – ANATOL STERN (1899-1968), pol. poeta, prozaik
 20.10 280 rocz. ur. – ADAM NARUSZEWICZ (1733-1796), poeta pol.
 24.10 75 rocz. ur. – WIENIEDIKT W. JEROFIEJEW (1938-1990), ros. pisarz, dramaturg
 24.10 455 rocz. ur. – SZYMON SZYMONOWICZ (1558-1629), poeta pol.
 27.10 100 rocz. ur. – ANDRZEJ BOBKOWSKI (1913-1961), pisarz pol.
 27.10 100 rocz. ur. – KORNEL FILIPOWICZ (1913-1990), pol. pisarz, poeta
 29.10 95 rocz. ur. – PAWEŁ HERTZ (1918-2001), pol. poeta, eseista, tłumacz
 29.10 110 rocz. ur. – MIECZYSLAW JASTRUN (1903-1983), pol. poeta i eseista; 22.02 – 30 rocz. śm.
 29.10 5 rocz. śm. – WILLIAM WHARTON (1925-2008), pisarz amer.

LISTOPAD

- 4.11 5 rocz. śm. – MICHAEL CRICHTON (1942-2008), amer. pisarz, reżyser
 7.11 100 rocz. ur. – ALBERT CAMUS (1913-1960), fr. pisarz, dramaturg, eseista, reżyser teatralny; 1957 – Nagroda Nobla
 8.11 60 rocz. śm. – IWAN A. BUNIN (1870-1953), ros. poeta i nowelista; 1933 – Nagroda Nobla
 9.11 5 rocz. śm. – ANDRZEJ BRAUN (1923-2008), pol. pisarz, poeta, reportażysta
 9.11 95 rocz. śm. – GUILLAUME APOLLINAIRE (właśc. Wilhelm Apollinaris Kostrowicki) (1880-1918), fr. poeta pol. poch.
 9.11 140 rocz. ur. – TADEUSZ MICIŃSKI (1873-1918), pol. poeta; luty – 95 rocz. śm.
 9.11 195 rocz. ur. – IWAN S. TURGIENIEW (1818-1883), pisarz ros.; 3.09 – 130 rocz. śm.
 11.11 35 rocz. śm. – HELENA BOGUSZEWSKA (1886-1978), pol. pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży
 11.11 25 rocz. śm. – JAN HIMILSBACH (1931-1988), pol. aktor, pisarz i scenarzysta
 14.11 135 rocz. ur. – LEOPOLD STAFF (1878-1957), pol. poeta, tłumacz, eseista

- 15.11 5 rocz. śm. – JANUSZ CHRISTA (1934-2008), pol. autor komiksów, rysownik
- 20.11 15 rocz. śm. – MARIAN BRANDYS (1912-1998), prozaik pol.
- 20.11 90 rocz. ur. – NADINE GORDIMER (1923), pisarka południowoafryk. tworząca w jęz. ang.; 1991 – Nagroda Nobla
- 20.11 155 rocz. ur. – SELMA LAGERLÖF (1858-1940), szw. pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży; 1909 – Nagroda Nobla
- 22.11 50 rocz. śm. – ALDOUS HUXLEY (1894-1963), pisarz bryt.
- 22.11 50 rocz. śm. – CLIVE STAPLES LEWIS (1898-1963), bryt. pisarz, historyk, filozof i teolog, autor utworów dla dzieci; 29.11 – 115 rocz. ur.
- 23.11 215 rocz. ur. – KLEMENTYNA Z TAŃSKICH HOFFMANOWA (1798-1845), pol. pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży
- 25.11 20 rocz. śm. – ANTHONY BURGESS (właśc. John A. Burgess Wilson) (1917-1993), szkoc. pisarz i krytyk lit.
- 25.11 45 rocz. śm. – UPTON SINCLAIR (1878-1968), pisarz amer.
- 26.11 45 rocz. śm. – ARNOLD ZWEIG (1887-1968), pisarz niem.
- 29.11 85 rocz. ur. – ANDRZEJ KIJOWSKI (1928-1985), pol. pisarz, krytyk, scenarzysta

GRUDZIEŃ

- 2.12 105 rocz. ur. – HELENA BECHLEROWA (1908-1995), pol. pisarka i tłumaczka, autorka książek dla dzieci
- 5.12 25 rocz. śm. – TEODOR PARNICKI (1908-1988), pol. pisarz; 5.03 – 105 rocz. ur.
- 6.12 60 rocz. śm. – KONSTANTY ILDEFONS GAŁCZYŃSKI (1905-1953), poeta pol.
- 9.12 405 rocz. ur. – JOHN MILTON (1608-1674), ang. poeta i pisarz
- 10.12 110 rocz. ur. – MARY NORTON (właśc. M. Pearson) (1903-1992), pisarka ang., autorka książek dla dzieci
- 12.12 85 rocz. ur. – CZINGIZ AJTMATOW (1928-2008), kirg. pisarz, tworzący po kirg. i ros.; 10.06 – 5 rocz. śm.
- 11.12 95 rocz. ur. – ALEKSANDER I. SOŁŻENICYN (1918-2008), pisarz ros.; 1970 – Nagroda Nobla
- 15.12 20 rocz. śm. – JANUSZ PASIERB (1929-1993), pol. uczonek, poeta, eseista
- 17.12 110 rocz. ur. – ERSKINE CALDWELL (1903-1987), pisarz amer.
- 19.12 165 rocz. śm. – EMILY JANE BRONTË (pseud. Ellis Bell) (1818-1848), pisarka ang.; 30.07 – 195 rocz. ur.
- 19.12 145 rocz. ur. – ELEANOR H. PORTER (1868-1920), pisarka amer., autorka utworów dla dzieci
- 20.12 50 rocz. śm. – GUSTAW MORCINEK (1891-1963), pol. pisarz, działacz społ.

- 20.12 45 rocz. śm. – JOHN STEINBECK (1902-1968), pisarz amer.; 1962 – Nagroda Nobla
- 21.12 55 rocz. śm. – LION FEUCHTWANGER (1884-1958), niem. pisarz
- 23.12 15 rocz. śm. – ANATOLIJ N. RYBAKOW (właśc. A.N. Aronow) (1911-1998), pisarz ros.
- 24.12 215 rocz. ur. – ADAM MICKIEWICZ (1798-1855), poeta pol.
- 24.12 5 rocz. śm. – HAROLD PINTER (1930-2008), ang. dramaturg, pisarz, reżyser teatralny i scenarzysta; 2005 – Nagroda Nobla
- 24.12 150 rocz. śm. – WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY (1811-1863), ang. pisarz, dziennikarz i satyryk
- 25.12 75 rocz. śm. – KAREL ČAPEK (1890-1938), pisarz czes.
- 25.12 50 rocz. śm. – TRISTAN TZARA (właśc. Samuel Rosenstock) (1896-1963), fr. poeta pochodzenia rum., twórca dadaizmu
- 26.12 90 rocz. ur. – LUDMIŁA MARIA MARJAŃSKA (1923-2005), pol. poetka, prozaik i tłumaczka, autorka utworów dla dzieci
- 26.12 90 rocz. śm. – WŁODZIMIERZ TETMAJER (1861-1923), pol. malarz, poeta i prozaik
- 27.12 75 rocz. śm. – OSIP E. MANDELSZTAM (1891-1938), ros. poeta i prozaik pochodzenia żyd.
- 27.12 60 rocz. śm. – JULIAN TUWIM (1894-1953), poeta pol.

Anna Kalniuk

Rocznice regionalne 2013

1. Antoniewicz Franciszek (1917-2003) – działacz związkowy i społecznik, uczestnik walk pod Różą i Zaborecznem (10 rocznica śmierci)
2. Aurzecki Ernest (1923-2007) – nauczyciel, działacz turystyczny, pierwszy prezes Koła Przewodników PTTK (90 rocznica urodzin)
3. Baranowski Eugeniusz (1916-1988) – rzeźbiarz, nauczyciel, jeden z organizatorów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Zamościu (25 rocznica śmierci)
4. Bartnik Bronisław (1907-1973) – artysta plastyk, jeden z pierwszych nauczycieli PLSP w Zamościu, założyciel spółdzielni „Wzór” (40 rocznica śmierci)
5. Bartnik Sławomir (1958) – księgarz, mecenas kultury, współzałożyciel i prezes Towarzystwa Leśmianowskiego, właściciel księgarni „Efemeros” (55 rocznica urodzin)
6. Barzyński Michał (1838-1899) – misjonarz, wybitny organizator uchodźstwa polskiego w Ameryce (175 rocznica urodzin)

7. Bezruczko Marko (1883-1944) – generał ukraiński, wsławił się obroną Zamościa w sierpniu 1920 roku (130 rocznica urodzin)
8. Będziejewski Zygmunt (1915-1993) – nauczyciel szkół rolniczych, żołnierz Podziemia (20 rocznica śmierci)
9. Białówna Halina (1923-1944) – harcerka, żołnierz Podziemia (90 rocznica urodzin)
10. Bogucka Helena (1883-1973) – wybitna działaczka społeczna, czołowa postać międzywojennego Zamościa (130 rocznica urodzin i 40 rocznica śmierci)
11. Bojakowski Jerzy (1888-1926) – współzałożyciel i dyrektor Elektrowni Miejskiej, działacz kulturalny (125 rocznica urodzin)
12. Bołtuć Mikołaj (1893-1939) – generał Wojska Polskiego, obrońca Zamościa w wojnie 1920 roku (120 rocznica urodzin)
13. Borkowski Antoni (1877-1968) – wydawca „Słowa Zamojskiego”, autor „Kroniki Powiatu Zamojskiego” (45 rocznica śmierci)
14. Bronicka Krystyna (1904-1983) – malarka (30 rocznica śmierci)
15. Bryk Tadeusz (1908-1994) – muzyk, nauczyciel (105 rocznica urodzin)
16. Bubeła Andrzej (1963) – dyrektor Centrum Kultury Filmowej w Zamościu (50 rocznica urodzin)
17. Byra Jan (1958) – poseł RP, dziennikarz (55 rocznica urodzin)
18. Bzówka Krzysztof (1949-2003) – konstruktor lotniczy (10 rocznica śmierci)
19. Ciastoch Marek (1953) – prezydent miasta Zamościa w latach 1994-1998, (60 rocznica urodzin)
20. Ciekliński Piotr (1558-1604) – pierwszy komediopisarz polski, sekretarz królewski, dyplomata, dworzanin Jana Zamoyskiego (455 rocznica urodzin)
21. Czubara Krzysztof (1949-2008) – dziennikarz, historyk, regionalista (5 rocznica śmierci)
22. Depo Waław (1953) – biskup Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej w latach 2006-2011 (60 rocznica urodzin)
23. Draga Jeremi (1905-1958) – nauczyciel, działacz społeczny, żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie (55 rocznica urodzin)
24. Dulewski Baltazar (1718-1796) – długoletni profesor i rektor Akademii Zamojskiej (295 rocznica urodzin)
25. Dziuba Marcin (1983) – szachista, arcymistrz (30 rocznica urodzin)
26. Feduszka Jacek (1963) – historyk, numizmatyk, autor licznych książek dotyczących Zamościa (50 rocznica urodzin)
27. Firosz Adam (1953) – ksiądz prałat, kanclerz kurii, proboszcz katedry zamojskiej (55 rocznica urodzin)
28. Herbst Stanisław (1907-1973) – wybitny historyk wojskowości, miast i kultury (40 rocznica śmierci)
29. Jun Irena (1933) – aktorka, reżyser (80 rocznica urodzin)

30. Kabat Władysław (1893-1974) – organizator, kustosz i kierownik muzeum zamojskiego, działacz PTK, ocalał podczas okupacji najcenniejsze zbiory muzealne (120 rocznica urodzin)
31. Kalinowska-Obst Jolanta (1958) – choreograf, współzałożyciel ZPiT „Zamojszczyzna” (55 rocznica urodzin)
32. Karczmarczyk Marian (1938) – fraszkopisarz, aforysta (75 rocznica urodzin)
33. Kazimierczuk Zdzisław (1933) – dziennikarz, autor reportaży i przewodników po Zamościu i Roztoczu (80 rocznica urodzin)
34. Klukowski Tadeusz (1931-1953) – adoptowany syn Zygmunta Klukowskiego, żołnierz Podziemia (60 rocznica śmierci)
35. Konopa Krzysztof (1953) – poeta, satyryk (60 rocznica urodzin)
36. Kowalczyk Kazimierz (1938-2011) – regionalista, historyk, nauczyciel (75 rocznica urodzin)
37. Kowerska Maria (1886-1943) – działaczka społeczna, niosąca pomoc i ratunek wysiedlanym dzieciom (70 rocznica śmierci)
38. Kulaszyński Mikołaj (1828-1901) – ksiądz, ojciec zamojskiego regionalizmu, pamiętnikarz, Sybirak (185 rocznica urodzin)
39. Lewicki Kazimierz (1884-1948) – nauczyciel, organizator szkolnictwa średniego, bibliofil (65 rocznica śmierci)
40. Łukasiński Walerian (1786-1868) – działacz patriotyczny, męczennik sprawy narodowej, więzień zamojskich kazamatów (145 rocznica śmierci)
41. Machulski Jan (1928-2008) – aktor, reżyser, związany z Zamojskim Latem Teatralnym (85 rocznica urodzin i 5 rocznica śmierci)
42. Macias Kazimierz (1908-2002) – nauczyciel, poeta, działacz społeczny (105 rocznica urodzin)
43. Mastaliński Adam (1899-1963) – urzędnik, autor pamiętników z okresu okupacji hitlerowskiej (50 rocznica śmierci)
44. Maśluszczak Franciszek (1948) – czołowy współczesny polski malarz i rysownik (65 rocznica urodzin)
45. Miazga Bogusław Henryk (1963) – poeta, współzałożyciel Klubu Literackiego Ziemi Hrubieszowskiej (50 rocznica urodzin)
46. Miler Stefan (1888-1962) – zasłużony nauczyciel szkół zamojskich, założyciel i długoletni opiekun zamojskiego ZOO (125 rocznica urodzin)
47. Obst Krzysztof (1953) – muzyk, szef zespołu „Capella all' Antico” (60 rocznica urodzin)
48. Osiewicz Wanda (1923) – mistrzyni fryzjerstwa artystycznego, działaczka ochrony przyrody (90 rocznica urodzin)
49. Paszt Witold (1953) – piosenkarz, lider Grupy VOX (60 rocznica urodzin)
50. Pawlicki Bonawentura Maciej (1933) – architekt, prof. Politechniki Krakowskiej, zasłużony dla renowacji zamojskiego Starego Miasta (80 rocznica urodzin)

51. Pomarański Stefan (1893-1944) – twórca „Teki Zamojskiej”, historyk wojskowości, legionista (120 rocznica urodzin)
52. Pomarański Zygmunt (1898-1941) – księgarz, nakładca, kompozytor, legionista (115 rocznica urodzin)
53. Przegon Wojciech (1953) – specjalista geodezji rolnej, autor książek o Zamościu w dziedzinie geografii osadnictwa i kartografii (60 rocznica urodzin)
54. Rachwał Jerzy (1933) – lotnik, instruktor, współtwórca zamojskiego aeroklubu (80 rocznica urodzin)
55. Rosiński Henryk (1883-1941) – bibliofil, działacz kulturalny i społeczny, adwokat (130 rocznica urodzin)
56. Różycki Janusz (1953-2005) – kanclerz WSZiA, wojewoda zamojski (60 rocznica urodzin)
57. Rudy Stanisław (1948) – długoletni dyrektor ZDK (65 rocznica urodzin)
58. Serafin-Sochańska Zofia (1898-1981) – działaczka kulturalna, bibliofil, red. „Teki Zamojskiej” (115 rocznica urodzin)
59. Sowińska Gertruda (1938) – długoletnia dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu, regionalistka (75 rocznica urodzin)
60. Stefanides Melchior (ok. 1565-1638) – pierwszy rektor Akademii Zamojskiej (375 rocznica śmierci)
61. Strzyżowski Jan (1871-1938) – fotograf, autor dokumentalnej fotografii Zamościa (75 rocznica śmierci)
62. Szelaż Henryk (1930-2003) – piłkarz, trener klubu „Hetman” (10 rocznica śmierci)
63. Szpyra Grażyna (1948) – długoletnia dyrektor BWA w Zamościu (65 rocznica urodzin)
64. Szumowski Andrzej (1963) – fotograf, nauczyciel, dyrektor MDK w Zamościu (50 rocznica urodzin)
65. Szymonowicz Szymon (1558-1629) – poeta staropolski, twórca polskiej sielanki, humanista, współtwórca i organizator Akademii Zamojskiej (455 rocznica urodzin)
66. Ścibak Beata (1968) – aktorka filmowa i teatralna (45 rocznica urodzin)
67. Śnieżko Andrzej (1953) – nauczyciel, dyrektor i współzałożyciel Zespołu Szkół Społecznych w Zamościu (60 rocznica urodzin)
68. Tor Eugeniusz (1883-1953) – inżynier, muzealnik, ukrywał w okresie okupacji obraz Jana Matejki „Hołd Pruski” (130 rocznica urodzin i 60 rocznica śmierci)
69. Ursinus Jan (ok.1562-1613) – lekarz, filolog, jeden z pierwszych profesorów Akademii Zamojskiej (400 rocznica śmierci)
70. Zacharczuk Marian (1948) – dziennikarz radiowy (65 rocznica urodzin)
71. Zachwatowicz Jan (1900-1983) – wybitny architekt, konserwator, historyk sztuki (30 rocznica śmierci)
72. Zajacówna Janina (1933) – pisarka (80 rocznica urodzin)

73. Zawisłak Sławomir (1963) – poseł na Sejm RP (50 rocznica urodzin)
74. Zwołakiewicz Henryk (1903-1984) – grafik, etnograf, bibliofil, autor ekslibrisów (110 rocznica urodzin)
75. Żwiernik Tomasz (1973) – ksiądz, kapelan więzienny, organizator wspólnoty RUAH (40 rocznica urodzin)

W roku 2013 mija:

- 430 rocznica wzniesienia Arsenалу (1583)
- 365 rocznica oblężenia Zamościa przez kozacką armię Bohdana Chmielnickiego (1648)
- 200 rocznica oblężenia Zamościa przez Rosjan (odwrót armii Napoleona) (1813)
- 95 rocznica powstania dwutygodnika „Kronika Powiatu Zamojskiego” (1918)
- 95 rocznica wybuchu Powstania Zamojskiego (1918)
- 90 rocznica powstania Koła Miłośników Książki (1923)
- 85 rocznica otwarcia Kropli Mleka – Stacji Opieki nad Matką i Małym Dzieckiem (1928)
- 30 rocznica utworzenia Zespołu Muzyki Dawnej Capella all' Antico (1983)
- 20 rocznica założenia Giełdy Handlowo-Towarowej w Mokrem (1993)
- 20 rocznica powstania „Kroniki Tygodnia” (1993)

Bibliografia:

- Kędziora A.: Encyklopedia miasta Zamościa, Zamość 2011
Kędziora A.: Encyklopedia ludzi Zamościa , Zamość 2007
Smolarz J.: Pisarze lubelscy, Lublin 1980

Oprac. Anna Rychter

Stefan Miler (1888-1962)

– nauczyciel zamojskich szkół, długoletni opiekun ogrodu zoologicznego
– 50 rocznica śmierci

Urodził się 22 stycznia 1888 r. w majątku Huby Tynieckie koło Kalisza. Tam ukończył gimnazjum. W 1905 r. został wydalony ze szkoły za aktywny udział w strajku szkolnym i oddany pod dozór policji, jednak nadal uczestniczył w manifestacjach, walcząc o polską szkołę. Podczas jednej z nich doszło do udanej próby rozbrojenia żandarmów legitymujących manifestującą młodzież. Po tym incydencie wraz z 11 innymi uczniami zbiegł do Krakowa, przekraczając nielegalnie granice Królestwa. W Krakowie kontynuował naukę według programu polskiego gimnazjum. Amnestia w 1906 r. pozwoliła mu wrócić do Kalisza i w 1908 r. zdać maturę.

W 1908 r. wyjechał na studia przyrodnicze do Fryburga w Szwajcarii. Uczęszczał również na zajęcia dodatkowe w pobliskich uniwersytetach w Lozannie i Genewie. W 1913 r. otrzymał dyplom licencjata nauk przyrodniczych. Dyplom ten uprawniał go do nauczania w szkołach średnich.

Podczas pobytu w Szwajcarii Stefan Miler należał do studenckiej organizacji *Związek Walki Czynnej*, założonej przez Józefa Piłsudskiego oraz stowarzyszenia postępowo-niepodległościowego *Filarecja*.

W 1911 r. odbył udaną wyprawę na Mont Blanc oraz wyprawę na szwajcarskie lodowce w Alpach.

Studia doktoranckie z geologii Tatr rozpoczął w 1913 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim, pracując jednocześnie jako korepetytor.

Po wybuchu I wojny światowej przerwał studia i wyjechał do majątku Kanie w lubelskim. W sierpniu 1915 r. walczył w 1 pułku piechoty Legionów Polskich, którego dowódcą był płk Edward Rydz ps. Śmigły. Został ranny w bitwie pod Smolarami nad Stochodem. Po kilkumiesięcznej kuracji został skierowany do oddziału płk Władysława Sikorskiego. Sikorski, jako szef Departamentu do Spraw Legionowych Naczelnego Komitetu Narodowego, udzielił mu w 1916 r. urlopu bezterminowego z Legionów i skierował do pracy w utworzonym w murach dawnej Akademii Zamojskiej gimnazjum.

Stefan Miler rozpoczął pracę jako nauczyciel przyrody w Realnym Gimnazjum Męskim w Zamościu. Pracę tę kontynuował w późniejszym Państwowym Gimnazjum Męskim im. Jana Zamoyskiego, a następnie w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym, aż do przejścia na emeryturę w 1954 r. Miał także lekcje w Gimnazjum Żeńskim im. Marii Konopnickiej i Seminarium Nauczycielskim w Zamościu.

Działal w Polskiej Organizacji Wojskowej. W 1918 r. brał udział w manifestacji żądającej pozostawienia Chełmszczyzny przy Polsce, w czasie której spoliczkował śmiejącego się z manifestantów niemieckiego żołnierza, za co przesiedział dwa tygodnie w areszcie. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej i dosłużył się stopnia kapitana. Z tego tytułu wkrótce został prezesem Związku Legionistów i Związku Rezerwistów w Zamościu.

Na przełomie 1918/19 r. na nieużytku przyszkolnym rozpoczął organizację pierwszego w Polsce Szkolnego Ogrodu Botanicznego. Ogród zoologiczno-botaniczny i jego opiekun stały się wizytówką Zamościa. Fundusze zdobywał dając odczyty w różnych miastach w kraju. Pisał też do miejscowej prasy artykuły o charakterze patriotycznym, wiersze i satyry. W latach 1934-1939 był członkiem Rady Miasta Zamościa.

W czasie II wojny pozostawał opiekunem ZOO. Mimo nacisków, szantażu, aresztowania córki Grażyny, kilku miesięcy więzienia, nie podpisał volkslisty. Działal w konspiracji i w tajnym nauczaniu.

Po wyzwoleniu, 29 lipca 1944 r. otwierał patriotyczny wiec na Rotundzie poświęcony pomordowanym tam mieszkańcom Zamojszczyzny. Powrócił do oficjalnej pracy dydaktycznej i wziął udział w uruchomieniu nieczynnego podczas okupacji szkolnictwa średniego w Zamościu.

W 1953 r. upaństwowiono ZOO, a Stefan Miler został jego pierwszym oficjalnym kierownikiem. W następnym roku został zmuszony do odejścia na emeryturę szkolną (zaprotestował przeciwko wnioskowi o zmianę patrona liceum), pozostając w dalszym ciągu kierownikiem ogrodu zoologicznego.

W czerwcu 1957 r. doznał wylewu krwi przy budowie alpinarium w parku (przy kojcu). Ze względu na stan zdrowia musiał zrezygnować z pracy w ZOO. Około 1961 r. przeniósł się do Warszawy, tam też zmarł 14 lutego 1962. Został pochowany w Warszawie na Powązkach.

Bibliografia podmiotu

1. Było to w roku 1905 / Stefan Miler. – (Kartki historyczne) // Słowo Zamojskie. – 1930, nr 16, s. 5 ; 1930, nr 17, s. 4
2. „Cud” Zamościa, o zamojskim ZOO / Stefan Miler. – Zamość, 1927
3. Czy zima będzie lekka? : (sposstrzeżenia meteorologiczne ze stacji obserwacyjnej w Ogrodzie Przyrodniczym w Zamościu) / Stefan Miler // Słowo Zamojskie. – 1930, nr 2, s. 2
4. Dzień „kwiatka” na dochód Internatu / Bronisław Gancarczyk, Stefan Miller. – (Kronika Miejskowa) // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 12, s. 87
5. Flora i fauna powiatu zamojskiego / Stefan Miller // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 1/2, s. 11-12
6. Koncert p. Chmielikowskiej / St. M. – (Kronika) // Ziemia Zamojska. – 1923, nr 13, s. 6-7

7. Niezwykły styczeń / Stefan Miler // Słowo Zamojskie. – 1930, nr 6, s. 2
8. O nauczaniu przyrody / Stefan Miller // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 14, s. 24-26
9. O zbieranie ziół leczniczych / Stefan Miller // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 7, s. 7-8
10. Ogród przyrodniczy / Stefan Miler // Ziemia Zamojska. – 1926, nr 38-39, s. 24-25
11. Ogród szkolny jako środek nauczania i szczepienia kultury / Stefan Miler // Ziemia Zamojska. – 1923, nr 31, s. 1-2
12. Powszechne Lwowskie Wykłady Uniwersytetu i Politechniki w Zamościu / Stefan Miller. – (Kronika Miejskowa) // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 1/2, s. 21-22
13. Przeżycia więzienne / Stefan Miler // W: Terror niemiecki w Zamojszczyźnie 1939-1944 / pod red. Zygmunta Klukowskiego. – Zamość, 1945. – S. 13-20
14. Poezje. Zamość : Wydawca Zenon Michalski, 1944
15. Radecznicza / Stefan Miller. – (Korespondencje) // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 13, s. 10-11
16. Sprawozdanie z akcji zebrania funduszu na niedźwiedzia dla Ogrodu przyrodniczego / Stefan Miler // Ziemia Zamojska. – 1928, nr 3-4, s. 8-9
17. W jaki sposób nie zostałem Volksdeutschem / Stefan Miler // W: Zamojszczyzna w walce z Niemcami 1939-1944 / pod red. Zygmunta Klukowskiego. – Zamość, 1946. – S. 98-101
 Także: Zamojszczyzna – Sondenlaboratorium SS. – T. II. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1977. – S. 355-356
18. Z rycerskich szlaków przeszłości Beliny / Stefan Miler // Teka Zamojska. – 1938, nr 4, s. 254-255
19. Z przeżyć osobistych na tle „Aktu Brzeskiego” w Zamościu / Stefan Miller // Teka Zamojska. – 1938, nr 2, s. 110-112
20. Zacierajmy różnice międzykordonowe! / Stefan Miller // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 14, s. 17-18
21. Zbrodnie niemieckie w Zamojszczyźnie : od początków września 1939 r. do końca lipca 1944 r. / Michał Zawrotniak ; przedm. Stefan Miler. – Zamość, 1946
22. Zimą na Grande S-te Bernarde / Stefan Miler // Słowo Zamojskie. – 1930, nr 1, s. 4 ; 1930, nr 2, s. 4

Bibliografia przedmiotu

1. Academia Zamoscensis / Michał Bojarczuk. – Lublin : Lubelska Spółdzielnia Wydawnicza, 1959
2. Bądź ukochanej ojczyzny podporą : Akademia Zamojska – Gimnazjum i Liceum im. Jana Zamojskiego w Zamościu / Bogdan Szyszka. – Zamość : Zamojskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk ; Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1998
3. Człowiek zwierząt / Anna Bocian // Kamena. – 1980, nr 26, s. 12

4. Dawniej w Zamościu : o skarbach, duchach i czartach, sławnych generałach, poetach, wizytach dostojnych gości, wielkich balach, pojedynkach i kurtyzanach / Krzysztof Czubara. – Zamość : Atut Biuro Promocji, 2005. – S. 70, 73, 74, 88, 160, 187, 188
5. Do Ciebie, Polsko... : Legiony Polskie w Lubelskiem 1914-1918 / Jan Konefał. – Lublin : Norbertinum, 2008. – S. 129, 133
6. Dziennik z lat okupacji Zamojszczyzny (1939-1944) / Zygmunt Klukowski. – Lublin, 1959. – S. 95, 103
7. Dziewczęta w fartuszkach, czyli Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Zamościu 1916-1970 / Bogumiła Sawa. – Zamość : Zamojska Oficyna Wydawnicza SAWA, 2000. – S. 29, 35, 103, 139, 678
8. Encyklopedia ludzi Zamościa / Andrzej Kędziora. – Zamość : ABACUS, 2007. – S. 198-200
9. Encyklopedia miasta Zamościa / Andrzej Kędziora. – Zamość : JN Profil ; GREENart Jacek Kardasz, 2012. – S. 401-402
10. Główny Urząd Zaciągu do Wojska Polskiego w Zamościu / Tadeusz Prochner // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 19, s. 93-95
11. Jubileusz 80-lecia [I LO im. Jana Zamoyskiego w Zamościu], 7-8 czerwca 1996 r. – Zamość : I LO im. J. Zamoyskiego], 1996
12. Kiedy odeszli trzej panowie / (O.K.) // Kurier Lubelski. – 1967, nr 57
13. Kochał młodzież i przyrodę / Jerzy Tomaszewski // Przegląd Kresowy. – 1990, nr 6, s. 10. – Fot.
14. Marzenie pana Milera / Jerzy Łabęcki // Sztandar Ludu. – 1983, nr 142, s. 4-5
15. Mazurek Milera : 66 lat temu na łamach „Tygodnika Zamojskiego” opublikowany został nowy hymn narodowy / Małgorzata Mazur // Tygodnik Zamojski. – 2010, nr 19, s. 10
16. Miś na półmisku / Krzysztof Czubara // Tygodnik Zamojski. – 2000, nr 24, s. 12
17. Moi profesorowie / Andrzej Józef Misiura // Kronika Zamojska. – 1994, nr 26, s. 14 ; 1994, nr 27, s. 9
18. Nauczyciele w życiu umysłowym Zamościa w latach 1916-1939 / Bogdan Szyszka // Rocznik Zamojski. – T. 2 (1988), s. 109-122
19. O królach i kapuście / Marian Brandys. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1959. – S. 56-62 : Starzy ludzie z Zamościa
20. O zwierzyńcu w Zamościu / Józef Władysław Kobyłański. – Lwów : Drukarnia Narodowa, 1928
21. Ocalić od zapomnienia / (lew) // Dziennik Wschodni (Zamojski). – 2001, nr 247, s. 10
22. Odszedł od nas profesor / Roman Nowicki // Kurier Lubelski. – 1962, nr 4, s. 2
23. Oddział Zamojski Polskiego Tow. Krajoznawczego. – (Kronika miejscowa) // Kronika Powiatu Zamojskiego. – 1918, nr 19, s. 99

24. Ogrody zoologiczne, wczoraj – dziś - jutro / Karol Łukaszewicz. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1975. – S. 397
25. Ogród profesora Milera / Bogumiła Sawa-Sroczyńska // Tygodnik Zamojski. – 1989, nr 17, s. 4 ; 1989, nr 18, s. 7 ; 1989, nr 19, s. 7
26. Ogród Zoologiczny w Zamościu // Słowo Zamojskie. – 1929, nr 1, s. 4
27. Pamiętnik zjazdu b. wychowanków Szkoły Handlowej w latach 1906-1916 i późniejszego Gimnazjum im. T. Kościuszki w Kaliszu, 11-12 października 1947 r.
28. Prof. Stefan Miler i jego dzieło : (w setną rocznicę urodzin) / Gabriel Brzęk // Przegląd Zoologiczny. – 1988, z. 3, s. 305-318
29. Profesor od przyrody / Barbara Zbyryt // Niedziela. – 2008, nr 11, dod. Niedziela Zamojsko-Lubaczowska, nr 11, s. VII
30. Stefan Antoni Miler : wspomnienie / ZRM // Gazeta Wyborcza (LUL). – 2000, nr 38, dod. Gazeta w Lublinie, nr 38, s. 5
31. Stefan Antoni Miler 1888-1964 / Michał Bojarczuk // Kalendarz Lubelski. – 1980, s. 133-136
32. Szkolnictwo Zamościa w dwudziestoleciu międzywojennym / Bogdan Szyszka. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1987. – S. 24, 79, 87, 95, 96, 139, 217, 222
33. Wybitni regionaliści ... rzecz o Stefanie Milerze i Marianie Pieszce / Danuta R. Kawałko. – Fot. // Zamojski Kwartalnik Kulturalny. – 2005, nr 3-4, s. 153-161
34. Z dziejów PTK – PTTK w Zamościu (1930-1980) / Tadeusz Twardowski. – Zamość : Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Oddział Zamość, 1980
35. Zamojski Ogród Zoologiczny im. Stefana Milera. – Zamość : Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, 1993
36. Zamojszczyzna. – T. I 1918-1943 / Zygmunt Klukowski. – Warszawa : Ośrodek KARTA, 2007. – S. 58, 60, 136, 144
37. Zamość / Zofia Serafin-Sochańska. – Zamość : Koło Miłośników Książki, [1938]. – S. 59
38. Zamość od A do Z / Andrzej Kędziora. – Zamość : Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, 1991. – S. 162-164
39. Zamość w latach 1914-1918 : renesans miasta / Piotr Jan Zieliński. – Kraśnostaw, 2009. – S. 25-26
40. Zwierzyniec profesora / Adam Klaczyński // Tygodnik Zamojski. – 1979, nr 3, s. 7
41. 90 lat zamojskiego ZOO / tekst Joanna Sołodzińska. – Zamość : ABACUS, [2008]

Oprac. Renata Ożgo

Nabytki regionalne Książnicy Zamojskiej

Kolekcja sierpień – grudzień 2011r.

1. Album pamiątkowy dla uczczenia błogosławionego ojca świętego Jana Pawła II: z wdzięcznością za otrzymane przed 25 laty apostołskie błogosławieństwo dla byłych żołnierzy 9 Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej Ziemi Zamojskiej i ich rodzin / oprac. Marian Stanisław Bronikowski. – Warszawa : Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Warszawa Środowisko 9 P.P. Leg. Armii Krajowej Ziemi Zamojskiej, 2011
2. Argasiński, Mieczysław: Konspiracja w powiecie lubaczowskim w latach 1939-1947 / Mieczysław Argasiński. – Rzeszów ; Zwierzyniec : Obywatelskie Stowarzyszenie „Ostoja”, 2010
3. Baranowski, Zenon Łukasz: Ziemia Janowska : między lasami janowskimi a wzgórzami Roztocza / Zenon Łukasz Baranowski. – Wyd. 2. – Zamość : Atut Biuro Promocji, 2011
4. Bielecka-Kasprowicz, Maria: „Cierń mi podajesz, dar twej miłości” / Maria Bielecka-Kasprowicz ; [il. Anna Jędrzejewska]. – [Zamość] : Stowarzyszenie Teatr Performer Instytut Sztuki Nowej, 2003
5. Biłgoraj : 430 lat miasta Biłgoraj 1578-2008 / [tł. Małgorzata Linek].– Biłgoraj : Gmina Miasto Biłgoraj : Wydawnictwo Fotpress, 2008
6. Buraczyński, Jan: Roztocze : dzieje osadnictwa / Jan Buraczyński ; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie. – Wyd. 2. rozsz. – Lublin : Drukarnia i Wydawnictwo Akademickie Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola, 2011
7. Cabaj, Lucyna: Zamość : miasto idealne : przewodnik po Starym Mieście / tekst Lucyna Cabaj, zdjęcia Jerzy Cabaj. – Zamość : Fotpress, 2011
8. Caban, Ireneusz: Placówka Armii Krajowej Tyszowce : z dziejów 21 kompanii / Ireneusz Caban. – Lublin : Oficyna Wydawnicza „Czas”, 1999
9. Całe życie folklorowi i młodzieży / pod red. Mieczysława Marczuka ; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Akademickie Centrum Kultury. – Lublin : Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2000
10. Cybulska, Maja Elżbieta: Potwierdzone istnienie : archiwum Stefanii Zahorskiej / Maja Elżbieta Cybulska. – Londyn : Pol. Fundacja Kulturalna, 1988
11. Darowska, Ewa: Gady i płazy / [tekst Ewa Darowska, Agata Osowska ; zdj. Radosław Kędzierawski et al.]. – Chełm : TAWA Taurogiński Waldemar : na zlec. Stowarzyszenia Kulturalno-Edukacyjnego „Na Chełmskiej”, 2010
12. Dembowski, Witold: „Hipopotam” : alianckie zrzutowisko broni koło Florianki / Witold Dembowski. – Biłgoraj : Witold Dembowski, [2008]

13. 25 lat Zespołu Pieśni i Tańca „Zamojszczyzna” Zamojskiego Domu Kultury : 1985-2010 / [red. Anna Polska, Jolanta Kalinowska-Obst; oprac. graf. i skład Dagmara Turek; fot. Janusz Dziurawiec, Tomasz Nizioł. – [Zamość] : Abacus, 2010
14. Dziedzic, Wojciech: Między Hitlerem a Stalinem : Tomaszowskie od Września 1939 do Katynia / Wojciech Dziedzic. – Tomaszów Lubelski : Wojciech Dziedzic, 2011
15. Evrei u Lublini – Evrei u L'vovi : miscâ, pam'ât', sučasnist' / red. Ioanna Zentnar, Slavomir Ācek Źurek ; Lublins'kij katolic'kij universitet Ioana Pavla II, L'vivs'kij nacional'nij universitet imeni Ivana Franka. – Lublin : Lublins'kij katolic'kij universitet Ioana Pavla II : Lublins'ka škola biznesu Fundacii Rozvitku LKU, 2006
16. Flak, Bożena Anna: Powroty dobrych fal / Bożena Anna Flak. – Zamość ; Warszawa : Atut Biuro Promocji, 2011
17. Fronczek, Zbigniew Włodzimierz: Przewiska Lublina / Zbigniew Włodzimierz Fronczek. – Wyd. 2.-Lublin : Polihymnia, 2009
18. Frykowski, Janusz Adam: Niegrodowe starostwo tyszowieckie w latach 1519-1768 : studium społeczno-gospodarcze / Janusz Adam Frykowski ; Muzeum Regionalne im. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim. – Tomaszów Lubelski : Muzeum Regionalne im. Janusza Petera.-Lublin : Polihymnia, 2011
19. Guzowski, Krzysztof: Oczy: wiersze wybrane / Krzysztof Guzowski. – [Zamość] :KKWADRAT, [2011]
20. Horbaczewski, Robert: W cieniu kopuł : opowieści tyszowieckie / Robert Horbaczewski. – Lublin : Polihymnia, 2011
21. Kaczorowski, Andrzej. W.: „Solidarność” Rolników 1980-1989 / pod red. Andrzeja W. Kaczorowskiego ; [aut. Andrzej W. Kaczorowski, Tomasz Kozłowski, Jan Olaszek]. – Warszawa : Fundacja „Kasa Nadziei”, 2010
22. Kania, Stanisław: Proces zbrodniarzy z Majdanka / Stanisław Kania. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze, 1987
23. Kitliński, Marek Ambroży: Antologia sportu hrubieszowskiego : historia i współczesność sportu na terenie powiatu hrubieszowskiego / Marek Ambroży Kitliński. – Hrubieszów : Starostwo Powiatowe, 2010
24. Kondraciuk, Piotr: Śladami renesansu lubelskiego = Tracing the „Lublin Renaissance” = Ślākami „Lublinskogo renesansu” / tekst i oprac. Piotr Kondraciuk ; [tł. na jęz. ang. Joanna Paczos, na jęz. ukr. Ilona Nestoruk, Anatolij Syluk]. – Zamość : Muzeum Zamojskie ; [Lublin : Gaudium], 2011
25. Korpysz, Sławomir: Obiekty zabytkowe Chełma i powiatu chełmskiego : zabytki architektury i budownictwa / [tekst Sławomir Korpysz, Zbigniew Lubaszewski ; zdj. Aleksandra Korpysz et al. ; Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Oddział im. Kazimierza Janczykowskiego w Cheł-

- mie. Komisja Opieki nad Zabytkami]. – Chełm : Wydawnictwo TAWA Taurogiński Waldemar, 2009
26. Kukowski, Mieczysław: Pod powiekami Lublina : prezentacja malarstwa Mieczysława Kukowskiego. – Lublin : Polihymnia, 2010
  27. Kurzyzna, Marian: Szlak kajakowy rzeki Tanew / Marian Kurzyzna ; zdjęcia Andrzej Czacharowski i in.– Biłgoraj : Zakład Poligraficzny „Helvetica”, 2009
  28. Kuźma, Ewa: Szczepreszyn w dobie rozbiorów. – Katowice : [brak wydawcy], 1996
  29. Lichocka, Halina: Ignacy Mościcki (1867-1946) : inżynier i wynalazca / Halina Lichocka. – Warszawa : Wydawnictwo Retro-Art, 2006
  30. Lipiński, Stanisław: Rejowiec Fabryczny : historia i współczesność / Stanisław Lipiński. – Chełm : Wydawnictwo Tawa Taurogiński Waldemar, 2010
  31. Lubelskie : człowiek i przestrzeń = man and space / koncepcja i tekst Agnieszka Smreczyńska-Gąbka ; tł. Tomasz Pałkowski ; fot. Przemysław Gąbka. – Lublin : Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, 2011
  32. Łuczyński, Andrzej: Rezydencje magnackie i dwory szlacheckie Lubelszczyzny. Cz. 4, Powiaty: biłgorajski, hrubieszowski, janowski, tomaszowski, zamojski / Andrzej Łuczyński, Grażyna Hołubowicz-Kliza. – Dęblin : Biuro Turystyki Szkolnej, 2011
  33. Makaruk, Danuta: Ptaki / [tekst Danuta Makaruk, Agata Osowska; zdj. Krzysztof Grajczyk, Józef Tworek, Krzysztof Kowalczyk]. – Wyd. 2 zm.– Chełm : TAWA Taurogiński Waldemar, 2009
  34. Mastaliński, Adam: Karty męczeństwa Zamojszczyzny : (dziennik spisany pod okupacją hitlerowską) / Adam Mastaliński ; [wstęp Konrad Mastaliński]. – Zwierzyniec : Wydawnictwo Lipiec, 2011
  35. Międzyrzec Podlaski : urokliwe miejsce / Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski ; [projekt graf. Piotr Białowąg]. – Wrocław : Wydaw. ZET, 2009
  36. Najpiękniejsza historia świata : tajemnice naszego pochodzenia / Hubert Reeves, Joel de Rosnay, Yves Coppens, Dominique Simonnet ; z fr. tł. Krystyna i Krzysztof Pruscy ; pod red. Reginy Gromadzkiej. – Warszawa : „Cyklady”, 1997
  37. Nasze problemy naszą szansą : [prognoza trendów rozwojowych i zmian gospodarczych na Lubelszczyźnie] / red. Zbigniew Pastuszek ; oprac. Agnieszka Leszczyńska, Marcin Stachyra, Piotr Witkowski. – Lublin : Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, 2010
  38. Pomarański, Stefan: Marjan Dubiecki : zarys biograficzny z powodu 85-jej rocznicy urodzin / Stefan Pomarański. – Warszawa ; Zamość : Zygmunt Pomarański i Spółka, 1923
  39. Powiat zamojski / Starostwo Powiatowe w Zamościu; fot. Leszek Sapko, Ryszard Wiśniewski. – Bydgoszcz : „Renoma Bis”, 2008

40. Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944-1956 / pod red. Grzegorza Jońca. – Lublin : Wydawnictwo Polihymnia, 2009
41. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2000 roku / [red. Joanna Bańkowska-Królikowska] ; Inspekcja Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie. Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie. – Lublin : Biblioteka Monitoringu Środowiska, 2001
42. Roszkiewicz, Jerzy: Podziemne trasy turystyczne / [aut. Jerzy Roszkiewicz]. – Nowe wyd. zm. i rozsz. – Warszawa : Daunpol, 2011
43. Skarby przyrody na szlakach turystycznych Ziemi Biłgorajskiej = Wonders of nature along the trails of the Biłgoraj Land / [tekst Stanisław Schodziński ; zdj. Paweł Czop et al.]. – Biłgoraj ; Bydgoszcz : Meritum Bożena Zimmermann, 2011
44. Ssaki / [tekst Lucyna Chmiel et al.]. – Chełm : TAWA Taurogiński Walde-
mar, 2009
45. Szacka, Barbara: Stanisław Staszic : portret mieszczanina / Barbara Szacka.–
Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1962
46. Światła w ciemności : Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata : relacje historii mówionej w działaniach edukacyjnych / [red. Marzena Baum-Gruszowska, Dominika Majuk]. – Lublin : Ośrodek Brama Grodzka - Teatr NN, [2009].
47. Świąder, Janusz: Nałęczowskie Belcanto / Janusz Świąder. – Lublin : Polihymnia, [2009]
48. The Jews in Lublin - the Jews in Lviv : places - memory - present / ed. by Joanna Zętar, Elżbieta Żurek, Sławomir Jacek Żurek ; The John Paul II Catholic University, Lublin Business School.-Lublin : The John Paul II Catholic University : Lublin Business School Ltd of the KUL Development Foundation, 2006
49. Tochman, Krzysztof A.: Major Waclaw Kopisto : cichociemny, oficer AK, sybirak / Krzysztof A. Tochman. – Rzeszów : Libra : Muzeum Okręgowe, 2010
50. Tochman, Krzysztof A.: Z ziemi obcej do Polski : losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych, którzy powrócili do kraju po II wojnie światowej. T. 1 / Krzysztof A. Tochman. – Zwierzyniec : na zlec. Obywatelskiego Stowarzyszenia „Ostoja” : AWR Atrium, 2006
51. Tomaszów Lubelski : a short guide to the town and its vicinity / oprac. tekstu Wydawnictwo Fotopress ; zdj. i oprac. graf. Jerzy Cabaj ; tł. Małgorzata Linek. – Zamość : Fotopress, [2011]
52. Tomaszów Lubelski : krótki przewodnik po mieście i okolicy / oprac. tekst. Wydawnictwo Fotopress ; zdj. i oprac. graf. Jerzy Cabaj. – Zamość : Fotopress, [2011]

53. Tomaszów Lubelski : monografia miasta / pod red. Ryszarda Szczygła; rada red. Janusz Brodowski. – Tomaszów Lubelski : Tomaszowskie Towarzystwo Regionalne, 2011
54. Unia Lubelska : dziedzictwo wielu narodów / red. Andrzej Gil. – Lublin : Towarzystwo Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej : Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2010
55. Wasilewska, Krystyna: W Twoich dłoniach / S[iostra] Gracja, Krystyna Wasilewska [nazwa]. – Lublin : [Kuria Diecezjalna], 1992
56. Wład, Paweł: Roztocze, Puszcza Solska : przewodnik. T. 1, Roztocze dla dociekliwych czyli podstawowe zagadnienia krajoznawcze / Paweł Wład.– Rzeszów : Wydawnictwo Turystyczne Paweł Wład, 2011
57. Zamość i Roztocze / [zdj. Wydawnictwo Maki ; konsult. Piotr Kondraciuk, Zofia Wywrocka]. – Lublin : Maki, 2011
58. Żurek, Sławomir Jacek: From the borderland : essays on Polish-Jewish literature / Sławomir Jacek Żurek ; [The John Paul II Catholic University of Lublin, Lublin Business School, L&L of the KUL Development Foundation].– Lublin : The John Paul II Catholic University of. – Lublin : Lublin Business School, 2008
59. Żurek, Sławomir Jacek: Z pograniččâ : narisi pro pol's'ko-evrejs'ku literature / Slavomir Åcek Žurek ; [per. z pol. Nataliâ Âniševs'ka ; za red. Andrijâ Savenc'â ; Lublins'kij katolic'kij universitet Ioana Pavla II, Lublins'ka škola biznesu Fundacii Rozvitku LKU]. – Lublin : Lublins'kij katolic'kij universitet Ioana Pavla II : Lublins'ka škola biznesu Fundacii Rozvitku LKU, 2008
60. Żurek, Sławomir Jacek: Z pogranicza : szkice o literaturze polsko-żydowskiej / Sławomir Jacek Żurek ; [Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL]. – Lublin : Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II : Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL, 2008

Oprac. Anna Rychter

KSIĄŻKI, KTÓRE WARTO KUPIĆ

Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów Książnicy Zamojskiej poleca:

Âkovenko, Nataliâ Mikolaiwna: *Historia Ukrainy do 1975 roku*. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011

Jakowenko Natalia (ur. 1942 r.) autorka *Historii Ukrainy do 1975 roku* jest ukraińskim historykiem i filologiem klasycznym. Ukończyła filologię klasyczną na Uniwersytecie we Lwowie. Podjęła pracę jako archiwistka, a później jako pracownik naukowy Instytutu Ukraińskiej Archiwistyki i Źródłoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie. Obecnie jest profesorem i kierownikiem Katedry Historii Wydziału Humanistycznego Akademii Kijowsko – Mohylańskiej. Autorka ponad 160 prac i wydanej w 1997 r. w Polsce *Historii Ukrainy od czasów najdawniejszych do końca XVIII wieku*, za którą zdobyła „Nagrodę Przeglądu Wschodniego”.

Kontynuacją tego wydawnictwa jest *Historia Ukrainy do 1975 roku* rozszerzona i wzbogacona przez zamieszczenie licznych reprodukcji i innych oryginalnych ilustracji. Jest to pozycja cenna i ważna na naszym rynku wydawniczym, ponieważ pokazuje dzieje Ukrainy, tak silnie związane z dziejami Polski, z innej ukraińskiej perspektywy.

W publikacji wyróżniono główne okresy historyczne, które kształtowały aspekty polityczne, społeczne i kulturowe: epokę książęcą – czyli okres Rusi Kijowskiej; epokę polsko-litewską, aż do czasów Chmielnickiego; epokę kozacką do likwidacji hetmanatu u schyłku XVIII w.

Historia Ukrainy do 1975 roku Wydawnictwa Naukowego PWN to również edytorsko pozycja godna polecenia, wyposażona w twardą oprawę i wartościowy materiał ikonograficzny.

Duenas, Maria: *Krawcowa z Madrytu*. – Warszawa: Świat Książki, 2011

Hiszpańska autorka Maria Duenas jest doktorem filologii angielskiej i wykładowcą akademickim. W swojej debiutanckiej książce *Krawcowa z Madrytu* z pietyzmem przedstawiła realia sytuacji politycznej i społecznej w czasie Wojny Domowej w Hiszpanii oraz II wojny światowej. Wyraźnie zaznaczone tło historyczne, doskonale, połączone z porywającą fabułą zaciekawia i urzeka czytelnika.

Krawcowa z Madrytu to powieść historyczno-sensacyjna z elementami dobrego romansu, rozgrywająca się głównie w proniemieckim Madrycie, ale również w kolonialnym Maroku, gdzie dominują afrykańskie klimaty. Losy głównej bohaterki Siry powiązane są z osobistościami politycznymi, ale jednak pozostaje ona nadal sobą, młodą krawcową – znakomitą w swoim fachu. Sira, dziewczyna oszukana przez mężczyznę, poszukująca prawdziwej miłości, potrafi podnieść się z własnej

tragedii, wykorzystać swoje talenty i stać się wysokiej klasy modystką, a następnie błyskotliwą agentką wywiadu o stalowych nerwach i błyskawicznym refleksie.

Książka godna polecenia ze względu na aspekty historyczne, mało znane polskiemu czytelnikowi i rozwój akcji trzymającej w napięciu.

Kofta, Krystyna: *Mała encyklopedia małżeńska*. – Warszawa: W.A.B., 2012

Krystyna Kofta znakomita pisarka i felietonistka publikująca między innymi w „Twoim Stylu” i w „Nowych Książkach”, autorka powieści (*Wizjer, Wybór, Złodziejka pamięci*), książek publicystycznych i dramatów oraz słuchowisk radiowych (*Stare wiedźmy, Salon profesora Mefisto, Pepowina*) jako wnikliwy obserwator rzeczywistości objaśnia czytelnikom zmieniające się zjawiska życia społecznego w swojej najnowszej publikacji *Mała encyklopedia małżeńska*.

Wybór haseł jak sugeruje już sam tytuł odnosi się do małżeństwa i rodziny oraz wszystkiego co w konsekwencji się z tym wiąże. Poszczególne definicje ułożone alfabetycznie, potraktowane często w sposób ironiczny, obrazują międzyludzkie relacje we współczesnym społeczeństwie. Autorka w swojej encyklopedii zamieściła również całkiem nowe zjawiska m.in.: bamboccioni („Starsze dzieci nie chcą dorastać, co drugi facet i co trzecia kobieta po 34 roku życia mieszka z rodzicami.[...] Decyduje wygoda, liberalne wychowanie pozwalające na traktowanie domu jak hotelu i nie tylko ze śniadaniem, lecz z pełnym wyżywieniem, sprzątaniami, praniem i wygodami.”); zwykłe dni świąteczne („Święta zwykłe, czyli niedziele, to czas przeznaczony na życie rodzinne, z którym nie wiadomo co zrobić. Dlatego często widzimy całe rodziny, które po karnym odbyciu mszy świętej lub coraz częściej bez nabożeństwa po niedzielnym wylegiwaniu się w łózkach snują się po centrach handlowych.”); pornografia małżeńska i inne.

W czasach wciąż zmieniającej się obyczajowości zdezaktualizowały się jednoznaczne do tej pory terminy takie jak: małżeństwo, bezpłodność, wychowanie seksualne, partnerstwo. Specyficzny styl Krystyny Kofty traktujący temat w humorystyczny często groteskowy sposób, ale jednocześnie otwarcie i bez skrępowania, to atuty tej książki. Warto sięgnąć po *Małą encyklopedię małżeńską* w wolnej chwili lub przy okazji po ciężkim dniu, dla relaksu przeczytać kilka haseł i nabrać dystansu do niektórych spraw czy zjawisk.

Łozińska, Maja, Łoziński Jan: *W przedwojennej Polsce: życie codzienne i niecodzienne*. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011

Maja Łozińska od 20 lat zajmuje się historią obyczaju polskiego w XIX wieku, a także w okresie międzywojennym. Razem z mężem Janem Łozińskim wydała szereg publikacji o tej tematyce m.in. *Wokół kuchni i stołu* (1994), *Bale i Bankiety Drugiej Rzeczypospolitej* (1998) oraz obecne wydanie *W przedwojennej Polsce: życie codzienne i niecodzienne*.

Na kartach tej publikacji czytelnik odnajduje wspomnienia, anegdoty i ciekawostki, które wzbogacają szczegółowo zebrane fakty historyczne, uzupełnione unikalnymi zdjęciami, głównie z Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Życie codzienne II Rzeczypospolitej, jak pokazuje ta książka, to: radość z odzyskanej niepodległości, szybkie zmiany społeczne i techniczne, ale również zmaganie się z biedą i zacofaniem niższych warstw społecznych oraz odbudową i rozwojem kraju. Młode państwo musiało odbudować przemysł, rolnictwo, transport, stworzyć własny skarb i walutę, administrację państwową i armię. Polska była zobowiązana określić swój ustrój i politykę zagraniczną oraz unormować stosunki z mniejszościami narodowymi. Najtrudniejsze jednak okazało się scalenie ziem byłych zaborów w jeden organizm państwowy i zatarcie dysproporcji w rozwoju gospodarczym kraju między wschodem a zachodem, co obrazuje w książce sytuacja w różnych miastach na terenie kraju.

Lata międzywojenne to także kwitnące życie towarzyskie, rozwój kabaretu, rewi i kina – w 1921 r. w Polsce czynnych było ok. 400 kin. Pierwsza rewia „Wiwat wolność” dała przedstawienie w Warszawie już 11 listopada 1918 r. W następnym roku ruszył najśłynniejszy kabaret tego okresu „Qui Pro Quo”, do którego teksty pisali m. in.: Marian Hemar i Julian Tuwim. Swoje kariery artystyczne zaczynały: Hanka Ordonówna, Mira Zimińska, Adolf Dymsha i Eugeniusz Bodo.

Z licznych czarno-białych fotografii zamieszczonych *W przedwojennej Polsce: życie codzienne i niecodzienne* spoglądają znani aktorzy i przypadkowi przechodnie, zadziwiają obrazy ulic pełne reklam, aut i ludzi w ruchu miejskim. Dzięki tej publikacji można poczuć fascynującą atmosferę tamtych lat.

Mann, Wojciech, Materna, Krzysztof: *Podróże małe i duże czyli jak zostaliśmy światowcami*. – Kraków: Znak, 2011

Podróże małe i duże to kolejne przedsięwzięcie znanych osobowości i satyryków, twórców niezapomnianych programów: „Mdm”, „Za chwilę dalszy ciąg programu”, „M kwadrat”.

Na kartach książki odnajdujemy opisy przygód z podróży: czasem mrozących krew w żyłach, czasem tragicznych i śmiesznych, ale zawsze opowiedzianych z olbrzymim poczuciem humoru. Autorzy wspominają czasy PRL-u w krzywym zwierciadle i choć wydarzenia są prawdziwe, wydają się dziełem zręcznego satyryka (spotkanie z sycylijską mafią). Obaj potrafią opowiadać i rozśmieszać bez specjalnego wysiłku, z wielkim dystansem do samego siebie. *Podróże małe i duże* to również książka o prawdziwej, męskiej przyjaźni, ilustrowana ogromną kolekcją zdjęć podpisanych celnymi spostrzeżeniami i zabawnymi komentarzami, które mogą rozśmieszyć czytelnika do łez.

Podobnie jak *RockMann* – pierwsza książka wspomnieniowa Wojciecha Manna – *Podróże małe i duże* mają szansę stać się prawdziwym bestsellerem.

Nurowska, Maria: *Drzwi do piekła*. – Kraków: Wydaw. Znak, 2012

Maria Nurowska (1944-) popularna, polska powieściopisarka i nowelistka ukończyła filologię polską i słowiańską na Uniwersytecie Warszawskim. Debiutowała w 1974 r. na łamach czasopisma „Literatura”. Od tego czasu wydała szereg publikacji m.in. sztuki teatralne, opowiadania, powieści dla młodzieży i po-

ruszające tematykę społeczną, ale głównie zajmuje się problemami związanymi z losem kobiet.

O nich też opowiada najnowsza książka Marii Nurowskiej *Drzwi do piekła*. Mimo wszystko jest to nietypowa dla twórczości pisarki powieść, przejmująca i mocna w swoim przekazie, również ze względu na język. Tytułowym piekłem jest więzienie dla kobiet, a drzwiami toksyczne małżeństwo, w wyniku którego dochodzi do zabójstwa męża. Drzwi przekracza Daria Tarnowska, pisarka, która musi odnaleźć się w więziennej, makabrycznej rzeczywistości, pełnej okrucieństwa osadzonych kobiet. W więzieniu kobiety żyją w pewnej hierarchii opartej na władzy, pozycji i seksie. Brutalność więziennego, upokarzającego życia potęgują warunki bytowe, głównie przepełnienie. W jednej celi mieszkają recydywistki i osoby z wyrokami za przestępstwa gospodarcze. Jest to również swoiste studium psychiki kobiety, która dokonała zabójstwa. Autorka udowadnia, że brak miłości matki, w dzieciństwie, a także nieprawdziwa miłość małżeńska, oparta na złych intencjach, nielojalność i obłuda męża, prowadzą do zachwiania wartości moralnych i w konsekwencji do patologii oraz zbrodni.

Materiały do powieści autorka zbierała, jak sama mówi w wypowiedzi cytowanej na okładce, właśnie w więzieniu dla kobiet. Problem przestępczości i agresji kobiet wciąż narasta, a o reformie więziennictwa i braku resocjalizacji prawie się nie mówi, a jeżeli nawet wywołuje się ten temat to w negatywnym kontekście, Powieść *Drzwi do piekła* Marii Nurowskiej może stać się więc impulsem do szerokiej dyskusji społecznej.

Robinson, Michael, Ormiston Rosalind: *Art Deco: złoty wiek sztuk graficznych*. – Warszawa: Wydawnictwo „Arkady”, 2011

Twórcy nowej publikacji poświęconej sztuce początku XX w. – art deco Michael Robinson i Rosalind Ormiston wykładowcy i autorzy wydawnictw na temat historii sztuki brytyjskiej oraz historii wzornictwa. Robinson początkowo pracował jako marszand sztuki, prowadząc własną galerię w Sussex, a następnie rozpoczął błyskotliwą karierę na Uniwersytecie Kingston w Surrey. Ormiston również na Uniwersytecie Kingston specjalizuje się w problematyce cywilizacji klasycznej, włoskiego renesansu i architektury współczesnej.

Art Deco: złoty wiek sztuk graficznych to pięknie wydany album, który w przystępny sposób opisuje genezę i cechy stylu oraz przedstawia najważniejszych reprezentantów i ich dzieła. Autorzy podzielili publikację na trzy rozdziały omawiające główne zjawiska charakteryzujące epokę: Ruch, Modę, Reklamę. Czas świetności art deco to dwudziestolecie międzywojenne, a za początki przyjmuje się 1909 r., natomiast kres stylu przynosi II wojna światowa. W albumie świetnie dobrano liczne ilustracje, przedstawiające grafiki, reprodukcje plakatów, fotografie biżuterii i rzeźby. Każdy z przedstawionych obrazów posiada dokładny opis prezentujący autora dzieła, jego tytuł oraz rodzaj i rok ukończenia. Dodatkowo zamieszczono informację, gdzie eksponat się znajduje i przykład podobnej pracy.

Album *Art Deco: złoty wiek sztuk graficznych* jest jak najbardziej godny polecenia pod względem merytorycznym i wydawniczym. Starannie zaprojektowana typografia zwłaszcza efektowna, ozdobna obwoluta z wystylizowaną sylwetką kobiecą (grafika autorstwa Erte „Urzeczenie sławą”), sprawiają, że książkę można potraktować również jako luksusowy przedmiot w stylu epoki.

Literatura:

- Robinson, Michael, Ormiston Rosalind: *Art Deco: złoty wiek sztuk graficznych*. Warszawa: „Arkady”, 2011
- „Nowe Książki” nr 1/2012 s. 49

Rychter Anna: *Trener duszy*. – Gdynia: Nova Res – Wydawnictwo Innowacyjne, 2011

Anna Beata Rychter urodzona w 1963 r. w Chełmie. Ukończyła Wydział Historii UMCS w Lublinie. Obecnie związana z Zamościem, gdzie mieszka i pracuje.

Trener duszy jest drugą książką autorki po wydanej w 2010 r. *Żyjącej w Polsce i inne stany nieważkości*. W swojej nowej powieści Anna Rychter skupia się na własnych przemyśleniach i obserwacjach otaczającej rzeczywistości.

Motywy przewodnim książki jest „jesienna miłość”, która może przyjść nieoczekiwanie w każdym wieku, kiedy wydaje się, że nic już nie może się zmienić w naszym poukładanym życiu. Nowa miłość burzy „porządek świata” i zmusza do głębokich refleksji nad dotychczasowym bytem. Bohaterka pod wpływem gwałtownego uczucia inaczej postrzega siebie i swoich bliskich, analizuje i przewartościowuje wydarzenia, które ją dotknęły oraz ukształtowały. Przy okazji przemyśleń relacjonuje codzienność małego miasta płynącą własnym torem ze swoimi dramatami, osiedlowym kolorytem i anegdotami.

Pod wpływem lektury *Trenera duszy* dochodzi się do wniosku, że w życiu jednej osoby odbijają się historie innych i są z nim nierozłącznie związane, czasem pozostawiając piętno, czasem miłe lub mniej miłe wrażenie, a czasem tylko zapach czy kolor.

Maria Skłodowska-Curie: *fotografia* / koncepcja i oprac. graf. Maciej Sadowski; wybór tekstów Małgorzata Sobieszczak-Marciniak. – Wydaw. Studio Emka, Warszawa, 2011

Z okazji 100 rocznicy wręczenia Marii Skłodowskiej-Curie Nagrody Nobla (1911 r.) w dziedzinie chemii wydawnictwo „Emka” opublikowało album *Maria Skłodowska-Curie: fotografia*, w którym zamieszczono ok. 300 zdjęć, kopii dokumentów, przedruków wierszy oraz rysunków. Materiały fotograficzne i dokumentacyjne pochodzą z Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie.

Dopełnieniem fotografii i rycin (również własnych noblistki) są fragmenty listów i zapisków, które zostały wybrane i opracowane przez dyrektor muzeum Małgorzatę Sobieszczak-Marciniak. Wiele z tych unikalnych materiałów nie było nigdy wcześniej publikowanych, jednak ich wyraz i ekspresyjna forma

przekazu zainspirowały twórców albumu, który otwiera cykl poświęcony wybitnym postaciom polskiej nauki, kultury, sztuki i polityki.

Album fotograficzny jako nowatorska forma publikacji, pozbawiona subiektywnego komentarza, pozostawia odbiorcy swobodę interpretacji, jest wspaniałym narzędziem edukacji młodzieży, dla której obraz jest bardzo ważnym źródłem wiedzy. Dzięki współczesnym możliwościom technicznym m.in. dużym powiększeniom, można w tych zdjęciach odkryć szczegóły wcześniej niezauważalne, a dużo mówiące o epoce, prywatnym życiu czy osobowości Marii Skłodowskiej-Curie. Fotografie ukazują bohaterkę nie tylko jako wielką uczoną obracającą się w kręgach naukowych, ale również jako osobę całkowicie prywatną, prawdziwą kobietę o wyjątkowej sile charakteru, spełniającą się w pracy, miłości i macierzyństwie.

Stączek, Marek: *Prezentacja publiczna: mów komunikatywnie, oryginalnie, przekonująco!*. – Warszawa: EdisonTeam.pl, 2011

Marek Stączek prowadzi doradztwo i szkolenia z zakresu innowacyjnego myślenia i zarządzania. Opracowuje i przeprowadza warsztaty z prezentacji publicznej, nakierowane głównie na efektywność przekazu.

Książka wydana przez EdisonTeam.pl została oparta na doświadczeniach trenerów – praktyków. W prosty, uporządkowany sposób podany jest schemat prezentacji, opisany przystępnym językiem. W każdej części autor przytacza przykłady, które zapadają w pamięć i pomagają opanować nieodzowne zasady. Powyższa publikacja jest cenną pomocą zarówno dla osób, których profesja wymaga kontaktu ze słuchaczami jak i dla tych, którzy nie mają wielkiego doświadczenia w dziedzinie prezentacji, m.in. dla maturzystów.

Jest to znakomity podręcznik, aby przygotować się do prezentacji publicznej przed szerszym audytorium, jak i do zastosowania na co dzień. Książka Marka Stączka pozwala zgłębić sztukę prezentacji, gdyż zwraca uwagę na istotne aspekty: pierwsze wrażenie, treść i postawę.

Szyborska, Wisława: *Milczenie roślin*. – Kraków: Znak, 2012

Nowy tomik wierszy Wisławy Szyborskiej *Milczenie roślin* wydany już w 2012 r., zachwyca jak zwykle oryginalnym spojrzeniem poetki na świat i życie, ale również piękną oprawą graficzną. Wyboru wierszy o tematyce związanej z naturą dokonała i materiałem fotograficznym uzupełniła Joanna Gromek-Illeg.

Wisława Szyborska, jak wiemy, jest laureatką licznych nagród literackich, w tym tej najważniejszej Nagrody Nobla w 1996 r., co potwierdza jej kunszt i rangę. Zadebiutowała w 1945 r. wierszem Szukam słowa na łamach „Dziennika Polskiego”, pierwszy tomik wierszy *Dlatego żyjemy* ukazał się w 1952 r., kolejny *Pytania zadawane sobie* 1954 r., ale dopiero *Wołanie do Yeti* z 1957 r. podbiło serca czytelników. Kolejne tomy *Sól* z 1962 r. i *Sto pociągów* z 1967 r. rozniżały w poezji poetki i przekonały do niej szerszy krąg odbiorców. W tym czasie na łamach czasopism literackich: „Życia Literackiego”, „Pisma”,

„Odry” a od 1993 r. w „Gazecie Wyborczej” ukazywały się *Lektury nadobowiązkowe* – felietony literackie. Kolejne tomiki poetyckie publikowano m.in. w „Znaku” oraz „Czytelniku” i wciąż były entuzjastycznie przyjmowane.

Najnowszy tom *Milczenie roślin* również nie może pozostawić czytelnika obojętnym, nawet najbardziej wybrednego. Piękna szata graficzna z motywami roślinnymi, opracowana w nowoczesnym ujęciu, przyciąga uwagę i zachęca do lektury poezji w najlepszym stylu. Wisława Szymborska zastanawia się tu po raz kolejny, czym jest nasze istnienie, jak zrozumieć sens bycia człowiekiem w porównaniu z egzystencją innych żywych istot.

W tytułowym wierszu *Milczenie roślin* poetka stwierdza, że przyroda, która towarzyszy nam w podróży przez życie, znana i nazwana przez człowieka, tak naprawdę niemożliwa jest do zgłębienia, gdyż rozmowa z nią nie istnieje, a człowiek jest dla niej nikim. W tomiku tym dalej rozwijany jest również motyw podróży przez życie m.in. w wierszu *Kilkunastoletnia* czy *Katuzza*. Autorka spogląda wstecz na swoje dzieciństwo i młodość, przytacza wydarzenia dnia codziennego, które czasem wzbudzały w niej lęki i stwierdza, że nie jest już tą samą osobą co na początku drogi: inaczej myśli, mówi i otacza się innymi ludźmi.

Jak w całej swojej twórczości tak i tu, poezja Szymborskiej przejmuje czytelnika zdumieniem w postrzeganiu świata i człowieka, przekonuje, że wszystko co wydaje się prozaiczne i znane, tak naprawdę jest niepojęte.

Literatura:

- *Polska Bibliografia Literacka*. Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie

Agnieszka Szewczuk

Oddział dla Dzieci i Młodzieży Książnicy Zamojskiej poleca:

Widzowska-Pasiak, Agata: *Myszka Precelka się nie nudzi*. Warszawa: Wydawnictwo WILGA SA, 2010

Orzeszkowo – małe miasteczko, a w nim biblioteka – stara, starsza nawet od babci i dziadka. Tu wśród książek i przykurzonych regałów obok ośmiu tysięcy moli książkowych i pająka Pleciucha uwiła sobie gniazdo cała mysia rodzina z tytułową Precelką na czele. Po sąsiedzku mieszkała również pani Doda – bibliotekarka wraz ze swoim kotem – Animrumru. Lecz to nie wszyscy mieszkańcy starej biblioteki. Bardzo często bowiem gościła tu „Nuda” – „stała oparta o półkę z czasopismami lub siedziała na parapecie i grała wszystkim na nosie”. Precelka – rezolutna, sprytna i trochę psotna myszka, nie lubiła nudy. Postanowiła ją przegonić, urozmaicając tym samym życie wszystkich mieszkańców biblioteki. W pogoni za przygodą myszka wyrusza do pokoju pani bi-

bliotekarki, gdzie psoci bez miary, zabiera młodsze rodzeństwo do „Strefy Ludzkiej Niechlujności” i proponuje mecz w koszykówkę. Pod pretekstem tej gry myszki nieświadomie sprzątają park. Autorka doskonale wie, że gdyby zaproponowała sprzątaną jako sposób na nudę, zapewne straciłaby uznanie w oczach dzieci – bo przecież, które z dzieci lubi sprzątać? Ta nieciekawa czynność (swoisty sposób na nudę) zostaje skutecznie zamaskowana w tekście, a zaufanie ze strony dzieci nienaruszone. W jaki sposób?

Precelka, to niezwykła myszka, która w swoim tajnym Sekretniku zmyślnie zapisuje swoje złote myśli na podsumowanie dnia: „Warto uprawiać sport. Warto bawić się w miłym towarzystwie. Warto zrobić coś pożytecznego. Warto mieć swój sposób na nudę” (choćby było to sprzątaną). Bohaterka staje się niezawodnym doradcą najmłodszych, pozostawiając im jednak miejsce na własną inwencję w dążeniu do pokonania nudy.

Autorka podkreśla również zalety czytania książek. One przecież „szepczą swoje przedziwne opowieści” i mogą doskonale wypełnić wolny czas.

Niezwykle mądra seria przygód Myszki Precelki, napisana z wielką wrażliwością, humorem, z subtelnymi ilustracjami, poruszająca istotne dla maluchów problemy (nudy, poszukiwania przyjaźni, dziecięcych psikusów). W bohaterce dzieciaki odnajdą samych siebie, a dorosłym zapewne spodoba się choćby sam zamysł autorki.

Zarębska, Edyta: *Zosia i fiołkowy kapelusz*. Poznań: Publicat S.A, 2011

Mała Zosia, dziewczynka jakich wiele we współczesnym świecie, ma wszystko o czym tyko marzy. Rodzice dbają o to aby ich córce niczego nie brakowało. Dziewczynka ma własny pokój z różowymi zasłonkami, ogród, półki pełne lalek (...), a jednak ciągle jest smutna. Dlaczego? Przecież wydawać by się mogło, że to szczyt marzeń każdego dziecka. A jednak nie. Autorka w zmyślny sposób pokazuje, że w życiu równie istotne są potrzeby duchowe: akceptacja, miłość, zrozumienie, których zaspokojenie pozwala nam uwierzyć we własne siły i możliwości. I wcale nie potrzeba do tego wiele. Może jedynie wystarczy dobre serce babci, jej fiołkowy „zaczarowany” kapelusz z niebieską wstążką i niezawodna rada: „jeśli będziesz go nosić, wszystko zacznie się udawać”. Kapelusz odmienia życie dziewczynki w nadzwyczajny sposób, a goszczący na twarzyczce smutek pryska w nieznaną. W jaki sposób Zosia przegoniła smutek, jak zdobyła przyjaciół i uznanie w szkole i czy fiołkowy kapelusz babci rzeczywiście był zaczarowany? – przeczytajcie sami.

Piękna książeczka dla dzieci jak i dla dorosłych, której lektura w prosty sposób przedstawia jak uwierzyć we własne siły, zbudować pozytywny wizerunek siebie, zaakceptować swą osobę, kształtować samodzielność. I wcale to nie czary przyczyniają się ku temu, a ponadczasowa myśl „najważniejsze jest dobro w sercu i uśmiech na twarzy” – która to dla wielu osób może stać się drogocenną wskazówką, tym „fiołkowym kapeluszem”, który pomaga uwierzyć w siebie.

Pięknie ilustrowana przez Ewę Nawrocką książka, z serii *Pierwsze czytanki* ujmuje prostym tekstem, a duże litery i kolorowe ilustracje zapewne zachęcą najmłodszych czytelników do samodzielnej lektury. Doskonała do wykorzystania w biblioterapii.

Zarębska, Edyta: *Antek i stara jabłonka*. Poznań: Publicat S.A , 2011

Sielskie wakacje u dziadków, cicha chatka z czerwonym dachem i drzwiami zamykanymi na kłódkę, babcia krzątająca się kuchni i dziadek doglądający gospodarstwa. Te same kochane krajobrazy, las, polne drogi, łąka i co roku ta sama ukochana jabłonka z najśłodszymi na świecie jabłkami. Tak mały Antek wspominał czas spędzony na wsi. Jednak tego lata było inaczej. Jego ulubiona jabłonka nie wydała żadnego owocu, zaczęła usychać i na dodatek miała ustąpić miejsca nowo powstającej drodze. Tego było już za wiele. Antek przystąpił do działania! Jednak w jaki sposób kilkuletni chłopiec mógł powstrzymać drwali i ocalić ukochane drzewo? Najpierw je przytulił, potem wykopał rów w stronę jabłonki, by ten wypełnił się wodą z pobliskiej rzeczki. Gdy ta była już dostatecznie podlana, chłopiec zbudował na jej gałązkach piękny domek ze słomianym dachem. Jego pracowitość docenili i zarazem nagrodzili robotnicy, którzy pozostawili drzewo prowadząc drogę nieco inną trasą. Ale czy jabłonka ożyła? Aby poznać odpowiedź mały Antek musiał poczekać do przyszłego lata...

Doskonała książeczka, która pokazuje, iż w imię miłości warto walczyć z przeciwnościami losu, wierzyć w słuszność swojego działania, chociaż czasami wymaga to bardzo dużego nakładu sił, zmagania się z trudnościami, a na efekty swoich działań niejednokrotnie trzeba poczekać.

To kolejna, biblioterapeutyczna książeczka z serii *Pierwsze czytanki*, kolorowo zilustrowana przez Anitę Głowińską, z prostym, zrozumiałym i jakże wymownym dla małego czytelnika tekstem.

Joanna Grabczak

Zamojskie Spotkania Literackie 2011

30 września rozpoczęły się w bibliotekach powiatu zamojskiego kolejne *Zamojskie Spotkania Literackie*, w ramach których odbyło się 12 spotkań autorских z Martą Fox, Krystyną Śmigielką oraz Anną Dziewit – Meller i Marcinem Mellerem.

Z młodymi czytelnikami z Krasnobrodu i Suchowoli spotkała się Marta Fox znana głównie dziewczętom, autorka 30 niezwykle popularnych wśród młodzieży książek. W swoich powieściach porusza ważne problemy młodych ludzi: pierwsza miłość, problemy szkolne, przemoc w rodzinie, dokonywanie trudnych wyborów, itp. Każda jej nowa książka staje się bestsellerem, a *Magda. doc* mieści się w kanonie lektur szkolnych. Nic dziwnego więc, że autorka spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno wśród młodzieży, jak też dorosłych (nauczycieli, bibliotekarzy). Uczestnicy zadawali mnóstwo pytań, dyskutowali, kupowali książki, prosili o autografy. Niektórzy, zwłaszcza próbujący pisać własne utwory zostali zaproszeni do trwalszych kontaktów – korespondencyjnie lub poprzez blog systematycznie prowadzony przez Martę Fox. Jeszcze tego samego dnia Pani Marta rozmawiała z czytelnikami ze Zwierzyńca, gdzie przyjechała na zaproszenie Dyskusyjnego Klubu Książki.

11 i 12 października w bibliotekach w Wysokiem i Starym Zamościu odbyły się spotkania z niecodziennymi gośćmi – Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem, autorami niedawno wydanej książki *Gaumardżos! Opowieści z Gruzji*. Goście zafascynowani nie tylko gruzińską kulturą, ale też ludźmi, ich sposobem pojmowania świata, barwnie opowiadali o tym niezwykłym zakątku naszego globu. Dzięki swej otwartości zjednali sobie uczestników spotkań, których włączyli do aktywnego udziału w dyskusji. Padało wiele pytań, na które goście chętnie odpowiadali. Na zakończenie spotkań można było kupić książkę i dobrać autograf.

Również w październiku trzydniowy cykl spotkań z czytelnikami naszych bibliotek odbyła, mieszkająca na Dolnym Śląsku Krystyna Śmigielka, autorka książek zarówno dla dzieci młodszych i starszych, jak też dla dorosłych. Jej spotkania były bardzo różnorodne ze względu na zróżnicowane grupy czytelników, z którymi rozmawiała. Dla najmłodszych pełne były humoru i zabawy, głównie z powodu prezentowanych rekwizytów. Najwięcej emocji wzbudzała Tekla – porcelanowa lalka, tytułowa bohaterka książek dla najmłodszych. Dzięki niej autorka łatwo nawiązywała kontakt z uczestnikami, propagowała swoją twórczość, ale też pokazywała dzieciom pozytywne wartości jakie niosą ze sobą książki.

Młodzieży gimnazjalnej w grabowieckiej bibliotece publicznej Pani Śmięgielska zaprezentowała monodram zatytułowany *Ptaki*, niosący ze sobą duży ładunek emocjonalny, poruszający problem samotności. Wszystkie spotkania bardzo podobały się ich uczestnikom. W ciągu trzech dni autorka odwiedziła 8 bibliotek spotykając się tam z potencjalnymi czytelnikami. Wielu z nich zakupiło książki, wielu poprosiło o autografy, niektórzy już po spotkaniach prowadzili indywidualne rozmowy z pisarką.

Wszyscy bibliotekarze, którzy przygotowali w swoich bibliotekach spotkania autorskie zgodnie stwierdzili, że zainteresowanie książkami poznanych autorów znacznie wzrosło. Żadna ich książka nie leży na półce.

Zamojskie Spotkania Literackie odbyły się dzięki dofinansowaniu jakie Zamojskiemu Oddziałowi Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich udało się pozyskać ze Starostwa Powiatowego w Zamościu. Stowarzyszenie przystąpiło do otwartego konkursu ofert na zadania publiczne w zakresie kultury. Część spotkań sfinansowana została z budżetów bibliotek gminnych, które chętnie włączyły się w organizację spotkań autorskich dla swoich czytelników.

Danuta Zwolińska

Kronika bibliotek publicznych powiatu zamojskiego

II półrocze 2011 roku

- wybór -

ZAMOŚĆ

lipiec / sierpień

- *50 lat Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego* – uroczystości jubileuszowe ZTF; w programie, m.in. otwarcie wystawy prezentującej działalność i dorobek ZTF – Książnica Zamojska
- *O pisarstwie Haruki Murakamiego* – spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki – Książnica Zamojska
- *Zachowaj piękno Roztocza na kolejne tysiąclecia* – wystawa prac laureatów i uczestników XI edycji Regionalnego Konkursu Ekologicznego – Centrum Informacji Ekologicznej KZ
- *Wakacje w bibliotece* – zajęcia biblioteczne dla dzieci i młodzieży; w programie różne formy spędzenia czasu wolnego: głośne czytanie, gry i zabawy, dyskusje nad książkami, konkursy. Spotkania odbywały się 2 razy w tygodniu w ramach projektu „Czytanie książek dobrym nawykiem”, współfinansowanego przez UM Zamość – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ, FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Puchatkowe spotkania* – cotygodniowe zajęcia biblioteczne dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat, w których udział biorą opiekunowie dzieci. W programie m.in.: głośne czytanie, zabawy ruchowe, edukacyjne i integracyjne – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Spotkanie z baśnią w bibliotece* – impreza czytelnicza dla półkolonistów z Klubu Harcerskiego WIKING – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Otwórzmy drzwi wrażliwości* – impreza czytelnicza dla dzieci niepełnosprawnych – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *DO OJCZYZNY WRÓĆ* – pielgrzymki Jana Pawła II do Polski – wystawa – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Romans czy sensacja?* – wakacje z książką – wystawa – FB nr 5

wrzesień

- *Miłosz. Miejsca, ludzie, wiersze* – wystawa zrealizowana w ramach obchodów ROKU MIŁOSZA – Książnica Zamojska, WBP w Lublinie
- Promocja tomiku wierszy *Oczy* ks. Krzysztofa Guzowskiego w ramach XVII Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej; prowadzenie: Bożena Fornek i Piotr Linek – Książnica Zamojska

- *Błogosławiony Jan Paweł II na widokówkach i kartkach pocztowych* – wystawa filokartystyczna w ramach XVII Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej – Książnica Zamojska
- *Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie 1816-1945 kamieniem milowym spółdzielczości rolniczej* – wystawa zrealizowana w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa – Książnica Zamojska
- *Lwów* – wystawa fotografii Michała Banasia w ramach Zamojskiego Tygodnia Fotografii – Książnica Zamojska
- Realizacja projektu „Czytanie książek dobrym nawykiem” współfinansowanego przez UM Zamość. W programie m.in.: spektakle teatralne *Spójrz na mnie*, *Biała pułapka*, *Carpe diem* i *Niewidzialni* w wykonaniu Teatru Profilaktycznego im. Marka Kotańskiego z Krakowa i Teatru Abecadło; zajęcia biblioterapeutyczne prowadzone przez Wandę Stasiuk i Barbarę Kaździołkę: *Przyjaźń ma wiele form*, *Agresja wśród dzieci*, *Odpowiedzialny, czyli kto?* – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ, FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Sobotnie spotkania z książką* – cykliczne zajęcia biblioteczne popularyzujące literaturę dla dzieci i młodzieży dla dzieci w wieku szkolnym – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Puchatkowe spotkania* – cotygodniowe zajęcia biblioteczne dla najmłodszych – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Budowanie przyjaznego świata dla osób niepełnosprawnych* – seminarium; w programie: *Struktura i działalność Polskiego Związku Niewidomych*, Zbigniew Nastaj – dyr. Zarządu Okręgu PZN w Lublinie; *Budowanie przyjaznego świata dla osób z dysfunkcją wzroku*, Danuta Wójcik – KZ; spotkanie autorskie z Katarzyną Krupą (pseud. Karina Pomorska) – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Dobro raz dane powraca* – wystawa realizowana w ramach obchodów XVII Tygodnia Kultury chrześcijańskiej – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *W krainie uśmiechniętej książki* – cykl głośnego czytania w Przedszkolach Miejskich nr 1, 2, 12, 15 – FB nr 1
- *Spotkanie z bajeczką* – głośne czytanie w Przedszkolu nr 1 i 13 – FB nr 2
- *Bajeczka dla przedszkolaka* – cykl głośnego czytania w Przedszkolu nr 14 i SP nr 9 FB nr 3 – FB nr 3
- *Bajki na dobranoc* – cykl głośnego czytania w Przedszkolach nr 1, 5, 12 – FB nr 4
- *Spotkanie z książką* – cykl głośnego czytania w Przedszkolu nr 6 – FB nr 6
- *Wspomnienie lata; Bądź Eko; Czytająca biblioteka; Ziemniak w roli głównej* – cotygodniowe zajęcia biblioteczne realizowane przez filie KZ pod wspólnym tytułem, łączące różne formy: głośne czytanie, dyskusje nt. prze-

czytanych tekstów, zajęcia plastyczne, gry i zabawy, konkursy, projekcje filmów – FB nr 1, 2, 3, 4, 6

- Wycieczka kl. 0 ze Szkoły Podstawowej nr 9 do biblioteki – FB nr 3
- *To jest wasze życie – zdrowie i choroba: godne przeżywanie* – wystawa – FB nr 5

październik

- *Zamojska Biesiada Literacka* z udziałem Stanisława Leona Popka i promocja książki *Dwunaste skrzypce* – Książnica Zamojska
- Spotkanie autorskie z Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem, dziennikarzami, autorami książki *Gaumardżos. Opowieści z Gruzji* – Książnica Zamojska
- Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki poświęcone twórczości Isaaca Bashevisa Singera – Książnica Zamojska
- *Zygmunt Pomarański 1898-1941 – księgarz, nakładca, kompozytor, legionista – w 70 rocznicę śmierci* – wystawa realizowana w ramach zadania „Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie” współfinansowanego ze środków MKiDN – Książnica Zamojska
- *Błogosławiony Jan Paweł II na widokówkach i kartkach pocztowych* – wystawa filokartystyczna w ramach XVII Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej – Książnica Zamojska
- *Lwów* – wystawa fotografii Michała Banasia w ramach Zamojskiego Tygodnia Fotografii – Książnica Zamojska
- Realizacja projektu „Czytanie książek dobrym nawykiem” współfinansowanego przez UM Zamość. W programie m.in.: spotkania autorskie z Roksaną Jędrzejewską-Wróbel i Anną Onichimowską; warsztaty terapeutyczne prowadzone przez M. Dyrda i J. Kupczyńską-Juszczak: *Alternatywne formy aktywności w profilaktyce uzależnień*, *Życie pod murem*; podsumowanie konkursu plastycznego *Odmawiam* – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ, FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Sobotnie spotkania z książką* – cotygodniowe zajęcia biblioteczne dla dzieci i młodzieży – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Puchatkowe spotkania* – cykliczne zajęcia biblioteczne dla młodszych dzieci – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Jesień na Roztoczu* – wystawa – Centrum Informacji Ekologicznej KZ
- Spotkanie literackie niepełnosprawnych twórców z Zamościa i regionu – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Co jesień niesie w koszyku?* – zajęcia terapeutyczne z podopiecznymi Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ

- *Dobro raz dane powraca* – wystawa – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Jesienny piknik z książką; Kochanej Pani – laurka pełna radości; Gdzie mieszka bajka?* – otwarte drzwi biblioteki; *Podróż do Bajkolandii* – cotygodniowe zajęcia biblioteczne – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *W krainie uśmiechniętej książki; Spotkanie z bajeczką; Bajeczka dla przedszkolaka; Bajki na dobranoc; Spotkanie z książką* – głośne czytanie w przedszkolach miasta Zamościa – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- Lekcja biblioteczna dla uczniów kl. I Zasadniczej Szkoły Zawodowej Rzemiosł Różnych – FB nr 2
- *Cud życia, cud umierania - droga którą musisz przebyć* - wystawa – FB nr 5

listopad

- Spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki – Książnica Zamojska
- Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki poświęcone książce Mariana Pilota *Pióropusz* – Książnica Zamojska
- *Świat lat* – autorska wystawa prac patchworkowych Joanny Błaszczyńskiej – Książnica Zamojska
- *Stanisław Kostka Zamoyski (1775-1856) – w 155 rocznicę śmierci patrona Książnicy Zamojskiej* – wystawa rocznicowa realizowana w ramach projektu „Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie”, dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Książnica Zamojska
- Wyjazd szkoleniowy bibliotekarzy z Zamościa i powiatu zamojskiego do Warszawy; w programie m.in.: XX Targi Książki Historycznej, zwiedzanie Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego – Książnica Zamojska, SBP Oddział Zamość
- *Odmawiam* – wystawa pokonkursowa w ramach projektu „Czytanie książek dobrym nawykiem” – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ, FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- Realizacja III edycji akcji „Czytam i rysuję z energią”, propagującej wiedzę z zakresu bezpiecznego użytkowania energii elektrycznej i czytelnictwo. Akcja skierowana jest do przedszkolaków, a wspiera ją finansowo PGE SA Oddział Zamość. W programie m.in.: czytanie tekstów o energii elektrycznej i jej użytkowaniu, projekcje filmów edukacyjnych, pogadanki oraz konkurs plastyczny – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ i FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Puchatkowe spotkania* – cotygodniowe zajęcia dla najmłodszych – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Sobotnie spotkania z książką* – zajęcia biblioteczne popularyzujące czytanie wśród dzieci i młodzieży – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Świat starych fotografii* – wystawa – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ

- *Radość – przyjaciółka dobroci* – konkurs twórczości satyrycznej – wystawa Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Jesień na Roztoczu* – wystawa – Centrum Informacji Ekologicznej KZ
- *W krainie uśmiechniętej książki; Spotkanie z bajeczką; Bajeczka dla przedszkolaka; Bajki na dobranoc; Spotkanie z książką* – głośne czytanie w przedszkolach miasta Zamościa – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Pinokio – wesole i smutne psoty drewnianego pajaca; Łobuziaki literackie, czyli Koszmary Karolek, a może Mikołajek?; Misie, miśki, misiaczki – Światowy Dzień Pluszowego Misia; Andrzejkowy wieczór wróżb i czarów* – zajęcia biblioteczne – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Książki łączą pokolenia* – lekcja biblioteczna dla uczniów kl. II SP nr 3 – FB nr 2
- Spotkanie autorskie z Izabelą Winiewicz-Cybulską – FB nr 3
- *Cud życia, cud umierania – droga którą musisz przebyć* wystawa – FB nr 5

grudzień

- *Spotkanie z poezją* – Zamojska Biesiada Literacka; w programie m.in. prezentacja wierszy Tomasa Tranströmera w wykonaniu Hanny Brulińskiej, aktorki Teatru Osterwy w Lublinie; prowadzenie dr Alina Kochańczyk – Książnica Zamojska
- Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki poświęcone książce fińskiej pisarki Sofi Oksanen *Oczyszczenie* – Książnica Zamojska
- *Stanisław Kostka Zamojski (1775 - 1856)* – w 155 rocznicę śmierci patrona Książnicy Zamojskiej – wystawa realizowana w ramach projektu „Biblioteka skarbnicą wiedzy o regionie”, dofinansowanego ze środków MKiDN – Książnica Zamojska
- *Świat lat* – autorska wystawa prac Joanny Błaszczczyńskiej – Książnica Zamojska
- Realizacja III edycji programu „Czytam i rysuję z energią” – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ i FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *Sobotnie spotkania z książką* – zajęcia biblioteczne dla dzieci i młodzieży – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Puchatkowe spotkania* – cykliczne zajęcia dla dzieci w wieku 3-6 lat – Oddział dla Dzieci i Młodzieży KZ
- *Twórczość artystyczna, jako forma komunikacji i współpracy dzieci, młodzieży i dorosłych* – spotkanie integracyjne z udziałem osób niepełnosprawnych – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Ptaki i zwierzęta to nasi przyjaciele* – ogłoszenie konkursu plastycznego – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ
- *Świat starych fotografii* – wystawa – Ośrodek Czytelnictwa Niepełnosprawnych KZ

- *Zimowe pejzaże* – wystawa – Centrum Informacji Ekologicznej KZ
- *Obrazkowy list do Świętego Mikołaja; Opowiem Ci historię... „Zamość znany i nieznaną”; Półeczka z książkami „Śladami bajkowych bohaterów”; Cudowne święta* – cykliczne zajęcia biblioteczne – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- *W krainie uśmiechniętej książki; Spotkanie z bajeczką; Bajeczka dla przedszkolaka; Bajki na dobranoc; Spotkanie z książką* – głośne czytanie w przedszkolach miasta Zamościa – FB nr 1, 2, 3, 4, 6
- Wycieczka uczniów kl. 0 SP nr 9 do biblioteki – FB nr 3
- *Nowości wydawnicze* – wystawa – FB nr 5

ADAMÓW

lipiec / sierpień

- *Powstanie Warszawskie* – gazetka – FB Bondyryz
- Przeprowadzono okresową kontrolę zbiorów bibliotecznych – FB Suchowola

wrzesień

- *Marta Fox* – pogadanka, wystawa – FB Suchowola
- Spotkanie autorskie z Martą Fox – FB Suchowola, SBP Oddział Zamość

październik

- *Legendy warszawskie* – głośne czytanie – FB Suchowola

listopad

- *Rocznica odzyskania niepodległości* – wieczór pieśni patriotycznych – FB Bondyryz
- *Wieczór andrzejkowy* – spotkanie środowiskowe zorganizowane z Klubem Seniora – FB Bondyryz

grudzień

- *Ozdoby choinkowe* – warsztaty plastyczne – FB Suchowola
- *Spotkanie wigilijne* – spotkanie czytelników i członków Klubu Seniora – FB Bondyryz

GRABOWIEC

lipiec

- Udział w III Forum Kobiet Aktywnych w Lubyczy Królewskiej
- *Piknik u źródła* – udział w organizacji festynu w Dańczypolu – GOK, GBP

sierpień

- Współdziałal w organizacji dożynek parafialno-gminnych

wrzesień

- *Jak kreować pozytywny stosunek do życia* – warsztaty psychologiczne
- *Selekcja księgozbiorów bibliotecznych* – warsztaty dla bibliotekarzy pow. zamojskiego – GBP, WBP w Lublinie
- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielką – monodram *Ptaki*

- Ogłoszenie konkursu na ekslibris Biblioteki

listopad

- *Kreowanie wizji kobiety jako człowieka sukcesu* – warsztaty psychologiczne
- *Były sobie krasnoludki* – przedstawienie promujące zasady dobrego wychowania w wykonaniu Teatru MORALITET z Krakowa
- *Dzień Pluszowego Misia* – zajęcia dla przedszkolaków i grupy „0” SP w Grabowcu; w programie m.in.: historia pluszowego misia, gry i zabawy, czytanie opowieści o misiach, urodzinowy tort

grudzień

- Udział w I Konferencji Regionalnej Programu Rozwoju Bibliotek w Lublinie
- Spotkanie autorskie z Jackiem Feduszką, autorem książki *Zamojszczyzna w kulturze i historii Polski*
- Spotkanie z mjr. AK Zbigniewem Krukiem, autorem książki wspomnieniowej *Z Armii Krajowej na Sybir*

KOMARÓW-OSADA

lipiec

- *Komarowski uśmiech lata* – impreza plenerowa – SOK – GBP

sierpień

- Festyn zorganizowany z okazji *Dni Komarowa* – SOK – GBP
- Obchody 91. rocznicy bitwy pod Komarowem – uroczystość patriotyczna w Wolicy Śniatyckiej połączona z inscenizacją bitwy pod Komarowem – UG, SOK – GBP, Stowarzyszenie „Bitwa Pod Komarowem”

wrzesień

- Dożynki gminno-parafialne – SOK – GBP

listopad

- *IX Przegląd Pieśni Religijnej Osób Niepełnosprawnych* – Stowarzyszenie „W Dobrej Wierze” i WTZ w Wolicy Brzozowej, Parafia w Komarowie, SOK – GBP

grudzień

- *Zabawy z Mikołajem* – zabawa mikołajkowa dla dzieci – SOK – GBP
- *Bożonarodzeniowe ozdoby* – warsztaty rękodzielnicze – SOK – GBP

KRASNOBRÓD

lipiec / sierpień

- *Uroda kwiatów i polski pejzaż* – wernisaż wystawy fotograficznej Joli i Tomasza Dziubińskich zorganizowanej w „Galerii Przystanek” – MGBP, SOK
- *Spotkania z maluchami* – cykliczne zajęcia dla dzieci: głośne czytanie, gry i zabawy – FB Hutki

wrzesień

- Spotkanie autorskie z Martą Fox – MGBP, SBP Oddział Zamość

październik

- *Selekcja księgozbiorów bibliotecznych* – warsztaty dla bibliotekarzy pow. zamojskiego – GBP, WBP w Lublinie

listopad/grudzień

- *Turniej Akademii Pana Kleksa* – lekcja biblioteczna dla kl. V SP – MiGBP
- Remont siedziby MGBP
- *Spotkania z maluchami* – cykliczne zajęcia dla dzieci – FB Hutki

ŁABUNIE

lipiec / sierpień

- *Moja wieś rodzinna – Mocówka* – współudział w realizacji konkursu – GBP
- *77 rocznica wybuchu powstania warszawskiego oraz 91 rocznica bitwy pod Komarowem* – 2 wystawy, którym towarzyszyło wydanie folderów

wrzesień

- *Wojna obronna w 1939 roku. Bój pod Barchaczowem, Bródkiem, Łabuniami, Łabuńkami* – 2 wykłady dra Jacka Feduszki dla gimnazjalistów – GBP
- *Wojna obronna 1939 roku. Bój pod Barchaczowem, Bródkiem, Łabuniami, Łabuńkami; Literatura węgierska w zbiorach biblioteki* – wystawy – GBP
- Wizyta delegacji węgierskiej z zaprzyjaźnionej gminy w Bibliotece – GBP
- Wydanie 2 publikacji Piotra Pielu *Z plecakiem przez gminę Łabunie* oraz *Gmina Łabunie* – GBP, UG Łabunie

październik

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – GBP
- *Marek Grechuta – 5 rocznica śmierci; Jan Paweł II – 33 rocznica wyboru* – wystawy – GBP
- Publikacja utworu Piotra Pielu *Wyjątkowe i uroczę 3 opowieści smocze* – GBP

listopad

- *181 rocznica wybuchu powstania listopadowego; 93 rocznica odzyskania niepodległości* – wystawy – GBP

grudzień

- *Bolesława Prusa* związki z Zamojszczyzną – wykład ks. dra Czesława Galka – GBP
- *30 rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce; 5 rocznica śmierci Ryszarda Liskowackiego*
- Wycieczka przedszkolaków do biblioteki – GBP
- Wydanie publikacji *Jestem dzieckiem Europy* – GBP

MIĄCZYN

lipiec / sierpień

- *45 rocz. śmierci Jana Brzechwy; 135 rocz. śmierci Aleksandra Fredry* – wystawy
- *Wakacje w bibliotece* – zajęcia biblioteczne dla dzieci

- *Wieczór bajek* – cykl głośnego czytania realizowany w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”

wrzesień

- 100 rocznica urodzin Cz. Janczarskiego; 190 rocznica urodzin C. K. Norwida; 25 rocznica śmierci E. Szelburg-Zarembiny – wystawy
- *Wieczór bajek* – głośne czytanie

październik

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – GBP, SBP Oddział Zamość
- *Dary jesieni* – konkurs plastyczny i wystawa pokonkursowa
- *Wieczory bajek* – głośne czytanie najmłodszym

listopad

- 45 rocznica śmierci J. Porazińskiej; 95 rocznica śmierci H. Sienkiewicza – wystawy książek
- *Wieczór bajek* – głośne czytanie

grudzień

- *Wieczór bajek* – głośne czytanie
- 110 rocznica urodzin Walta Disney`a – wystawa
- *W krainie książki; Zima* – gazetki
- Konkurs na stroik bożonarodzeniowy
- Spotkanie opłatkowe

NIELISZ

wrzesień

- Utworzenie punktu bibliotecznego w Szkole Podstawowej w Nieliszu

RADECZNICA

lipiec / sierpień

- Promocja książek *Opowieści mojej babci* oraz *Tak upływał dzień za dniem* Stefanii Krukowskiej – GBP
- Głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP

październik /

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – GBP

listopad

- Głośne czytanie dzieciom – FB Gorajec

grudzień

- Promocja tomiku wierszy *Coś ci opowiem* Reginy Smoter Grzeszkiewicz i książki *Żywot komandora Eugeniusza Jereczka w listach opisany* Bogusława Garbacika i R. Smoter Grzeszkiewicz – GBP

SITNO

sierpień

- Współredagowanie biuletynu informacyjnego *Wieści gminne* – GBP

wrzesień

- Głośne czytanie w przedszkolach oraz klasach I-II SP w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP, FB Czeźniki, FB Horyszów Polski
- Lekcja biblioteczna *Zapoznanie z regulaminem i księgozbiorem biblioteki* połączona ze ścieżką dydaktyczną *Zwierzęta leśne i polne* dla kl. 0 – FB Horyszów Polski
- *Moja mała ojczyzna* – rozstrzygnięcie konkursu – FB Horyszów Polski

październik

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielką – GBP, SBP Oddział Zamość
- Głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP, FB Czeźniki, FB Horyszów Polski
- Lekcja biblioteczna dla uczniów kl. I – FB Horyszów Polski

listopad

- Głośne czytanie najmłodszym w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP, FB Czeźniki, FB Horyszów Polski
- Lekcja biblioteczna dla kl. III SP w Sitnie – GBP
- Lekcja biblioteczna dla uczniów kl. II – FB Horyszów Polski

grudzień

- Głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP, FB Czeźniki, FB Horyszów Polski
- *Biblioteka miejscem przyjaznym dla każdego* – podsumowanie konkursu – FB Horyszów Polski
- *Shup soli* E. Zubrzyckiej – dyskusja – FB Horyszów Polski

SKIERBIESZÓW

wrzesień

- *W świecie bajek* – zajęcia biblioteczne dla uczniów kl. I
- *Ocalmy planetę* – konkurs na plakat
- *Dlaczego warto czytać* – wycieczka do biblioteki dzieci z kl. 0
- Głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”

październik

- Wycieczka do biblioteki dzieci z kl. 0
- *Jesienny bukiet* – zajęcia plastyczne dla przedszkolaków
- *Cudeńka wykonane z natury* – konkurs plastyczny

listopad

- *Zagadki z bibliotecznej szufladki* – konkurs czytelniczy dla kl. I
- Wycieczka do biblioteki kl. 0
- *Bezpieczeństwo na drogach* – pogadanka i spotkanie z policjantami

grudzień

- *Malujemy wiersze; Magiczna bombka świąteczna* – konkursy plastyczne

STARY ZAMOŚĆ

wrzesień

- Remont pomieszczenia GBP po zalaniu wodą

październik

- Spotkanie autorskie z Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem, dziennikarzami, autorami książki *Gaumardżos. Opowieści z Gruzji* – GBP, SBP
- Oddział Zamość
- *Katalogi w bibliotece* – lekcja biblioteczna – FB Udrycze

listopad

- Warsztaty czytelnicze dla dzieci z kl. 0 i ich rodziców – GBP
- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – GBP

grudzień

- *Ja i mój czworonożny przyjaciel* – zajęcia biblioteczne i konkurs plastyczny – GBP
- *Kartka świąteczna z życzeniami* – zajęcia biblioteczne i konkurs plastyczny – GBP

SUŁÓW

lipiec

- *Wędrowki po świecie z Internetem* – zajęcia biblioteczne – FB Michalów
- Głośne czytanie dzieciom utworów J. Brzechwy – FB Michalów

sierpień

- Organizacja wycieczki do Baranowa Sandomierskiego i Pacanowa dla dzieci i młodzieży z terenu gminy – GBP
- Okresowa kontrola zbiorów bibliotecznych – GBP
- *Wakacje w bibliotece* – zajęcia biblioteczne dla dzieci – FB Sąsiadka
- *Mój ulubiony miś z bajki* – konkurs rysunkowy – FB Michalów

wrzesień

- *Moi koledzy czytelnikami w bibliotece* – ogłoszenie konkursu – FB Michalów

październik

- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. II – GBP

grudzień

- *Moi koledzy czytelnikami w bibliotece* – podsumowanie konkursu – FB Michalów
- *Poznajemy tradycje związane ze św. Mikołajem* – pogadanka – FB Michalów

SZCZEBRZESZYN

lipiec / sierpień

- *Biblioteka w wakacje* – codzienne zajęcia w bibliotece; w programie m.in.: gry, konkursy, zabawy związane z nauką obsługi komputera – MGBP

- *Śladami Singera* – prezentacja multimedialna „Lubelszczyzna 2.0” – MGBP
wrzesień

- *Książka przyjacielem człowieka* – zajęcia dla uczniów kl. III i IV SP – MGBP
- Spotkanie Dyskusyjnego Koła Przyjaciół Książki – MGBP
- „Cała Polska czyta dzieciom” – cykliczne głośne czytanie w Przedszkolu i Szkole Podstawowej w Szczebrzeszynie dla grup 3-6 lat – MGBP

październik

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – MGBP
- „Cała Polska czyta dzieciom” – cykliczne głośne czytanie dla najmłodszych – MGBP
- Spotkanie Dyskusyjnego Koła Przyjaciół Książki – MGBP

listopad

- *Czytaj, baw się, ucz się* – kiermasz książek w Przedszkolu w Szczebrzeszynie – MGBP
- Spotkanie Dyskusyjnego Koła Przyjaciół Książki – MGBP
- Głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – MGBP

grudzień

- *Wizyta w bibliotece* – zajęcia dla uczniów kl. I SP z Wielączy – MGBP
- Spotkanie Dyskusyjnego Koła Przyjaciół Książki – MGBP
- Cykliczne głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – MGBP

ZAMOŚĆ /SITANIEC/

lipiec / sierpień

- *Rok 2011 Międzynarodowym Rokiem Lasów* – wakacyjne zajęcia edukacyjno-plastyczne dla dzieci odbywające się 3 razy w tygodniu; w programie m.in.: gry i zabawy edukacyjne, wspólne czytanie utworów literackich, inscenizacje, konkursy, zajęcia plastyczne, zajęcia ruchowe, wycieczka do Regionalnej Izby Pamięci w Wysokiem, wycieczka po Roztoczu, przygotowanie przedstawienia *Co mówią drzewa* wg scenariusza i pod kierunkiem M. Duławskiej, pokazy filmowe, wykonywanie strojów z materiałów do recyklingu. W zakończeniu zajęć wakacyjnych wzięły udział dzieci z Sitańca i Filii w Lipsku, Płoskiem, Wysokiem i Zawadzie. Na program złożyło się m.in.: przedstawienie *Skąd cisza w lesie*, ekologiczny pokaz mody, quiz ekologiczny, sadzenie drzewek i krzewów – GBP, FB Lipsko, FB Wysokie
- *Zwierzęta leśne* – zajęcia plastyczne – FB Kalinowice
- *Wakacje w bibliotece* – zajęcia dla dzieci pozostających w czasie wakacji w miejscu zamieszkania – FB Mokre, FB Zawada
- Zmiana zatrudnienia: p. Aneta Wiater odeszła z pracy w FB Płoskie

wrzesień

- Cykliczne głośne czytanie w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – GBP, FB Płoskie
- *Barwy jesieni* – zajęcia plastyczne – FB Kalinowice
- Realizacja projektu „Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej z przeznaczeniem na Filię Biblioteki Publicznej Gminy Zamość w miejscowości Mokre”; wartość projektu wynosi 1 036 956 zł, dofinansowanie – 500 000. Projekt realizowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.
- Realizacja projektu mającego na celu rozbudowę budynku świetlicy w Żdanowie i utworzenie w nim filii bibliotecznej, realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 „Odnowa i rozwój wsi”. Zakończenie projektu planowane jest na marzec 2012 r.

październik

- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielską – GBP
- „Cała Polska czyta dzieciom” – cykl głośnego czytania – GBP, FB Lipsko, FB Płoskie
- *Czytające przedszkola* – cykliczne zajęcia dla 2 grup przedszkolaków w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – FB Kalinowice
- *Jesienne spotkanie z przyrodą* – rozstrzygnięcie konkursu plastycznego – GBP
- *Kasztaniaki* – konkurs plastyczny – FB Płoskie
- Spotkanie autorskie z dziennikarzami Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem – FB Wysokie, GBP, SBP Oddział Zamość
- Spotkanie z Markiem Kozłowskim, prac. Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego nt. bezpiecznego poruszania się po drogach – FB Wysokie
- Głośne czytanie książki M. Niemyskiego *Pogotowie* połączone z pogadanką p. Marii Paluch nt. higieny osobistej dla pięciolatków – FB Wysokie
- *Zapoznanie z biblioteką* – lekcja biblioteczna – FB Zawada

listopad

- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia – GBP, FB Kalinowice, FB Płoskie, FB Wysokie
- „Cała Polska czyta dzieciom” – kontynuacja głośnego czytania – GBP, FB Lipsko, FB Płoskie, FB Wysokie
- *Czytające przedszkola* – spotkania z przedszkolakami w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” – FB Kalinowice
- *Odkrywanie ukrytych talentów literackich* – gminny konkurs literacko-poetycki – FB Zawada

grudzień

- *Czytające przedszkola* – cykl głośnego czytania – FB Kalinowice

- *Aniolki bożonarodzeniowe* – konkurs plastyczny – FB Kalinowice
- *Anioły 2011* – konkurs plastyczny – FB Mokre, FB Płoskie, FB Wysokie, FB Zawada
- „Cała Polska czyta dzieciom” – głośne czytanie – GBP, FB Wysokie, FB Zawada

ZWIERZYNIC

wrzesień

- Spotkanie autorskie m Martą Fox w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki

Anna Kalniuk

2012/1 (35)